

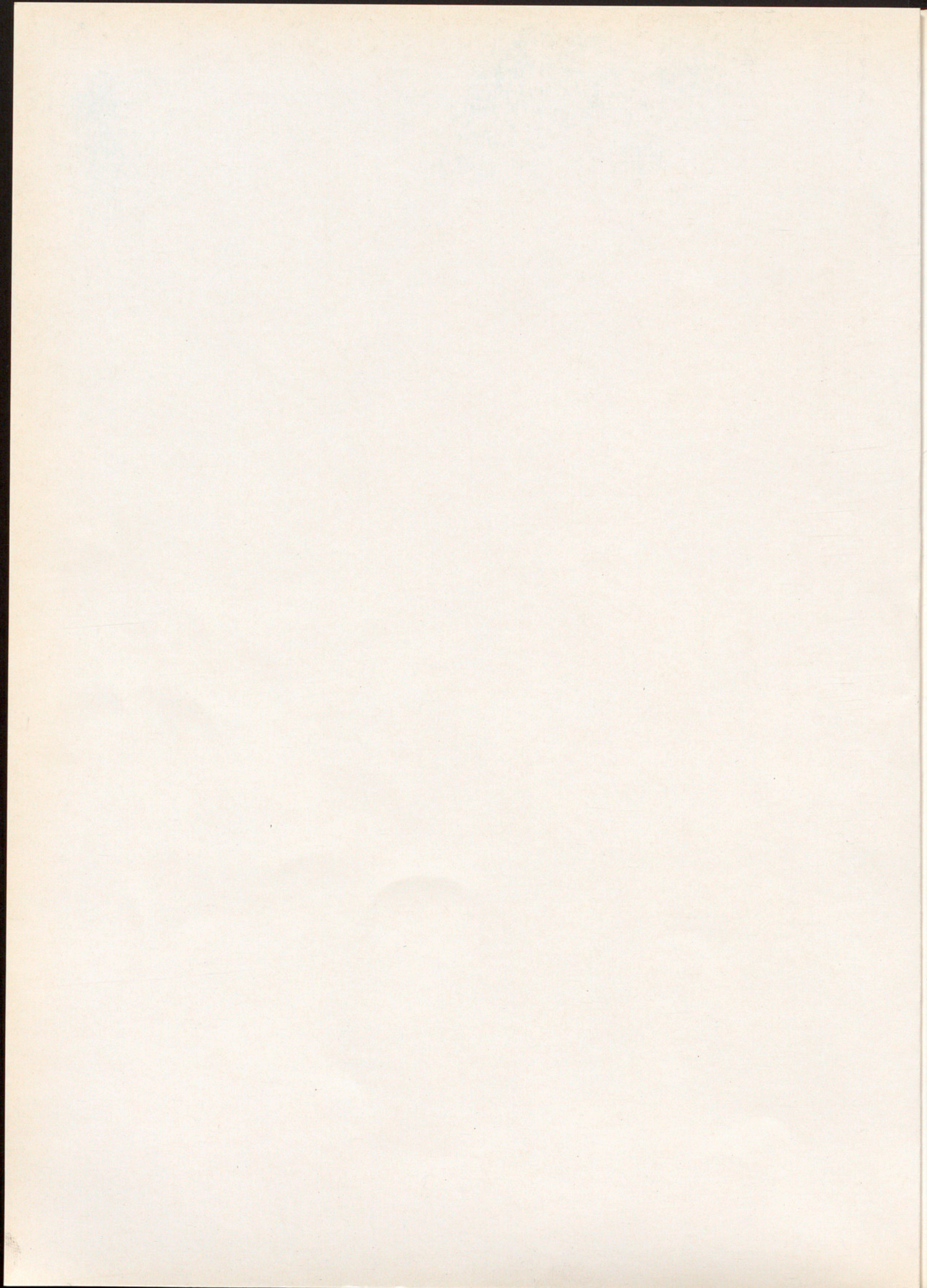

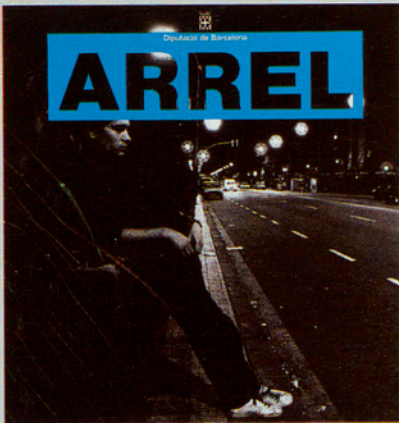
Diputació de Barcelona

ARRREL

DESEMBRE 1985-NÚMERO 12-PREU, 200 PTES. L'ANY INTERNACIONAL DE LA JOVENTUT VIST DE CATALUNYA ESTANT. TAULA RODONA I ARTICLES D'EXPERTS ◀ LES ADOPCIONS, UNA REALITAT QUE CAL DESDRAMATITZAR ◀ ¿COM HARMONITZAR LES RELACIONS ENTRE L'HOME I LA NATURA?: L'ENSENYAMENT ALS ESCOLARS UNA EINA DE FUTUR ◀ DOS ANYS DE MÚSICA I ESCENA A L'ABAST DE LES COMARQUES DE BARCELONA ◀ LLIBRES.

FOTOGRAFIA COBERTA DE MARCEL·LI SAENZ

EDICIÓ:Diputació de Barcelona. Plaça de Sant Jaume, 1.
08002 Barcelona.**REDACCIÓ:**Gabinet de Premsa. Plaça de Sant Jaume, 1.
08002 Barcelona. Telèfons 301.38.40 i 301.36.90.**PRODUCCIÓ**Carrer del Bisbe Irurita, 4. 08002 Barcelona.
Telèfon: 302.21.28.**DIRECTOR:**

Joan Brunet i Mauri.

CONSELL DE REDACCIÓ:

Francesc Borda, Joan Brunet i Mauri, Josep-Miquel Servià i Marc Soler (coordinador).

FOTOGRAFIA:

Oriol Clavell, Jaume Soler, Pilar Viladegut i Arxiu.

DOCUMENTACIÓ:

Grup de Documentació del Gabinet de Premsa de la Diputació de Barcelona.

ASSESSORAMENT LINGÜÍSTIC:

Oficina de Català de la Diputació de Barcelona.

DISSENY GRÀFIC I MAQUETACIÓ:

Ricard Badia.

COL·LABORADORS EN AQUEST NÚMERO:

Rafael Jorba, Toni Puig, Narcís Castanyer, Manuel Ludevid, Antoni Serramona, Jordi Vila-Abadal i Vilaplana, Lluís Font i Espinós, Pere Camprubí Garcia, Joan Vera, Jaume Subirana i Ortin, Alfons Martinell, Martí Masferrer, Tomas Merin, Maria Teresa Gisbert i Català, Angels Soriano, Anna Agenjo, Miquel Porta Perales, Josep Serret i Ramon Torrents. Per a les fotografies: "L'Avenç" "Cuadernos de Pedagogia" i "Entre Jovenes".

COMPOSICIÓ:

Fotocomposició Llovet, S.A.

FOTOLITS:

Cromoarte.

IMPRESSIÓ:Printcolor
Sabadell**DIPÒSIT LEGAL:**B. 16.299-1981.
ISSN 0211-562 X.

Aquesta publicació, incloent-hi el disseny de la coberta, no pot ésser reproduïda, emmagatzemada o transmesa—ni totalment ni parcial—de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació o bé de fotocòpia, sense la prèvia autorització de la Diputació de Barcelona.

PRESENTACIÓ

4

L'ANY INTERNACIONAL DE LA JOVENTUT DE CATALUNYA ESTANT

- Taula rodona sobre "La joventut: aproximació a una realitat canviant".
Narcís Castanyer, Toni Puig, Manuel Ludevid i Antoni Serramona. Moderador i presentació a càrrec de Rafael Jorba. 6
- Un cop d'ull a la història de la joventut catalana del segle XX.
Jordi Vila-Abadal i Vilaplana. 15
- Present i futur del moviment juvenil a Catalunya.
Lluís Font i Espinós. 25
- Algunes consideracions sobre la joventut rural.
Pere Camprubí i Garcia. 28
- La joventut obrera.
Joan Vera. 31
- La (nova) condició dels estudiants a Catalunya.
Jaume Subirana i Ortin. 35
- La consolidació d'una administració en el camp juvenil.
Alfons Martinell i Martí Masferrer. 39
- Les produccions culturals dels joves metropolitans.
Toni Puig. 41

LA PROBLEMÀTICA DELS NENS ABANDONATS I LES ADOPCIONS

- La Diputació de Barcelona i l'adopció de nens abandonats.
Tomàs Merin 49
- Evolució de les adopcions a la Maternitat desde 1972.
Maria Teresa Gisbert i Català. 50
- Que és i perquè serveix l'adopció
Angels Soriano. 53

"CONEGUEM ELS NOSTRES PARCS":

- Un programa per a sensibilitzar els escolars i adreçat a harmonitzar les relacions home-natura*
Anna Agenjo. 57

LES CAMPANYES DE MÚSICA I ESCENA A L'ABAST:

- Una forma de promocionar la cultura de l'espectacle arreu de les comarques barcelonines.* 63

LLIBRES

- "El panòptic" Jeremy Bentham, Miquel Porta Perales. 66
- "Escrips per a educadors" Jean Piaget, Miquel Porta Perales. 67
- "El coneixement humà" Bertrand Russell, Josep Serret. 68
- "El Diccionari Castellà-Català de l'Enciclopèdia Catalana"
Ramon Torrents. 70

COMUNICACIÓ

- Fallats i atorgats els premis "Tasis-Torrent" de premsa comarcal i "Rosalía Rovira" de ràdios municipals. 73

Fa just unes setmanes es va complir el desè aniversari d'una situació i uns fets a partir dels quals, de la nit al dia, s'obrí davant nostre un camí ple d'il·lusions i esperances. No volem caure en el parany, massa fàcil, de recordar aquelles dates i aquell fet. La llarga nit de la dictadura ja és un record que cal anar situant al seu punt just. No obstant això, cal constatar que aquell moment concret en què canvià el decurs de la nostra història, tot i haver estat llargament esperat, produí una forta ensulsiada de tots el clixés que funcionaren i eren vigents durant els anys de la lluita antifranquista i posà de manifest l'existència d'una realitat més complexa i mutable, d'una crisi multicèfala que, si ens hi volem enfrontar amb rigor i garantia, exigia i encara ara exigeix constants i nous plantejaments.

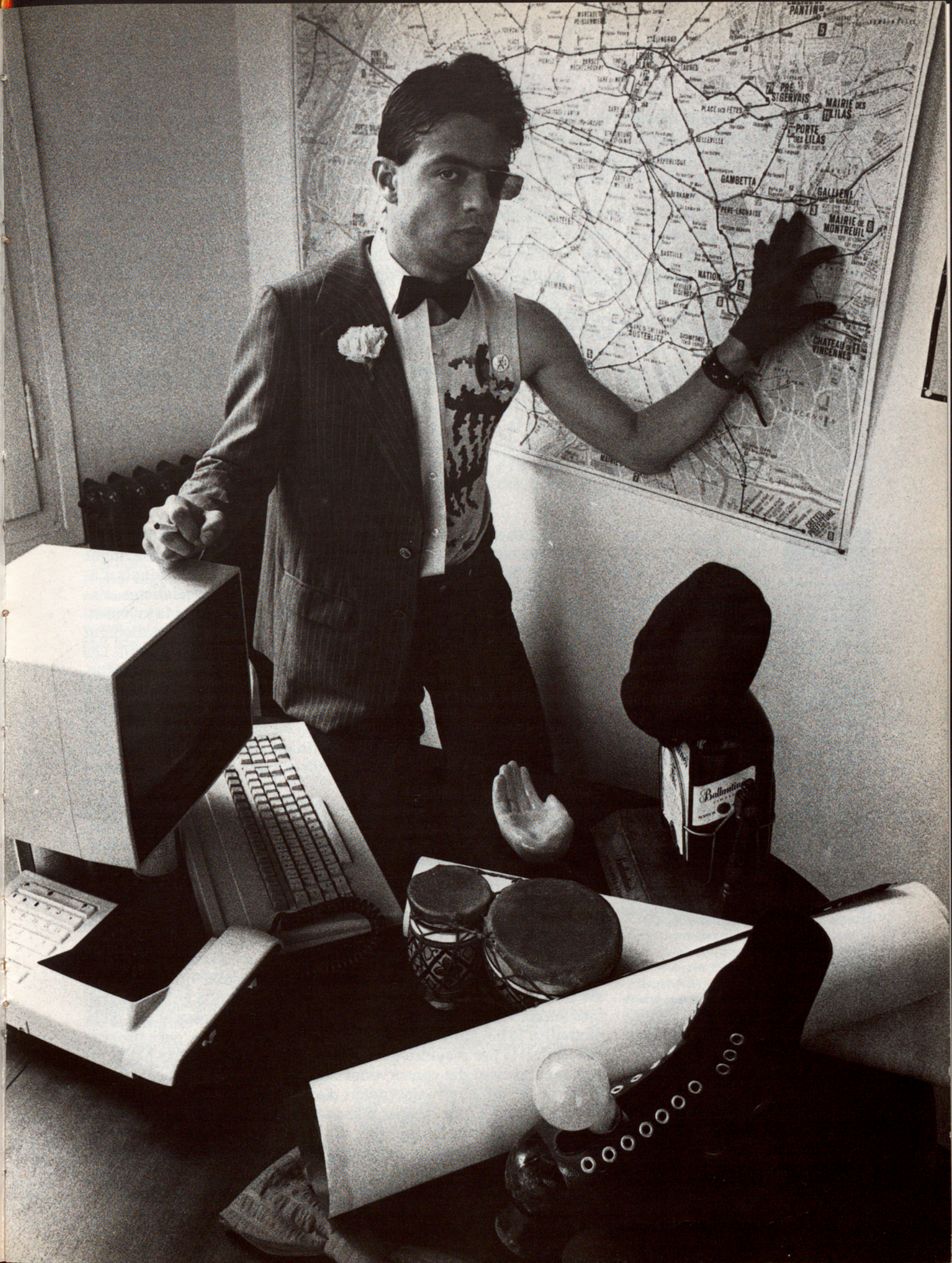
La joventut i la seva problemàtica no és pas cap excepció en aquesta realitat complexa i canviant. La UNESCO declarà aquest any que ara arriba a la fi, L'Any Internacional de la Joventut. Malgrat l'escepticisme de molts sobre els "anys internacionals", l'ARREL ha cregut que era interessant aprofitar aquesta avinentesa per fer-ressò de la problemàtica que avui afecta la joventut, més que més si tenim en compte la importància que el moviment juvenil ha tingut i té a Catalunya i la tasca que la Diputació porta a terme en aquest camp, en estreta col·laboració amb els ajuntaments.

Al costat d'aquesta qüestió, que ocupa les pàgines de debat d'aquest número, en tractem una altra que sovint hom desconeix. Ens referim al món dels infants abandonats i les adopcions. En aquest camp de l'assistència social, la Diputació de Barcelona disposa, d'una llarga trajectòria que en el decurs dels anys ha permès de desplegar una metodologia de treball més, que no ignora la psicologia de les parelles infecundes ni tampoc la de les dones amb un embaràs no desitjat. Conèixer de prop aquesta realitat i la diversa problemàtica que l'acompanya pot contribuir a la desdramatització d'una qüestió, que afecta els infants i també les parelles que per diverses causes no poden tenir fills. I també creiem veure-hi una manera d'acostar-se a la realitat sense gaires deformacions i amb més humanitat.

Completa el present número la nostra secció habitual de llibres i l'explicació de la campanya "Coneguem els nostres parcs", que ara s'acaba de posar en marxa. Fem referència finalment a l'atorgament dels premis "Tasis-Torrent" de premsa comarcal, i "Rosalia Rovira", de ràdios municipals.

Bon any 1986!

NARCÍS CASTANYER, MANUEL LUDEVID, TONI PUIG i ANTONI SERRAMONA

Taula rodona sobre la joventut: aproximació a una realitat canviant

NARCÍS CASTANYER. 32 anys. Llicenciat en Matemàtiques. Nascut a Girona. Ha estat responsable de diversos moviments juvenils. President del Consell Nacional de la Joventut de Catalunya (del 1981 a l'abril de 1984), director del Centre d'Estudis i Documentació Joventut i Societat i cap dels Serveis de Joventut de la Diputació de Barcelona des de l'1 de setembre de 1985.

MANUEL LUDEVID. 33 anys. Llicenciat en Ciències Econòmiques i Història Contemporània. Professor de Sociologia del Treball i de l'Empresa a l'Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses (ESADE). Nascut a Barcelona. Diferents publicacions sobre la joventut, com *Els joves obrers i el seu treball* i *El treball i l'atur dels joves de Barcelona*.

TONI PUIG. 40 anys. Director de l'Institut Municipal d'Animació i d'Esplai de l'Ajuntament de Barcelona. Va participar, com a fundador, en l'Escola d'Esplai de Barcelona i la revista *Ajoblanco*. Actualment dirigeix la publicació *Entrejoves*. Ha realitzat l'estudi *Cultura i temps lliure de «Projecte joves» de Barcelona i altres publicacions*.

ANTONI SERRAMONA. 44 anys. Delegat diocesà de Pastoral de Joventut. Nascut a Alguairer (Segrià). Professor de l'Escola Universitària Blanquerna. Membre del Comitè Català de l'Any Internacional de la Joventut. Fundador del MUEC (1970). Actualment està en contacte amb tots els moviments juvenils eclesials.

RAFAEL JORBA. 29 anys. Periodista. S'inicià en la premsa comarcal, per treballar després a les redaccions de *Mundo Diario*, *El Periódico de Catalunya* i *El País*. Ha estat director de programa i sots-director dels Serveis Informatius de TVE a Catalunya. Actualment és sots-director de *El Periódico de Catalunya*. Nascut a Igualada (Anoia).

ENGUANY LA JOVENTUT HA ESTAT DE MODA. La UNESCO en va declarar l'Any Internacional. I és que també ha esdevingut un costum celebrar, de tant en tant, anys internacionals d'aquells sectors socials que, en l'argot dels especialistes, s'acostumen a anomenar marginals. I ara ha tocat el torn a la joventut.

En la taula rodona que segueix aquesta introducció hem volgut fer una aportació, més heterodoxa que científica, al fet juvenil. Les hemeroteques especialitzades ja gaudeixen, a hores d'ara, d'informes, estudis i estadístiques suficients per a qui vulgui cercar dades sociològiques. Al capdavant, el que es desprèn del diàleg entre els quatre ponents és la necessitat urgent de no parlar més per boca d'altri. Cal obrir una porta, tant des de les institucions com des de l'enreixat de poders de la societat civil, a la participació de la joventut. Que parlin els joves.

Els teòrics del fet juvenil, segons es palesà unànimement al llarg del debat obert, acostumem a ser aquells joves que, en l'efervescència del Maig del 68 francès vam gosar demanar l'impossible i, ara, des de les responsabilitats de poder adult, ens disposem a aplicar-ne la part possible. Des d'aquesta perspectiva relativista, ¿com aconseguir vertebrar aquest sector social heterogeni que anomenem joventut? Heus aquí el que s'intenta de respondre al llarg de la taula rodona.

Per part meua, només uns apunts sobre aquesta qüestió. En el terreny polític, cal fugir del *parti pris* conceptual que comporta afirmar que els joves passen del fenomen polític. Els grans programes màxims que mobilitzaren la joventut d'ahir contra el pes de la dictadura ja no són vàlids. En democràcia, el jovent espera programes concrets per resoldre problemes concrets. Així, sense negar un cert renaixement del conservadorisme en nuclis de gent jove, seria un error fer del nostre desencant d'avui el desencant d'ells, i dels nostres valors d'ahir, potser massa dignificats, els seus valors.

Si fa no fa, el mateix podríem dir en el terreny socio-laboral. La desocupació, aquest fenomen que afecta directament els joves, demana un esforç d'imaginació per tal de trobar-hi solucions. El llenguatge i les propostes de les forces sindicals, com també es palesà

en el debat que segueix, sovint s'allunya dels punts de preocupació d'aquests joves. Cal, en aquest sentit, incentivar totes aquelles iniciatives d'autoocupació que surtin de la gent jove.

I passant de la cultura del treball a la de l'oci, les propostes anirien pel mateix camí. No es tracta tant de bastir un món lúdic, d'altra banda irreal, per al jove, com de fornir-li els mitjans necessaris per tal que sigui ell qui pugui omplir el seu temps lliure.

En aquest sentit, cal fer esment del fenomen de l'associacionisme, tractat a bastament en la taula rodona. Dir que a Catalunya, un país de llarga tradició associativa, aquesta pràctica d'arrelament social està en crisi és un pèl agosarat. El que potser trontolla és aquell associacionisme clàssic que un dia molts catalans conegueren de prop. Al costat, però, d'aquesta davallada, tot un seguit d'altres iniciatives sorgeixen espontàniament, sense gaudir de l'encoratjament necessari

per reeixir. Si no donem ales a aquest associacionisme que algú anomena postindustrial, la via del desarrelament resta oberta. I d'aquí a la marginació només hi ha un pas.

Al cap i a la fi, cal aconseguir que la joventut no sigui una etapa transitòria de la qual tothom fuig per poder-ne sortir. Que la por d'ésser jove doni pas a les ganes de ser-ho, fent bona aquella definició que féu de la joventut l'escriptor francès Jules Romains: «És el temps que tenim davant nostre». La gent jove de Catalunya no vol que aquest temps corri en va, sinó que desitja creure en alguna cosa. Malauradament, però, no són les forces del progrés que, ara per ara, aconsegueixen de connectar amb aquest sentiment.

L'Any Internacional de la Joventut s'eclipsa. Cal que els joves facin seus tots els anys, si més no per evitar caure en aquella màxima vegetativa que tan bé resumeix la dita segons la qual *Qui dia passa, any empeny*.

RAFAEL JORBA, PERIODISTA.

un any més?

JORBA. Per començar i per trencar el glaç, ens podríem preguntar per l'oportunitat de celebrar, convocat per la UNESCO, un any internacional de la joventut, pel fet que ja sembla un costum, això d'anar convocant anys...

LUDEVID. Sobre aquesta qüestió, independentment del funcionament intern de la UNESCO, expresso la meua opinió personal. Em penso que amb els joves passa com amb d'altres «minories» entre cometes, com les dones o els discapacitats. El que pot tenir d'interessant un any dedicat a aquest tema no és parlar justament d'aquest segment, d'altra banda ben difícil de definir, sinó que és interessant perquè és el pretext per parlar de la crisi de la societat. I us haig de confessar que el jove, en si mateix, a mi no m'interessa. M'interessa la crisi de la societat en el seu conjunt. Això vol dir la crisi del treball, la crisi de l'ensenyament i la crisi de la cultura. Que són uns eixos fonamentals de la crisi de la joventut, i quan s'estudia la joventut es parla d'aquests temes. Llavors, un any internacional és interessant perquè pot obrir un debat sobre aquestes qüestions.

CASTANYER. Comparteixo l'escepticisme respecte als anys internacionals i respecte als organismes internacionals, però crec que benvingut sigui aquest any internacional, perquè és motiu d'estudi, d'anàlisi de la realitat i de la crisi. Jo, potser, tinc un altre interès personal que és dir: «Bé, aprofitem el que les institucions i les organitzacions de la joventut en puguin treure, d'això

que se'n diu any internacional de la joventut». Com a coses pràctiques i immediates, potser algun ajuntament ha fet un pressupost més bo que altres anys, i això sempre és una cosa que queda, perquè l'any que ve no el retallaran sinó que l'augmentaran segons el cost de la vida i, aleshores, hi haurà hagut un salt, en algunes institucions, respecte a aquesta dedicació. Vist així, des d'un punt més pragmàtic, em penso que Catalunya deu ser un dels llocs on s'ha aprofitat més, perquè no crec que en altres països hagin fet els *tinglados* que ens hem muntat aquí...

PUIG. Jo crec que aquest any ha arribat d'una manera superoportuna i és un any molt català en el sentit que en aquest país ens adonem de les coses quan ja s'han acabat. Sempre venerem la gent quan ja s'ha mort. Som un país molt mortuori. Per mi, la joventut, tal com la planteja la UNESCO, ja no existeix i això és un any internacional dedicat als joves del 68 que ja hem deixat d'existir i que estem en aquests moments manant en els ajuntaments o les empreses. Dic això perquè tota la gent que ha organitzat aquest any des dels organismes internacionals són una gent que desconeixen la joventut de 15, 16, 17 o 18 anys i també desconeixen la jo-

L — «...us haig de confessar que el jove, en si mateix, a mi no m'interessa. M'interessa la crisi de la societat en el seu conjunt. Això vol dir la crisi del treball, la crisi de l'ensenyament i la crisi de la cultura.»

ventut més gran, aquella que ja no té feina. Per tant, jo sóc obertament escèptic i m'agradaria que, si més no, servis dins les institucions, tant públiques com privades, i les comercials, per fer-nos veure que la joventut que avui dia corre per les nostres ciutats és una altra, que no té res a veure amb aquesta que ens proposem celebrar, sobre la qual ens interessa debatre i de la qual nosaltres tenim dades i amb la qual fem servir els nostres esquemes si cal analitzar-la.

SERRAMONA. Jo no sóc tan escèptic. ¿Per què no sóc tant escèptic? Perquè em fa l'efecte que la voluntat de donar un cert protagonisme als joves o, si més no, de cridar l'atenció de les institucions dels diferents països sobre el fenomen de la joventut, sempre canviant, sempre nou, és bona. M'interessa la institució per la capacitat dinamitzadora que pot tenir en un moment donat, perquè potser moltes altres institucions d'inferior categoria no s'haurien mogut i no s'haurien promogut certes activitats i centres d'interès... Un últim punt del meu interès per l'any internacional de la joventut és el contingut del triple eslògan: *Participació, desenvolupament i pau*. La gent jove que tracto he notat que són sensibles a totes tres paraules, tot i que probablement els grups socials les interpreten de molt diversa manera; però no hi ha dubte que la sensibilitat davant el problema de la pau és global i que gairebé la major part del jovent hi sintonitza plenament, i passa el mateix pel que fa a desenvolupament i participació. L'eslògan, el trobo reeixit.

un concepte relatiu

JORBA. Podríem entrar a respondre una pregunta senzilla, però molt complexa a la vegada, que és: com definir la joventut. ¿Què és la joventut: un fet social, un fet biològic, una etapa de la vida, un sentiment o, fins i tot, una classe social...?

CASTANYER. Jo, quan em demanen què és la joventut, quasi em nego a definir-la. Si no és que la defineixo amb referència a dues altres etapes, que són la infància i la vida adulta. És l'etapa de transició entre aquestes. És a dir: l'etapa de transició d'una persona des que és absolutament dependent fins que deixa de ser-ho i és autònoma i lliure respecte als altres. I aquest procés es viu socialment d'una manera que en els anys de crisi actuals s'ha allargat. Hi ha hagut èpoques —això els sociòlegs saben delimitar-ho més— que la joventut ha estat inexistente, perquè quan la gent treballava als 14 anys pràcticament no hi havia joventut. En canvi, actualment, ¿quan deixa de ser jove, una persona? Un noi ha de tenir feta la «mili»; si no, encara viu provisionalment; ha de tenir una feina i això la crisi econòmica ho fa més difícil; ha de tenir un títol, una carrera o uns estudis acabats; si pot ser, ha de tenir solucionada la vida afectiva i, per tant, l'estabilitat des del punt de vista familiar, de creació d'un nucli de relació... Entenc per jove el jove no adolescent, la persona que ja deixa de ser dependent des del punt de vista d'aspiració personal.

SERRAMONA. Potser pecarem d'un cert classicisme. Jo em refereixo, quan em pregunten què és la joventut, a una expressió de l'Octavi Fullat que encara faig servir habitualment. Ell la defineix, si no recordo malament, com «un projecte de futur» i una «pretensió de puresa» o d'autenticitat. A mi aquestes dues notes em serveixen, emmarcades, com feies tu, Narcís, entre la infància i la vida adulta. És a dir, projecte de futur perquè, efectivament, el jove té molt poques coses viscudes i, en canvi, previsiblement, molt de temps per endavant. I pretensió de puresa, perquè la radicalitat, l'autenticitat, la novetat és sempre possible. Està sempre a l'abast. Dues notes que, és curiós, quan parlem de la societat actual, ens serviran per explicar la crisi tal com jo l'entenc. El futur s'ha tornat fosc i aquesta radicalitat, puresa o autenticitat es fa cada vegada més difícil i, tot plegat, farà entrar en qüestió el mateix ésser, la mateixa autocomprensió del jove. És un punt de vista molt poc original, aquest d'on jo parteixo, però és que encara em serveix...

JORBA. Has citat en Fullat per fer una definició de la joventut. Recordo, per exemple que Marguerite Yourcenar, en *Adrià*, defineix la vellesa i diu que s'esdevé quan s'arriba en aquella edat que per a tot home la vida és una derrota acceptada. De vegades va bé definir les coses pels seus contraris... Molts joves, ara, no podrien dir, com Adrià, que la seva vida ja és una derrota acceptada...

LUDEVID. Comparteixo el que s'ha dit fins ara. Jo només voldria abonar la idea de la relativitat del concepte, en el sentit que, efectivament, el concepte de joventut va estretament lligat a l'evolució cultural i econòmica de cada societat. A la societat actual del Camerun, per exemple, el nostre concepte de joventut no té cap sentit. A 10 anys comencen a treballar i l'estadi que abans s'intentava definir, hi és inexistente pràcticament. Això vol dir que es comença a parlar de joventut, socialment parlant, en societats molt determinades, d'un determinat nivell de desenvolupament econòmic i amb una determi-

B — «Per mi, la joventut, tal com la planteja la UNESCO, ja no existeix i això és un any internacional dedicat als joves del 68 que ja hem deixat d'existir i que estem en aquests moments manant en els ajuntaments o les empreses.»

nada incorporació en massa de la gent a l'ensenyament. Pensant en futur, podríem dir que la gran obsessió política i sociològica per estudiar la joventut ce-dirà, perquè, com deien en Narcís i en Serramona, en la mesura que es va allargant aquest període, la mateixa idea de la transitorietat es desfigura. ¿Fins a quin punt a trenta anys podem, sense abusar del concepte, seguir parlant de joves? Perquè la voluntat d'aquesta persona ja és una altra i, encara que no tingui ni el títol, ni la feina, ni hagi pogut constituir una família, la seva voluntat ha canviat i, per tant, el concepte se'ns desdibuixa. El concepte dels anys seixanta, ja no el podem fer servir. És un concepte relatiu i és un concepte que s'ha fet servir fins ara, ajustable a societats que acaben de començar el procés d'industrialització, societats en expansió, sobretot, i amb un component molt fort d'escolarització de masses que diferencia els joves de la resta de la societat. Poso l'interrogant de si en el futur aquest concepte que hem fet servir fins ara ens servirà o bé haurem de parlar d'una altra cosa.

PUIG. Jo m'adono que sóc molt pessimista. Per mi, la joventut és una gent que tenim emmagatzemada, de l'edat que sigui, en l'època que és més creativa, innovadora i franca, en unes institucions que són del segle XIX. A la universitat, als instituts, a l'exèrcit; una crítica feroç a l'exèrcit. Unes institucions que no ens serveixen ni avui, ni a aques-

C — «Entenc per jove, el jove no adolescent, la persona que ja deixa de ser dependent des del punt de vista de l'aspiració personal.»

ta gent que, amb l'excusa que aquestes institucions eduquen, preparen i faciliten aprenentatges, no els preparen en absolut per al demà, perquè aquestes institucions ja no ens serveixen, avui. Hi ha qui diu que, posats en el camp de la feina, en el segle XXI, que és aquí mateix, el cinquanta per cent de les que hi haurà encara no sabem quines seran. Amb aquesta excusa de l'aprenentatge, de la preparació, hi ha tota una quantitat de gent emmagatzemada, en unes institucions que a molts no els serveixen i sense que els facilitem l'accés a allò que per mi és decisiu: a l'economia. Per mi, resumint, la joventut, com deïem en les jornades de Joventut i Societat, està entre el conflicte i la creativitat. I si la joventut és molt conflictiva, la culpa la tenim nosaltres, els que manem. M'interessa molt parlar de la crisi de la societat, perquè és el lloc on es resol tot aquest problema de l'emmagatzematge que abans descrivia, i m'interessa la joventut perquè és un dels llocs decisius on s'apunten línies de creativitat i innovació.

el binomi individu/col·lectivitat

JORBA. Podríem encetar un altre tema polèmic: la qüestió de la joventut i la política. S'ha dit que mentre per un cantó hi ha una joventut que ara ha deixat de ser jove per accedir als llocs de poder —l'anomenada generació del canvi—, per contra, n'hi ha una altra, un bon nombre de joves no han viscut a fons la transició, que tenen llunyans els punts de referència del que havia estat l'antic règim o no en tenen, i s'han instal·lat en un cert conservadorisme...

LUDEVID. Bé, haig de reconèixer que sobre això tinc molt poca reflexió feta. Simplement, en vull comentar un aspecte, un dels molts que has citat, relativament lateral: la visió en positiu d'alguns dels valors que normalment en l'opinió pública es fan servir per dir

que hi ha una involució política en la joventut. És a dir: hi ha una lectura en negatiu d'un dels valors polítics que semblen aflorar. Per exemple, el retorn a la individualitat, el retorn a les relacions personals i a l'afecte, i qüestions d'aquest estil. Sobretot, com deia en Toni al començament, els que ens ho mireu som els que tenim altres punts de referència dels anys seixanta, que hem crescut amb una òptica d'acció col·lectiva, i caldria veure si no era una mica atípica, vista en un cicle llarg de la història. Nosaltres hem participat en una època històrica irrepetible i molt singular, que ha estat la transició política del canvi, un procés d'uns quinze anys, que tampoc no era el de les generacions anteriors. Potser té algun contacte amb algun període de la II República. Aleshores, com que hem estat vinculats

S — «La joventut és (...) projecte de futur perquè (...) té molt poques coses viscudes i, en canvi, previsiblement molt de temps per endavant. I pretensió de puresa, perquè la radicalitat, l'autenticitat, la novetat és sempre possible.»

amb aquesta experiència, tendim a fer una lectura negativa de tots aquests valors. Jo crec que en el retorn a l'individu i en la revaloració del contacte personal hi ha aspectes clarament positius, com n'hi ha en la crítica més o menys generalitzada de la joventut a la política instituïda. Aquesta tendència a apostar per problemes concrets més que per programes globals em sembla d'una prudència sana.

SERRAMONA. Jo vull afegir dues observacions en aquest tema. La primera fa referència a l'experiència personal. Per la meua condició, he viscut l'educació en el món de la política dels joves, és a dir, des de la relativitat de l'afer polític i del compromís polític del jove i, al mateix temps, la seva importància. Aquesta ha estat la meua experiència. I com a resultat, ¿què n'ha sortit, d'això? Diria que la gent que ha entès la política, en el sentit més noble de la paraula, s'ha escapat de la crema o de la socarrada; alguns, fins i tot, han arribat a situar-se. Han tingut una de les claus per reaccionar davant d'aquest moment absolutament contradictori, en molts aspectes, que dona com a resultat la societat actual. I em penso que una de les tasques importants seria no abdicar en absolut l'educació política, mirant de descobrir-ne els graus, les possibilitats reals i objectives de cara al futur. Totalment d'acord amb la visió

NARCÍS CASTANYER

en positiu dels nous valors que molt fàcilment, per una mecànica que ens ve del 68, hem qualificat de negatius. Crec que la gent jove no és amiga d'aquelles globalitats que ho interpretaven tot. Les ideologies, en el sentit més clàssic, són el que s'ha desdibuixat, s'ha esfilagarsat una mica, però no els valors polítics, ni les motivacions. Potser és un nombre reduït de joves el que ho arriba a entendre, però qui hi arribi tindrà una clau d'interpretació de la societat i de si mateix.

L — «...només voldria abonar la idea de la relativitat del concepte, en el sentit que, efectivament, el concepte de joventut va estretament lligat a l'evolució cultural i econòmica de cada societat.»

PUIG. A mi això de joventut i política sempre m'ha fet molta gràcia, perquè és

com si es volgués plantejar que els joves d'ara passen de política. Per mi, això és una mentida total. Els joves no en passen gens ni mica, de la política. Em sembla que el que els interessa és una de les coses més importants de tota tasca política: tenir màximament resolta, en qualitat de vida personal, la vida quotidiana. Per això, estan disposats a fer tot el que calgui: per la seva vida personal, la del seu grup, etc. Crec que és aquí on comença l'interès de tota consciència política: que els joves s'interessin per resoldre allò que els afecta més immediatament. Torno al discurs d'abans. «Els ho posem molt difícil.» No els deixem participar, els tenim en unes institucions absolutament caduques, molta gent se'n cansa, i en passen, amb raó. No és aquell passar, com s'ha dit moltes vegades, perquè no es vol la participació, sinó que no poden solucionar molts dels seus problemes per manca de canals de participació. En això sí que sóc absolutament optimista: als joves els interessa molt, la política.

MANUEL LUDEVID

LUDEVID. Com a participant directe del moviment d'estudiants, sé que no representàvem ni tan sols la majoria dels estudiants de la Universitat de Barcelona, que feien una vida diversa. El risc és de judicar els comportaments d'ara amb els mòduls de la nostra particular experiència, que, probablement, com he dit, no era representativa de la majoria de joves d'aleshores.

CASTANYER. De vegades penso que és negatiu que ara es posi la dimensió personal molt per sobre de la col·lectiva. Per exemple, em sembla extraordinari que el fenomen del pacifisme, l'ecologisme, el retorn a la natura, la conservació de l'entorn, sigui un plantejament preferent. En canvi, em sembla negativíssim que es facin afirmacions que jo sento en medis juvenils com, per exemple, que tots els polítics són iguals. Jo no ho crec, i per això em fa angúnia que la gent pensi així; em sembla que és poc objectiu...

PUIG. A mi em sembla que és un pro-

blema dels polítics. Els polítics, sobretot els que es dirigeixen a la joventut, han perdut el risc de fer afirmacions contundents. Hi ha una gran moderació en tot el que s'està dient. En posaria un exemple ben clar que trobo molt compromès. A l'Ajuntament de Barcelona, les intervencions que van fer tant el Consell de la Joventut com tots els regidors a l'hora d'aprovar el «Projecte Jove» de la ciutat, eren uns discursos de l'època de la meva àvia; tots, menys el del senyor Borja, que es va atrevir a parlar de la revolució. És clar, amb aquesta mena de política i de discurs, no s'atreveixen a dir el que s'hauria de dir, el que els joves volen que es digui. En aquests moments, els joves demanen a crits, perquè els interessa la política de la seva vida quotidiana, que hi hagi una gent, i això ho acceptarien dels polítics —d'uns polítics d'esquerra— que els donessin elements simbòlics per poder-se dinamitzar, i els polítics no s'hi atreueixen perquè, és clar, en aquesta societat en crisi, segons quin discurs, o

pensin que no és convenient o que pot portar més expectatives.

LUDEVID. Un dels problemes, no pas dels joves, sinó de la nostra escena política, en aquests moments a Espanya, és un cert ensopiment, l'avorriment. Per dir-ho d'una altra manera, són els xis-

P — «Per mi, la joventut és una gent que tenim emmagatzemada (...) en l'època que és més creativa, innovadora i franca, en unes institucions que són del segle XIX.»

tos d'en Màximo a *El País* sobre «L'única política possible». Crec que se n'ha abusat. És evident que hi ha una part important de l'acció econòmica dels governs que va condicionada pel que vulguin els nord-americans, però també és cert que la voluntat humana hi és per a alguna cosa. Jo em penso que si cap sector de la població és sensible a aquest problema, que és global, és el dels joves. I, diguem-ho tot: aquesta «única política possible» exclou sovint els joves, a última hora.

CASTANYER. Abans potser pecaven alguns partits polítics, la mateixa universitat, d'anar abocant una cosmovisió molt inflexible, estreta, però ara em sembla que les organitzacions socials, polítiques i juvenils no fan aquest paper d'iniciadors, amb una visió global de la política i de la societat. És a dir, que hem passat a ser excessivament primmirats en la qüestió de l'educació personal i individual, i poc educatius en la qüestió de la globalitat de la política. I això és una de les crítiques que jo faig, no tan sols als polítics, sinó també als qui, al marge dels polítics, haurien de ser educadors, acompanyants.

SERRAMONA. El tema de joventut i política per mi es resumeix en una tasca d'educació. L'educació és una paraula d'aquelles que s'han d'omplir de con-

L — «Jo crec que en el retorn a l'individu i en la revaloració del contacte personal hi ha aspectes clarament positius, com n'hi ha en la crítica més o menys generalitzada de la joventut a la política instituïda.»

tingut, i la clau estaria a veure si es poden valorar, amb categoria política, certs centres d'interès que en diem personals, de subsistència, molt més im-

diats, molt més arran de terra, que semblen manifestar les noves generacions. Jo aniria per aquí i no renunciaria a unes quantes globalitats. El que no sé és si el discurs innovador, creatiu, revolucionari, té el mateix vigor que tenia quan es feia fa quinze anys...

JORBA. Abans de cloure el binomi de joventut i política, caldria introduir-hi un tercer element: el factor nacional. Entre la joventut de la Catalunya d'ara, aquesta qüestió pesa amb força, mentre que abans anava molt més lligada a un comportament polític d'esquerres. Volia deixar obert aquest doble aspecte: esquerra i factor nacional.

LUDEVID. No hi he reflexionat prou. Estic amb tu quan dius que és un fenomen notable. Jo diria, no obstant, que una clau que explicaria aquesta adhesió al nacionalisme seria una clau no

S — «Crec que la gent jove no és amiga d'aquelles globalitats que ho interpretaven tot. Les ideologies, en el sentit més clàssic, són el que s'ha desdibuixat, s'ha esfilagarsat una mica, però no els valors polítics, ni les motivacions.»

molt teoritzada, no molt racionalitzada i política, en el sentit que nosaltres ho entenem en els anys seixanta sinó molt instintiva i com a expressió d'un moviment que es considera a prop. Seria una forma de plantejar-se, molt intuïtívament, la defensa de tot allò que és concret, davant de coses llunyanes. Jo seria prudent a l'hora de donar a l'adhesió a certs moviments nacionals, que són importants i amb gent molt jove, una connotació política de partit. I ho veuria com l'expressió, també, d'aquesta preferència per objectius més a l'abast.

PUIG. Aquest nacionalisme exaltat al qual avui dia s'apunten els joves d'aquí és el nacionalisme de la pitjor espècie. A mi, realment, em sap greu que passi en aquest país. Tots els «boixos nois» s'hi enganxen perquè no hi ha res més. És una cosa absolutament visceral i que agafa allò de «nosaltres som els millors; hem de triomfar...» Em sembla un fet molt lamentable i l'única cosa que puc fer és dir a la gent que porta aquests moviments que tingui una mica més de compte i que sigui una mica més realista...

SERRAMONA. Per mi és un fet important. Entenc que s'han de reivindicar les qüestions nacionals, perquè no estan resoltes o almenys, ben resoltes. Formen part del gruix de preocupa-

TONI PUIG

cions més pròximes, més immediates al subjecte, a l'individu, al jove.

el treball vertebrador

JORBA. Podríem començar a parlar, canviant de tema, de la situació econòmica de la joventut, pel fet que la meitat dels qui estan sense feina són joves. Segons demostren enquestes recents, el temps de joventut, en el sentit de no trobar feina per tal d'aconseguir la independència, no pas la llibertat, s'allarga. Abans això se situava cap als 24 anys; ara cap als 29 o 30...

LUDEVID. El que plantejaria, per fer una mica de polèmica, són algunes conseqüències dels estudis que hem fet. Van en la línia de dir: coneixem la realitat, més desocupació, més treball precari i més economia submergida. Ens interessa saber quin impacte té això en la vida quotidiana dels joves, i, el més important, en les seves actituds. És a dir, a l'hora de vertebrar la societat,

¿això ens va minant la societat o no? Aquí caldria ser prudent, un cop més, i defugir el tòpic. Diu que la joventut passa de treballar, i encara n'hi ha qui diuen que la cultura del treball ha desaparegut.

De la nostra recerca per la UNESCO es dedueix que això no és pas veritat. És a dir, que la precarització del treball no implica una desaparició de la cultura del treball, que segueix present en

C — De vegades trobo que és negatiu que ara es posi la dimensió personal molt per sobre de la col·lectiva (...) Em sembla negativíssim que es facin afirmacions que jo sento en medis juvenils com, per exemple, que tots els polítics són iguals.»

molts joves d'avui. Una cultura del treball diferent de la dels seus antecessors, probablement més flexible, amb menys

expectatives, amb un sentit més gran de la provisionalitat, però cultura del treball. El treball continua essent, en primer lloc, un valor central en la vida dels joves i, en segon lloc, no hi ha una cultura de l'oci alternativa a la del treball. La gent vol treballar i centrar la seva vida mitjançant altres factors, entre els quals podríem destacar els diners, que donen una certa autonomia, i el treball, com a font de relació social. Això és molt important.

D'altra banda, la cultura del treball dels pares no ha canviat. El món on es mouen continua essent consumista. El cent per cent està arrelat en aquesta

P — *«Aquest nacionalisme exaltat al qual avui dia s'apunten els joves d'aquí és el nacionalisme de la pitjor espècie. A mi, realment, em sap greu que passi en aquest país. Tots els "boixos nois" s'hi enganxen perquè no hi ha res més.»*

cultura. Tercer: no hi ha alternatives reals. La gent que està sense feina a Cornellà avui no és al Berlín Occidental i no té un centre recreatiu a la cantonada; doncs, no tenir feina no vol dir «cultura de l'oci», no hi ha possibilitats d'alternativa, perquè l'hàbitat urbà, sobretot a les grans concentracions de masses, ho fa impossible. De la meva reflexió se'n segueix, en tot cas, que, malgrat aquesta precarització, la cultura del treball prossegueix i no veig que hi sigui possible una cultura alternativa a curt termini.

SERRAMONA. El que constato, en ambients religiosos i assistencials, són dues actituds: la de denúncia de no se sap què ni qui, de tot el sistema, i la commiseració pels pobres que estan sense feina. Amb això crec que no anem enlloc. En ambients institucionals la preocupació hi és, però no sé si degudament enfocada. I en els ambients juve-

L — *«El treball continua essent, en primer lloc, un valor central en la vida dels joves i, en segon lloc, no hi ha una cultura de l'oci alternativa a la del treball.»*

nils, com a fenomen, l'atur és la por. Una por exacerbada de no trobar feina; una por real. Què genera? En els joves, des del meu tracte, observo que genera una certa displicència i una certa frustració, a més a més d'unes dependències que no són les naturals del jove que

es va fent gran i, finalment, una fasciació per altres cultures que no siguin les del treball, com si no fossin gaire possibles, de gaire rendiment, aquestes altres.

CASTANYER. Des del punt de vista institucional, hi ha una desorientació bastant gran respecte a la millor forma de solucionar-ho. Em sembla que, en el camp de la lluita contra l'atur, hi ha una manca de coordinació entre les diferents institucions, des de l'Estat fins als ajuntaments, passant per les empreses. Per entendre'ns: hi ha empreses que no saben ni la legislació que tenen al seu abast per crear llocs de treball. Les institucions competeixen per dir qui en crea més. No m'estranya la por que la gent jove, més o menys lúcida, té de no trobar feina. Això genera, a més, actituds antisolidàries.

PUIG. Crec que aquí hi ha una cosa que no ha sortit i és que la gent està potenciant molt, fins i tot en aquesta època de no treball, un cert treball social. La gent vol sentir-se útil. Està disposada a treballar en el que sigui, educació, temps lliure, aspectes assistencials; pel sol fet de sentir-se útil durant aquest temps que no té feina o en el temps després de l'ocupació. Entre els joves es comença a parlar d'aquest salari ciutadà, d'aquestes peles que ens poden arribar de l'Estat, com uns diners

C — *«Hi ha empreses que no saben ni la legislació que tenen al seu abast per crear llocs de treball. Les institucions competeixen per dir qui en crea més. No m'estranya la por de la gent jove, més o menys lúcida, de no trobar feina. Això genera, a més, actituds antisolidàries.»*

que els poden ajudar a mantenir les constants vitals i, al costat d'això, volen continuar tenint una feina que els interressi i agradi. Des de les institucions no potenciem prou tot el que sigui aquest treball social, no facilitem que la gent es pugui organitzar en petites xarxes per donar serveis de tipus social a la població. Crec que això és una cosa clau que s'hauria de veure dintre d'aquesta òptica.

JORBA. Jo voldria aportar una dada a debat. Un treballador, sigui jove sigui gran, quan té feina i té un problema, va al sindicat i, per contra, quan està aturat no hi va, sinó que cerca ajut a Càritas, en grups assistencials de caràcter cristià, humanitari...

LUDEVID. Trobo que això és molt important. Hi vaig donant voltes perquè ara preparo un estudi per a la Fundació J. Bofill i la Volkswagen sobre els sindicats. Jo he parlat amb força asso-

L — *«La idea que tinc (...) és que comencen a aparèixer formes d'organització i funcionament dels joves desocupats que no tenen gaire relació amb els sindicats i, potser, en tenen més amb el que eren, als inicis del moviment obrer, les societats d'ajuda mútua.»*

ciacions de joves contra l'atur, d'aquestes que hi ha a Montcada, Esparreguera i en altres llocs, i em sembla detectar una mica el que tu deies. És a dir, aquesta gent no tan sols va als sindicats normalment quan tenen problemes, sinó que és una pura evidència que el fenomen sindical és un fenomen de treballadors grans, entre altres coses perquè el discurs que fa aquesta gent jove sense feina, la manera d'expressar-se, els seus problemes, tenen poca cosa a veure amb el funcionament dels sindicats tradicionals. La idea que tinc, molt intuïtiva, és que comencen a aparèixer formes d'organització i funcionament dels joves desocupats que no tenen gaire relació amb els sindicats i, potser, en tenen més amb el que eren als inicis del moviment obrer les societats d'ajuda mútua.

És un altre estil, un altre llenguatge i és una altra filosofia. Aquesta gent sí que té clar el tema de l'autoocupació, entre altres coses perquè no és un debat retòric, sinó que és el que va de no tenir res a fer a tenir alguna cosa. És perfectament comprensible que un treballador adult que té un contracte fix a ple temps estigui contra la legislació dels contractes temporals. Per aquestes associacions de joves contra l'atur, la situació és molt diferent. És un afer poc estudiat.

CASTANYER. Només vull afegir que el llenguatge que els sindicalistes *ad usum* fan servir és una de les coses

C — *«Els sindicats (...) són autènticament conservadors, en el sentit de conservar el seu treball —els que en tenen. El sindicat és un gremi.»*

menys juvenils que hi ha en aquest país. Abans us heu carregat molt els polítics, però els sindicats donen una imatge fa-

tal del que són les relacions laborals de cara als joves. Són autènticament conservadors, en el sentit de conservar el seu treball, els que en tenen... El sindicat és un gremi.

tots al mateix sac

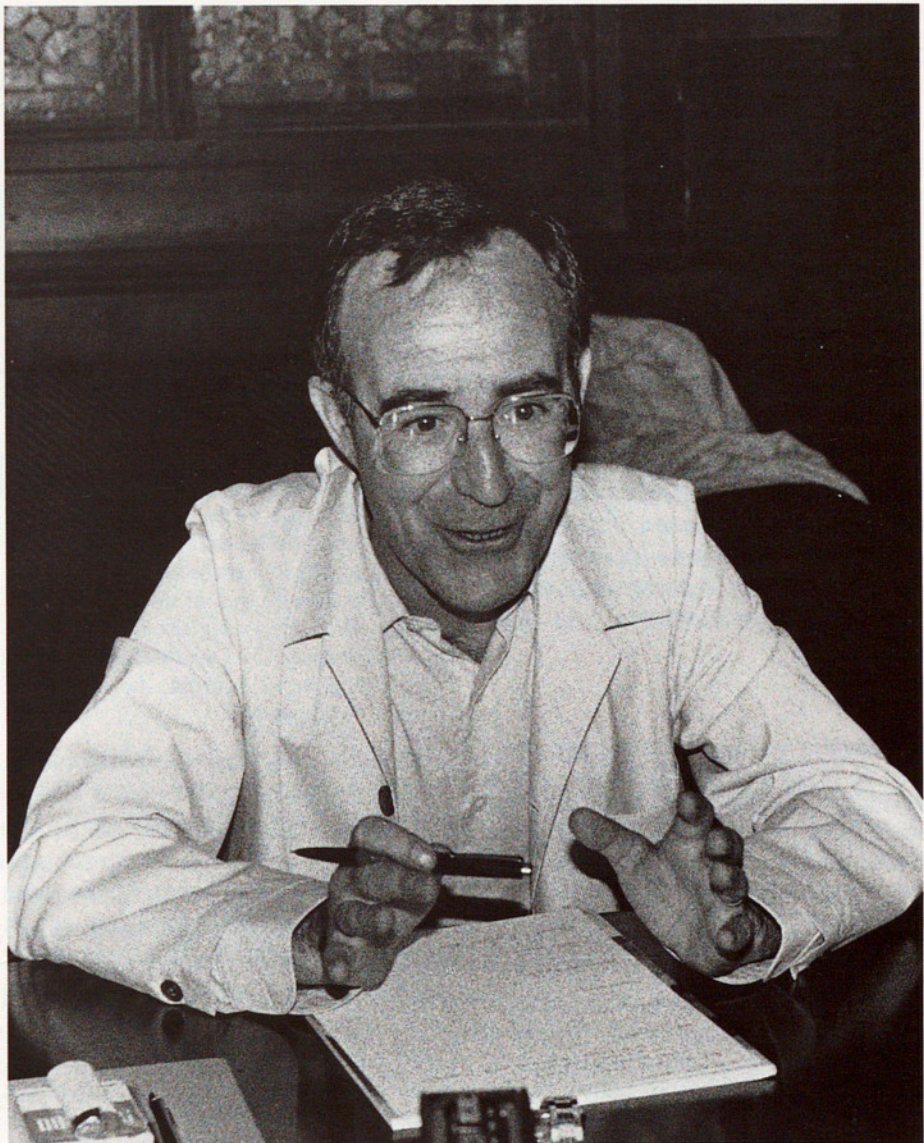
JORBA. La marginació del jove, la delinqüència, la drogaaddicció, són conceptes que moltes vegades s'han lligat també amb aquesta manca de perspectives de treball. Introdueixo aquí el tema i caldria esbrinar si les arrels d'aquests problemes són essencialment econòmiques...

PUIG. La meua opinió és molt senzilla. Crec que entre els joves hi ha la mateixa marginació, drogaaddicció, etc., que hi ha entre els adults. El que passa és que aquí se n'ha fet un *boom* i, sobretot, en la nostra ciutat i país ens encanten les patologies, les morts. Adorem tota aquesta cosa funerària, amb

P — «El problema és que hi ha una crisi de societat i aquests problemes de drogaaddicció, marginalitat, manca de feina es donen en els joves igual que en els grans.»

tot el que és la conflictivitat dels joves. El problema és que hi ha una crisi de societat i aquests problemes de drogaaddicció, marginalitat, manca de feina es donen en els joves igual com en els grans. Es dona en les capes menys dotades i també a les altres amb nivells diferents: els uns van cap a una marginació d'estirar la bossa de les dones —jo els prefereixo als de les capes altes, que van cap al neofeixisme. És clar, tot són opcions, i aquí sí que hi podria haver un debat realment interessant. D'entrada, em penso que podríem fer un esforç per situar-ho. Per favor! En aquests moments joventut és sinònim de patologies sobre la joventut.

CASTANYER. Em sembla que això és degut, en gran part, al fet que els mitjans de comunicació són com són. La premsa, la televisió i la ràdio, parlen de la joventut només com a fenomen patològic, negatiu. La joventut és notícia, però sempre que és notícia negativa; si no no se'n parla. Hi ha mil i una notícies positives que no apareixen enlloc. Respecte a això hi ha una cosa prèvia i és que, en primer lloc, crec que va ser un error, fa deu o quinze anys, pensar que la reivindicació de la droga, genèricament, era una cosa progressista, perquè em sembla que és obvi que enganxar-se a l'alcohol o a l'heroïna i que

ANTONI SERRAMONA

acabis malament en un període de temps relativament curt, no és ni progressista ni conservador: és una cosa negativa des del punt de vista sanitari, individualment i col·lectivament. Per mi no és un problema de joventut, és un problema social que està emmarcat dintre de les grans cadenes de producció de les diferents drogues.

C — «La premsa, la ràdio, la televisió parlen de la joventut només com a fenomen patològic, negatiu.»

PUIG. És molt fàcil caure en aquesta divisió. Socialment sempre es busquen sortides «esperpèntiques» per escapar-se. Relacionar droga i atur. Si et fixes mínimament en el teixit social i cultural dels barris veuràs que no és així. Entraríem al tema següent, dels barris de Barcelona. No és perquè hi hagi entrat la droga; aquest no és el punt.

La droga va entrar —sobretot el «cavall», que jo entenc per droga forta i que potencia processos d'individualització, de mort, etc., —fa tres o quatre anys. I la crisi de tot el que és el sistema sociocultural dels barris, amb la caiguda de les bandes, no és a causa de les drogues. Ve de molt abans i s'ha d'analitzar a partir d'altres components.

SERRAMONA. Jo, per dir-ho molt breument, em situaria totalment en contra d'aquest discurs entre patològic i necrofilic respecte a la joventut i la droga. Efectivament se n'abusa en general per culpar-nos-en una mica tots. I en segon lloc, la qüestió que em preocupa més en aquest sentit és la qüestió del mercat, del mercat de la droga. És a dir, entre tots o no sabem o no volem saber o no ens interessa saber l'entrellat a partir del qual es produeix, es distribueix i es consumeix. Aquí continua tenint, la majoria de la societat, un interrogant, al qual ningú no dona resposta bé perquè no la sabem, bé perquè

no s'hi pot donar. Jo em situo perfectament en la ignorància de com es contesta aquest interrogant.

LUDEVID. El problema és el del mercat de la droga. El mercat de la droga és un problema d'adults, és a dir, que aquí ja no hauríem de parlar de joves. La droga és una altra qüestió, relacionada amb un problema més general de l'especulació mafiosa que hi ha a Espanya. Això ja és una forma de situar la qüestió. Aleshores, més que parlar de la droga, que és un símptoma minoritari i

S — «La qüestió que em preocupa més (...) és el mercat de la droga. És a dir, entre tots, o no sabem o no volem saber o no ens interessa saber l'entrellat a partir del qual es produeix, es distribueix i es consumeix.»

marginal d'un fenomen molt més ampli que és la no inserció de la joventut al teixit social, caldria veure de quina manera es pot resoldre. I aquí podríem parlar de l'associacionisme com a resposta positiva davant aquesta marginalització estructural. I entenent per marginalització el fet de no tenir una presència en la vida social. El treball voluntari, la creació d'autoocupació, la creació d'empreses, generen una il·lusió en la creativitat; com també algunes iniciatives culturals concretes que poden omplir de sentit la vida de la gent: tot això és més interessant que parlar de la droga.

tolerància familiar

JORBA. Per cloure el debat, potser podríem endinsar-nos en l'àrea de joventut i societat. El jove, per raons econòmiques, allarga el temps d'estada amb la família, ha anat augmentant el nombre de solters i, finalment, sembla que es produeix una paradoxa: el jove que es casa ho fa en uns paràmetres tradicionals. Una enquesta recent diu que el 84 % de joves es casen per l'Església, el 10 % pel Jutjat i només el 5 % s'uneixen d'una altra manera, no institucional, sense papers...

LUDEVID. Per l'experiència que en tinc de les entrevistes que hem fet, em penso que aquesta paradoxa no és tal. La meua impressió, d'una manera col·loquial, és la següent: efectivament, el que sí que és un fenomen a analitzar és que la gent viu menys en parella. Això és un fenomen relativament autònom de la crisi econòmica. No hi ha cap dub-

te que hi pot haver alguna gent que ho faci perquè avui és més difícil de trobar casa, però no és per això i prou. Crec que hi ha un fenomen lent que té d'altres motius culturals. La gent té més por de la vida en parella, sobretot a les grans ciutats. Hi ha, d'altra banda, l'experiència de les separacions, etc., i la gent tarda més a formar parella. Les ciutats més desenvolupades que la nostra, per exemple Nova York, són plenes de gent que viu sola. Això és un fenomen relativament autònom de la crisi. No hi ha cap dubte que la crisi allarga la vida solitària de molta gent que vol casar-se, però són fenòmens diferents.

SERRAMONA. Jo només vull remarcar un fet, que és el retorn a un cert classicisme. No ha deixat de tenir vigor una forma molt arrelada en la manera de ser de tot allò que és clàssic. Al marge de valoracions religioses o no respecte al matrimoni o l'aparellament és el pes d'una certa inèrcia, però que es manté i augmenta.

CASTANYER. En la hipòtesi aquesta que abans la gent es casés o no es casés, que experimentés altres formes de vida,

L — «Efectivament (...) la gent viu menys en parella. Això és un fenomen relativament autònom de la crisi econòmica.»

crec que era en uns cercles molt reduïts, universitaris. És a dir: estadísticament es veu retard en l'edat de nupcialitat. Probablement en societats més desenvolupades, més urbanes, hi ha més gent sola, però dubto que en els anys setanta hi hagués, estadísticament, una baixa significativa de casaments.

LUDEVID. Em penso que la joventut actual és més tolerant, i no tan sols en clau cínica, sinó en el sentit de la intolerància que hi va haver en un cert moment i en un ambient petit —petit però d'una certa influència cultural en un determinat registre de novel·les, de pe-

l·lícules i d'altres coses. Hi havia una certa intolerància que tenia una part de gratuïtat molt notable. Aleshores sembla que entrem en una època de més placidesa. I a mi em sembla molt bé: ben mirat són quatre dies, això de la vida.

CASTANYER. És un pragmatisme que té relació, n'estic convençut, amb

P — «Tot el fenomen juvenil dels anys seixanta i setanta va venir perquè, després de la guerra, vam trobar-nos amb quatre peles per poder anar a sentir l'Elvis i companyia i podies fer vacances, perquè podies tenir una feina que t'ho permetia i et podies muntar la vida més sol.»

les possibilitats econòmiques reals de la gent. És a dir: als anys setanta i finals dels seixanta, la gent es podia permetre moltes llibertats i moltes coses. Es podia permetre el gust de no casar-se, de viure d'una determinada manera, perquè també hi havia més abundància...

PUIG. Tot el fenomen juvenil dels joves dels anys seixanta i setanta va venir perquè després de la guerra vam trobar-nos amb quatre peles per poder anar a sentir l'Elvis i companyia i podies fer unes vacances, perquè podies tenir una feina que t'ho permetia i et podies muntar la vida més sol. D'aquí va sortir tota la gent que estem intervenint aquí, hem crescut, ens ho hem muntat des d'aquesta època i ara tornem a estar en una altra època en què la gent no té ni dos duros a la butxaca i tornariem a començar una altra vegada el debat, perquè és el que hem començat dient. Trobo que està molt bé com has acabat tu, amb aquesta placidesa. Acabar un debat parlant de placidesa és agradabilíssim...◀

DAMUNT LA TAULA, TOTS ELS DUBTES SOBRE LA NECESSITAT DELS "ANYS INTERNACIONALS"

JORDI VILA-ABADAL I VILAPLANA

Un cop d'ull a la història de la joventut catalana del segle XX

DENTRADA PODRÍEM AFIRMAR que un dels aspectes més destacats que ens ofereix un cop d'ull històric sobre la joventut catalana d'aquest temps és la seva emancipació progressiva respecte a la gent gran i la configuració com un col·lectiu específic, col·lectiu, però, que mai no apareixerà uniforme —ni tan sols en l'aspecte emancipador— ni ben delimitat. Sobretot mai no apareixerà constant, excepte que prenguem com a constant en tota la llargària del període estudiat el seu distintiu d'inconstància. Volem dir amb això que remarquem per endavant el caràcter de transitorietat i que aquesta característica de transició es conjuga amb la tendència emancipadora de què parlem i contribueix a determinar les diverses vicissituds històriques de la joventut catalana del nostre segle. Però, a més, quan diem que no és uniforme, volem dir que no hi ha una sola joventut catalana, sinó que n'hi ha moltes, diferenciades, no solament segons l'edat (perquè a 16 anys no s'és igual que a 23), sinó també segons el col·lectiu socio-econòmic o cultural, en el sentit antropològic del terme, a què pertanyin.

la joventut, baròmetre de la societat

S'ha dit, i és veritat, que la joventut és com el baròmetre que indica l'estat i les variacions de la societat que li és contemporània. Però, segons el tipus de col·lectiu a què pertanyi i l'època en què es troba, la forma d'indicar la situació de la societat serà molt distinta. Unes vegades pot consistir en una accentuació dels trets propis de la seva col·lectivitat; altres vegades, en canvi, manifestarà l'estat del grup per l'oposició que hi presenta. Així, les joventuts comunistes catalanes del 36 al 39 eren un fidel reflex, accentuat, del col·lectiu comunista d'aquella època; en canvi, els estudiants contestataris dels anys 60 ens oferiren una actitud contraposada al col·lectiu universitari i familiar a què pertanyien.

En general, podem dir que fins als anys seixanta no apareix enlloc del món un moviment juvenil autònom, en contraposició, com és natural, amb la societat adulta. Abans, però, van apareixer, aquí i allà, intents de protagonis-

me juvenil que porten ja el germen de l'emancipació, més implícitament o més explícitament formulada. Uns bons exemples en serien els joves *nihilistes* russos del final del segle passat i principi del d'ara, els joves alemanys que constitueixen les *Wandervögel* (ocells de pas) abans i després de la primera guerra mundial i els existencialistes francesos de Saint-Germain des Prés d'acabada la segona guerra mundial. Aquestes i altres temptatives juvenils menys conegudes són precursoras dels futurs *beatniks*, *hippies* i tots els contraculturals dels anys seixanta. I l'existència d'aquests últims anuncia, ni que sigui com a reacció d'impotència, els joves moralment segregats dels anys vuitanta o els *verds* i *pacifistes* d'avui dia. Tots aquests moviments de joves presenten alguns trets comuns que els unifiquen, malgrat la distància cronològica, la disparitat de formes i la desigualtat de contextos. En tots trobem el repudi franc de la societat encarnada pels grans, la igualtat dels sexes, la liberalització sexual, el dret a la lliure

expansió dels sentiments i, en molts d'ells, la revaloració de la natura.

A Catalunya no podem dir que la joventut aparegui com a moviment plenament autònom fins a la manifestació contracultural i contestatària per antonomàsia dels anys seixanta. Fins aleshores hem de reconèixer que la joventut apareixerà en escena en general com l'element jove, la punta de llança, la força de xoc dels col·lectius dirigits i representats per la gent gran. Però, tot i que les manifestacions no han estat tan traumàtiques ni clarament definides com en altres indrets, sovint la joventut catalana ha cuidat separar-se de la tutela dels adults pel seu radicalisme, pura de mòbils, idealisme i sobretot desbordament dels límits estrets del pragmatisme adoptat pels grans. I això ha passat en tota mena de col·lectius, religiosos, polítics o culturals, en els sentits acadèmic i antropològic del terme.

Precisament, pel que fa al nostre segle, Catalunya el comença amb una magnífica manifestació de protagonisme juvenil, ideològic i cultural, en el

sentit acadèmic. Es tracta de l'aparició d'una revista molt prestigiada, que dura del 1900 al 1906, que s'anomena justament *Joventut*, i se subtitula *Periòdic catalanista, Literatura, Arts i Ciències*. Aquesta publicació, portada per gent jove (alguns de gran renom posterior), no trenca amb la gent gran i es considera adherida a la Unió Catalanista. Martí i Julià hi propugnarà «la llibertat dels pobles i la diferenciació individual que han de portar a la fraternitat universal, la qual és incompatible amb el cosmopolitisme igualitari». I Maragall, en el seu «Cant de Novembre», hi dirà: «De plànyer és el donzell que ajeu sos membres ans d'haverlos cansats en el plaer». Amb tot, la revista és una afirmació del protagonisme jove, esdevé portaveu de l'avançada cultural i política del país i és considerada la revista més completa i significativa del modernisme català.

Però el segle xx, que comença amb aquesta bella publicació jove, a Catalunya està profundament dividit per un fossat fortament traumàtic que migpar-teix la seva història en dues porcions totalment diferents. Aquest fossat és l'ocupació franquista de Catalunya i la història de la joventut catalana també hi queda dividida en dues parts ben distintes.

activitat juvenil de la primera part

Són molt pocs els documents significatius del moviment juvenil català de la primera part de la història del segle que hem pogut aconseguir. Un cert indici, però, de l'activitat i el protagonisme juvenils, el podríem trobar en l'examen d'un treball que recull totes les associacions polítiques que s'inscrigueren al registre del govern civil de Barcelona des del 1877 (any en què comença a ser-hi obligatòria la inscripció) fins al 1936. Comptant les associacions inscrites com a associacions polítiques juvenils (les altres no consten en el treball), veiem que hi ha tres puntes de concurrència d'inscripció, corresponents als anys 1913, 1922 i sobretot 1933. La primera punta marca el cim d'un període que va del 1903 al 1914; la segona, el que va del 1915 al 1923; i la tercera, el que va del 1930 al 1936. A part de la gran activitat que indica el nombre d'associacions que s'inscriuen en aquest últim període, crida l'atenció sobretot l'activitat quasi nul·la del període corresponent a la Dictadura, durant la qual només s'inscriuen tres associacions juvenils: una de socialista, una altra de «patriòtica» (és a dir del Partido Patriótico, partit únic) i una del Partido de Santiago, que devia ser una cosa semblant.

Dintre del gran període de la primera part de la història de Catalunya podem considerar dos subperíodes força diferents: fins al final de la Dictadura, l'un, i d'aquí fins al franquisme, l'altre. Des del 1900 fins al 1930, doncs, hi ha una certa homogeneïtat en el comportament de les joventuts catalanes.

Pel que fa al moviment obrer, tan vigorós i destacat en aquesta època, la joventut té molt poc protagonisme. En efecte, és un moviment sobretot sindicalista i la joventut, que hi és poc nombrosa, perquè fins que es casa no acostuma a sentir-se representada pels sindicats, hi fa especialment el paper de força de xoc o de propagandista.

Molta més importància té el paper de la joventut en un altre camp polític, que es caracteritza, sobretot, per la florida de partits o grups republicans, federalistes i nacionalistes (de dretes i esquerres). Tots tenen en comú el republicanisme i el catalanisme. Aquest últim algunes vegades és xovinista i barretinaire, però la majoria de vegades és obert als nous corrents ideològics i s'enfronta als grans problemes de l'època, com el marxisme i l'obrerisme. El primer acostuma a ser resolt amb el refús pel seu determinisme i materialisme històrics, el segon és considerat un fals problema quan es contraposa al nacionalisme, ja que, com afirma Rovira i Virgili, «precisament el nacionalisme és al poble lo que'l Socialisme és als homes». Però ja apareix el problema etern de la incomprensió de Madrid i, així, Josep Pla, a 24 anys, ja escrivia: «Els intel·lectuals de Madrid són nacionalistes i lliberals tractant-se d'Armènia. Són anti-nacionalistes i més conservadors que Maura... quan es tracta de Catalunya.»

La capacitat d'acció i mobilització d'aquella joventut queda significada pel fet que Francesc Layret ja aconsegueix organitzar un Congrés Internacional de Joventuts Republicanes a Barcelona el 1906 i un altre d'àmbit català el 1908.

Un exemple de joventut de l'època, que trenca els límits massa estrets imposats pels grans, l'ofereix la Joventut Nacionalista, que era la secció juvenil de la Lliga, però que gran part desbordà i s'integrà en el nou partit d'Acció Catalana; o la Joventut Nacionalista La Falç, que deixà La Renaixença i es destacà pel seu esquerranisme democràtic, independència dels partits i per l'adhesió a Francesc Macià.

Contrastant amb aquestes joventuts anteriors, n'hi ha una altra, d'actitud fortament sectària, *enragée* i que, pel paper que va tenir a la Setmana Tràgica, es podria qualificar fins i tot d'incendiària. Era la formada pels joves se-

ALEXANDRE GALÍ, DIRECTOR DE LA MÚTUA ESCOLAR BLANQUERNA

FRANCESC LAYRET

ROSA SENSAT

FUNDACIÓ HORACIANA D'ENSENYAMENT

L'ESCOLA DEL MAR

COLÒNIES ESCOLARS (1931/36)

guidors de Lerroux, els joves radicals que s'autoanomenaven Jóvenes Bárbaros. Servint-se dels seus òrgans de partit —*La Rebeldia* i *La Revuelta*, on llegim: «España no necesita de cerebros privilegiados, sino de corazones juveniles y valerosos, de nervudos brazos, de héroes, de mártires...»,— mantenien viva la polèmica política i desvetllada de joventut amant de la pugna política i ideològica.

En aquesta època les joventuts socialistes tenen molt poca representació a Catalunya (sembla que l'any 1919 només hi havia 60 joves socialistes), i també en tenen poca les joventuts comunistes. Les doctrines feixista i nazi aparegudes l'endemà de la primera guerra mundial no troben quasi cap ressò en la joventut catalana, que repugna el gregarisme, l'uniformisme i l'homogeneïtzació i que ha estat sempre amant de la diferenciació individual (com hem vist que deia Martí i Julià).

en el camp cultural i religiós

En el camp cultural (cultural acadèmic), la joventut catalana també té protagonisme en aquesta època, que és la dels grans joves pintors i literats. Una altra revista, *Joventut Catalana*, d'arts, lletres, esports i actualitats, semblaria voler ressuscitar *Joventut* del principi de segle, però sense l'audàcia, la modernitat i la grapa de la seva antecessora. A la Universitat, el 1916 els joves nacionalistes intenten desvetllar aquell mort pedagògic i ideològic amb què es troben, recollint la flama del Centre Escolar Catalanista de la Renaixença i publicant la seva revista *Pàtria Jove*. I són moltes d'altres les publicacions periòdiques juvenils, generalment de poca durada, que intenten difondre la cultura, els esports i les actualitats de tota classe.

I encara dintre l'òptica cultural cal dir que en aquesta època els joves tenen un paper de primer ordre en l'animació dels centres excursionistes, esbarts, corals i orfeons, agrupacions sardanístiques, teatrals, ateneus i clubs, que apareixen de nou o perduren a tot arreu. I ja trobem aleshores veritables casals que tenien el paper que avui dia hem vist que tenen les associacions de veïns i els casals de joves.

També tenen importància les joventuts catòliques, sobretot les Congregacions Marianes, les quals, malgrat el seu conservadorisme clàssic, acullen algunes activitats culturals importants. Entre elles es destaca l'Acadèmia de la Llengua Catalana. A Sabadell agafen importància els joves catòlics que publiquen la revista *Joventut* i que, sota

la direcció del Dr. Lluís Carreras, són un veritable ferment de renovació cristiana per la litúrgia, el compromís temporal i el plantejament de les qüestions socials.

Uns grups de joves que estan a cavall de l'adscripció religiosa i la política al mateix temps són els Pomells de Joventut, nascuts pocs anys abans de la Dictadura per la inspiració d'en Folch i Torres, i que seran suprimits amb l'arribada d'aquest totalitarisme, l'any 1923.

La Dictadura també afecta l'existència de totes les altres joventuts esmentades fins aquí, la majoria de les quals passen a la vida clandestina i al camuflament de les seves activitats i òrgans d'expressió. Sota la Dictadura només proliferen els sindicats anomenats «lliures» i uns moviment juvenils, pocs, abonats com Las Juventudes Patrióticas, o tolerats com les Joventuts Socialistes.

No hi ha dubte que en l'aparició i el comportament de les joventuts que estudiem té una certa importància la renovació pedagògica. Aquesta renovació lliura sobretot les batalles de la llibertat de càtedra, de la neutralitat religiosa, de la catalanitat i de la renovació metodològica. Amb tot, la seva influència en les joventuts de l'època no és gaire forta perquè la renovació afecta l'escola primària i molt poc l'ensenyament secundari.

del final de la Dictadura al començament del franquisme

La segona etapa de la primera part de la història de Catalunya va des del final de la Dictadura fins al començament del franquisme i es divideix en dos períodes ben definits: fins a la guerra i del seu començament fins a la invasió franquista.

En el primer període, l'època de la segona República fins a la guerra, les joventuts catalanes tenen un gran paper, en general un paper d'avançada. És una època d'expansió de tot el teixit civil català i les joventuts s'hi troben còmodes perquè arreu hi ha entusiasme, iniciativa i energia. En general, no senten la necessitat de trencar els motllos dels col·lectius orgànics o espontanis als quals pertanyen. En els múltiples terrenys de la cultura (art, ciències, literatura, esports nous i vells, cinema, teatre, pedagogia, etc.) troben generalment prou disposició d'obertura per poder esplanar les seves iniciatives i aplicar les seves energies creadores, avançant més que els grans, però no contraposant-s'hi.

També troben un clima semblant al si

de les organitzacions polítiques, sobretot a les republicanes, d'un signe o altre, i a les catalanistes o nacionalistes.

D'altra banda, però, la FAI limita el paper de la joventut als seus òrgans de cultura i propaganda, i la CNT i la UGT (aquesta última relativament poc implantada a Catalunya) tenen cura que la seva joventut no agafi massa iniciativa perquè no se'ls desbordi per l'esquerra.

El 1931 es formen les Joventuts Socialistes de Catalunya, inserides en la Unió Socialista de Catalunya, les Joventuts del Partit Català Proletari, les Joventuts Comunistes de Catalunya, que són la versió catalana de la Unión de Juventudes Comunistas de España, la Federació Catalana de les Joventuts Socialistes, que correspon a la Federación de Juventudes Socialistas de España, les Joventuts Comunistes Ibèriques i les Joventuts d'Esquerra Comunista. Totes d'inspiració marxista, formen encara un mosaic de peces petites i a les ordres dels partits corresponents.

Més autonomia i protagonisme juvenil ofereixen, en canvi, alguns altres moviments més específicament catalans. Un d'ells és Palestra, que, al voltant d'en Batista i Roca, constitueix un moviment juvenil amb la pretensió d'educar la joventut catalana en un sentit global, per damunt de matisos polítics i socials. Aconsegueix aglutinar molts joves en activitats culturals i esportives d'avançada i arriba a estendre's arreu dels Països Catalans.

Un altre moviment jove de poca amplada quantitativa però molt significatiu és la Federació Nacional d'Estudiants de Catalunya (FNEC). Surt de la FUE (Federació d'Universitaris Espanyols) i de l'Associació d'Estudiants Catòlics. Té una important participació en el renovament de la Universitat de Barcelona i la preparació de la Universitat Autònoma; i es relaciona amb l'Agrupació Valencianista Escolar, l'Associació de la Cultura de Mallorca i l'Associació Generala d'Estudiants de Montpeller (occitanista).

Però on potser pren especial iniciativa i protagonisme la joventut catalana de l'època és dins el catolicisme. En efecte, els joven catòlics es troben amb una Església oficial esclerosada i obtusa, incapaç de copsar les realitats de l'època i les exigències dels temps que canvien. Per un altre cantó, es troben amb una part minoritària de l'Església catalana oberta, reflexiva, autocrítica i disposada a una pràctica religiosa profunda en el culte i en la moral, sobretot la moral social. Alguns joves catòlics comprenen el valor d'aquest germen renovador i, dirigits per Mn. Albert Bonet, emprenen la formació d'un nou movi-

ment d'acció cristiana, que té com a gran innovació que és protagonitzat pels joves laics i que està obert als creients i als no creients. Signifiquen la seva obertura no anomenant-se catòlics, sinó cristians, i constitueixen la *Federació de Joves Cristians de Catalunya*. L'empenta innovadora del moviment trobà un gran ressò entre els joves d'una època en què la societat catalana bullia plena d'esperances, il·lusions i desigs de renovació. Servint-se del seu òrgan, *Flama*, i en gran part del diari *El Matí* i dels seus viatges proselitistes, s'estengueren amb rapidesa per tot Catalunya. L'any 1936 es comptaren uns 14.000 fejecistes (de 15 a 35 anys) i uns 8.000 avantguardistes (de 10 a 15 anys). És un fet molt remarcable que la FJC l'any 1932 ja constitueix al seu si la JOC, que sobretot tindrà protagonisme després de la guerra. La importància

BATISTA I ROCA

del protagonisme juvenil d'aquest moviment ressalta si es considera que té lloc al si d'una Església que porta una inèrcia de molts segles i ha estat sempre superdirigista.

També és en aquesta època que comencen a agafar importància com a moviment d'educació juvenil els grups d'escoltisme, que cap al 1933 s'independentzen de Los Exploradores de España i constitueixen els Boy-Scouts de Catalunya, d'en Carles Cifuentes, i els Minyons de Muntanya, d'en Batista i Roca. El moviment escolta no és un moviment jove autònom com ho van ser les Wandervögel o ocells de pas d'Alemanya, perquè, tot i que els joves hi tenen un gran protagonisme, no tenen gens el caràcter contestatari d'aquelles joventuts ni la independència de la direcció, que sempre és assumida per persones madures. Amb tot, l'escoltisme d'abans de

la guerra no té temps de prendre la volada que, en canvi, va agafar la FJC, però la prendrà després de la guerra, com ja veurem, i, al meu entendre, tindrà un paper que en gran part suplirà el que no va poder tenir-hi la FJC perquè la invasió del franquisme ho féu impossible.

del principi de la guerra al franquisme

L'arribada de la guerra i la revolució del 36, excessivament i inútilment cruenta i indiscriminada, van crear un clima de desori total que va superar a tothom i també, per tant, a la joventut.

En primer lloc, foren els joves els més afectats per les accions sagnants: sufoació de l'alçament militar el 19 de juliol del 36, fets de maig del 37 i la lluita al front, primerament voluntària i després obligada, durant tota la guerra.

El fet d'haver d'anar a la guerra, el desbordament en tots els ordres de la revolució improvisada i esbojarrada dels primers temps i el domini del centralisme i del comunisme stalinista de després deixaren una gran part dels joves en actitud de desconcert i provisionalitat. Aquesta fou la situació de molts dels qui abans estaven engrescats amb la recuperació de la democràcia i de Catalunya. A mesura que s'anaven refent de l'estaborniment dels primers dies, i si encara no eren cridats al front, anaven dedicant les seves forces a les obres culturals i d'assistència sanitària. (És molt considerable la labor intensa que va tenir la Universitat Autònoma durant tota la Guerra i la realització d'actes culturals a les ciutats catalanes, fets malgrat els obstacles d'aquells difícils temps).

Els que varen quedar més desorientats i aclaparats foren els militants dels moviments de renovació catòlica, que se sentien fidels a la República i al mateix temps eren perseguits a causa de la seva religiositat.

els joves, amb més activitat

En canvi, tingueren una gran activitat i protagonisme tres grups de joves revolucionaris i polítics: les Joventuts Llibertàries, les joventuts comunistes dissidents i les joventuts comunistes stalinistes. Els membres d'aquestes joventuts vivien, almenys el primer any de guerra, amb l'entusiasme i la decisió que els conferia la convicció d'ésser l'avanzada revolucionària de tot el món.

Les Joventuts Llibertàries de Catalunya ja varen néixer l'any 1931. Però, sempre crítiques amb la Federació

Ibérica de Juventudes Libertarias, perquè els volien impedir l'entrada a la FAI (on actuaven com a secció de cultura i propaganda, sobretot), van acabar per unir-s'hi a contracor el novembre del 1936, però conservant la seva autonomia. Fidels a la ideologia antipolítica, s'oposen a l'entrada «circumstancialista» dels anarquistes als governs de l'Estat i la Generalitat. No accepten d'unir-se a les Joventuts Socialistes Unificades per formar el Front Juvenil Antifeixista perquè el seu purisme no els permet d'aliar-se amb joventuts petit-burgeses, com acceptaven els comunistes. Participen animosament i voluntàriament en la lluita del front i creen amb entusiasme un gran clima revolucionari. Tenen un paper destacat als fets del maig del 37. Per l'octubre d'aquest any acaben rompent amb la FAI per puresa antiintervencionista, però perden molta força, entre altres coses per la gran quantitat de membres que són al front. Malgrat tot, continuen lluitant contra els corrents anarquistes centralistes i unificadors i defensant els principis de l'autonomia i el federalisme com a garantia de la seva personalitat orgànica.

Les joventuts comunistes dissidents, és a dir, crítiques amb l'estalinisme i que no acceptaven el socialisme d'un sol país (l'URSS), sinó que propugnaven la revolució permanent, varen constituir el 1935 les Joventuts Comunistes Ibèriques. De fet, eren les joventuts del POUM, que es considerava un partit obrer, revolucionari i marxista-leninista. Aquestes joventuts també es varen oposar sempre a formar part d'una sola formació juvenil antifeixista, per purisme, ja que en aquesta aliança general s'admetien joventuts petit-burgeses i fins i tot catòliques, i per no quedar sotmeses per les Joventuts Socialistes Unificades. Quedaren dissoltes després dels fets del Maig del 37 i en la caça de bruixes contra el POUM, que se'n va seguir. Varen participar amb idealisme en la guerra i la revolució, com l'element juvenil del POUM, del qual varen compartir tant els encerts com els errors.

les JSUC

Les Joventuts Socialistes Unificades foren el resultat de la fusió de les Joventuts Socialistes de Catalunya, les Joventuts del Partit Comunista de Catalunya i les de la Federació Catalana del PSOE. De fet, foren les Joventuts del PSUC, tot i que tingueren cura de diferenciar-se'n orgànicament per no espantar possibles adherents.

Les diverses joventuts socialistes de

Catalunya, com les d'altres llocs, sentien una admiració creixent per Rússia des de la revolució de l'any 1917, però la seva admiració va créixer molt els anys abans de la nostra guerra. Això les va inclinar cada cop més al comunisme, i el seu nombre, com el de les joventuts comunistes stalinistes, va augmentar molt de pressa. L'augment encara va ser molt més important un cop les unes i les altres es van unificar en les Joventuts Socialistes Unificades de Catalunya (JSUC), poc abans de la guerra; però ho van ser sobretot amb l'entrada a la guerra i en esdevenir Rússia l'única potència que oficialment ajudava els republicans. Les JSUC varen tenir una gran activitat al front i la reraguarda i es varen distingir pel foment de la cultura, la protecció i emancipació de la dona i per la preocupació pedagògica. Treien publicacions com *Juliol*, *Juventud Consciente* i tenien els diaris *La Rambla* i *Ahora*. Van aconseguir ésser inscrites directament a la Internacional Juvenil Comunista. Propugnaren en gran manera l'Aliança Nacional de la Joventut Antifeixista, que les Joventuts Llibertàries, encara que formalment varen acceptar el 1938, veritablement no van acceptar mai per por del control de la JSUC. Després dels fets de Maig, les Joventuts Socialistes Unificades aconseguen una posició de prepotència dins del món juvenil català. Varen ser l'altaveu del partit, que seguien en tot i per tot; varen perseguir a mort les Joventuts Comunistes Ibèriques i van tenir part en els encerts i els errors del Partit Comunista, del qual, de fet, eren els elements joves.

Igual que les Joventuts Llibertàries, la resta de les joventuts del POUM i la resta de la joventut fidel a la República, les JSUC varen sofrir l'exili i la persecució sense treva amb l'ocupació franquista de Catalunya.

l'ocupació de Catalunya

Com hem dit, l'ocupació de Catalunya per les tropes franquistes cava el fossat que divideix la història catalana del segle XX en dues parts.

En l'ocupació de Catalunya, però, coincideixen dos fets de signe contraposat: la derrota i la fi de la guerra. La primera aclapara tot el país i amb ell també la joventut. La segona, però, que significava la fi de l'amenaça constant de la mort, comunica a tothom una reacció de vitalisme que compensa, en part, la prostració de la derrota i de la penúria econòmica, la qual afectà, sobretot, les grans ciutats.

Des del 39 fins ara podem distingir, pel que fa a la història de Catalunya i al

comportament de la joventut, uns cinc períodes d'uns quants anys cada un.

El primer és més llarg i va del 39 fins a mitja dècada dels cinquanta. Està marcat, com hem dit, per la derrota i la misèria, però també per la duríssima repressió que va fer-se amb 3.000 execucions, empresonaments llarguíssims i exilis interminables. I pel que fa a la joventut s'hi afegeix encara la inutilització per una «mili» que per a molts durà quatre, cinc o sis anys. En un sentit invers, però, jugaven la joia de sentir-se viu i alliberat dels fantasmes amenaçants dels bombardeigs i del front, l'esperança que el règim duraria poc i, cosa que tenia molta importància psicològica aleshores per a molts, la reinstauració del culte religiós.

La joventut imposada, el Frente de Juventudes, només va tenir ressò entre aquells que no posseïen cap més recurs i que hi trobaren algun benefici material. Es pot dir que fou pràcticament rebutjada per la majoria de la joventut catalana, fins i tot per aquella que en els primers moments va tenir la debilitat de coquetejar-hi. (Les batusses entre falangistes i requetès varen acabar de desprestigiar-la.) La mateixa cosa s'ha de dir pel que fa al SEU (sindicat universitari únic i obligatori).

En aquells temps les joventuts obreres anarquistes i comunistes, socialistes i esquerranes, delmades per la mort, l'exili i la presó, podien representar molt poc.

L'Església de base, els centres excursionistes

Sortosament una bona part de l'Església catalana de base començà a reaccionar contra l'opressió anticatalana i antidemocràtica del règim imposat i, a la Congregació menor del P. Bassols, la Confraria del Virtèlia i els Lluïsos de Gràcia, els nois començaren a trobar un clima propici a la presa de consciència i a la recuperació de la seva identitat catalana i democràtica.

També, i ben aviat, varen anar adoptant un paper semblant als centres excursionistes, que s'anaven refent a poc a poc, els esbarts que reapareixien i les corals velles o noves (com la Sant Jordi). Sota la cobertura de l'Església de base va ressuscitar l'escoltisme, gràcies a Mn. Batlle i alguns capellans joves i, una mica més tard, la JOC juntament amb els joves d'Acció Catòlica, aviat animats per Mn. Bardés i Mn. Batlles. (L'escoltisme també es refugià en centres excursionistes o d'altra mena, sobretot el no confessional).

L'any 47, amb la festa de l'entronització de la Mare de Déu de Montserrat, el poble català recobra el sentit de la seva

EL MINISTRE D'EDUCACIÓ NACIONAL, SR. IBÁÑEZ, PASSA REVISTA A UNA CENTÚRIA DEL SEU

ANY 1941: A L'ESGLÉSIA DEL PI, LA COMUNIO DE NOIS I NOIES DE L'AUXILIO SOCIAL. ACTE ORGANITZAT PER LA SECCIÓ FEMENINA

ANY 1942. PANERES QUE LA SECCIÓ FEMENINA DE FALANGE VA FER PER AJUDAR LES MASSES NECESSITADES

UN EXEMPLE MÉS DE LA BARREJA CONFSSIONAL DE L'ANTERIOR RÈGIM

ANY 1947. LES PEREGRINACIONS BARCELONINES PER SETMANA SANTA

identitat. Hi tingueren un paper important alguns antics fejecistes que constituïren la comissió organitzadora Abat Oliba. Després alguns d'ells van crear un moviment d'obrers i dependents catòlics (OCPD) que va tenir importància en la recuperació d'aquestes joventuts i la reaparició de la JOC.

A la Universitat capten els primers adeptes la Unió Democràtica de Catalunya i el Front Nacional, i d'altres agrupacions, com les socialistes, es comencen a preparar. També alguns universitaris s'atreveixen a publicar alguna revista literària catalana, com *Ariel*. Constituït per gent universitària sobretot, però fora de la Universitat, apareix el CC (cristià i català), que esdevindria, de fet, com una escola de caps i faria un paper important de conscienciació i formació. A part d'això, alguns intel·lectuals se la juguen fent reunions culturals a casa seva i sensibilitzant gent jove.

El 51, amb la vaga de tramvies a Barcelona, marca el començament de la lluita popular antifranquista. La joventut catalana en aquells moments difícilíssims constitueix una vertadera esperança. De mitja dècada dels 50 a mitja dècada dels 60. Aquesta època és la dels joves com a avançada de la recuperació nacional catalana i de lluita antifranquista ja força establerta.

L'escoltisme hi té la màxima florida i influència en la societat catalana (i ja introdueix la coeducació). La mateixa cosa es pot dir de la JOC, la qual fa un gran paper de presa de consciència de classe entre els obrers (un paper semblant fan els altres grups de joves d'Acció Catòlica, l'especialitzada i la no especialitzada).

gran politització universitària

És també la gran època dels moviments universitaris: de les rutes universitàries a Montserrat, de la politització de molts estudiants que constitueixen la Generació del Paranimf, de la influència de l'Acadèmia de la Llengua Catalana, de les comunitats cristianes o de base, etc.

Aquesta època, que és de creixement econòmic, coneixerà també el màxim creixement i difusió del marxisme entre la gent jove, universitària i obrera: molts joves comencen a sofrir una crisi de fe i sobretot d'Església i troben en el marxisme i els seus partits una nova coherència ideològica i un nou emparament col·lectiu, a més de l'incentiu de formar part de la bèstia negra del règim. Amb això el PSUC agafa una gran volada i es crea el Comitè de Coordinació Universitària entre el PSUC, el MSC

LA MARXA DE LA LLIBERTAT VA SERVIR PER ESCAMPAR ARREU DE CATALUNYA LES REIVINDICACIONS BÀSIQUES DE L'ASSEMBLEA

(Moviment Socialista de Catalunya), Nova Esquerra Universitària i el CC. També és l'època en què apareix el FLP (Frente de Liberación Popular) i el FOC (Front Obrer Català), sobretot en medis estudiantils.

Els obrers antirègim s'infiltra en els *sindicatos verticales* i la JOC hi contribuirà i es començaran a posar les bases de les futures CCOO. Hi ha vagues i empresonaments.

En aquesta època també neix un moviment d'iniciativa i realització quasi exclusivament juvenil i que té gran importància sensibilitzadora de la societat catalana: és la *Nova Cançó*. És l'època que els joves, plens d'iniciativa i il·lusió, constitueixen l'avançada de la societat catalana en la presa de consciència i la lluita contra el franquisme.

L'època que segueix després va de

mitja dècada dels seixanta al 1975. Durant aquesta temporada de fortíssima immigració i vaques grasses econòmicament parlant, s'instaura arreu la societat consumista i es perden força els valors socials que demanen generositat. Amb tot, s'hi acaba d'aconseguir la politització de grups de joves que en principi eren apolítics, com els escoltes i la JOC, i els seus dirigents van esdevenint els nous dirigents dels partits i sindicats que després veuran la llum pública.

comença la contestació contra tota la societat establerta

D'altra banda, però, els joves comencen a reaccionar contra l'estat de coses en general, i la societat establerta mate-

rialista, que impugnen en tots els seus aspectes. A la Universitat es pren la iniciativa contestatària i es passa pel Sindicat Democràtic, la *Caputxinada* i s'aconsegueix la dimissió de catedràtics, entre altres coses.

Les Escoles d'Estiu de Rosa Sensat, primer, i després també la Universitat Catalana d'Estiu esdevenen uns veritables fòrums d'ideologies i polítiques d'avançada.

La contestació, però, penetra progressivament tots els espais joves i els partits ho noten per l'aparició de divisions al seu si i la formació de nous partits i «grupuscles» arreu. Alguns partits, per obviar la contestació dels joves, creen les seves joventuts amb certa autonomia.

La contestació, i per tant l'enfrontament amb el propi col·lectiu dominat

LA CAPUTXINADA I LA TROBADA D'INTEL·LECTUALS A MONTSERRAT, DOS MOMENTS CLAU.

pels grans, causa una veritable crisi d'alguns moviments, com és el cas de la JOC, que topa amb una jerarquia incapaç de seguir-la en la seva evolució.

Amb tot, la contestació juvenil, que actua en els camps familiar, dels sistemes pedagògics i en els col·lectius de tota mena, conserva viu el protagonisme juvenil i el caràcter revolucionari i es creen arreu nous grups de joves: el dels batxillers, de les associacions de veïns o vocalies de joves, de la selectivitat, dels aprenents, i surten nous grups com les Trobades de Montserrat, el MUEC, els centres d'esplai i les colònies de vacances, els casals de joves, etc. La Setmana de Joventut de Cornellà, el 1968, serveix per donar als joves més consciència de classe o de col·lectiu, amb necessitats i aspiracions pròpies.

S'arriba a constituir la Coordinadora de Forces Polítiques Juvenils de Catalunya dins de l'Assemblea de Catalunya. L'encert de la creació d'aquesta Assemblea, l'esperada mort del Dictador i l'atemptat reeixit contra Carrero Blanco mantenen l'entusiasme i el protagonisme juvenil, el qual és cada cop més accentuat per la presa de consciència de nous motius de contestació i rebel·lió, que fan sortir a la llum noves entitats contestatàries, com les feministes, les ecologistes, les pacifistes, les gais, etc.

L'esperança d'aconseguir el canvi polític manté viva i activa la joventut a Catalunya, a pesar del fracàs polític del Maig del 68 francès. És l'època de màxim protagonisme jove i de la gran contestació: els joves han pres la iniciativa independentment dels grans. En molts llocs.

La pròxima època històrica de la joventut catalana va del 1975 al 1980. És una època d'ascens i de descens de la vitalitat i del protagonisme juvenil, com si arribessin al grau màxim i comencessin la davallada.

Tota la vivesa i força de la joventut dels anys anteriors troben la màxima esplendor amb la mort de Franco i l'espera de la «ruptura democràtica».

esperança del canvi, apogeu de l'acció jove i el desencant del 77

A Catalunya la joventut identifica canvi de règim amb canvi de sistema, és a dir, del sistema del tecnocratism, del sistema que fa que tota la vida giri en torn del binomi producció-consum il·limitat. Per als joves la contestació al règim engloba totes les altres i hi preval. Això fa que la joventut catalana mantingui el seu entusiasme i protagonisme renovador fins després de la mort de Franco, molts anys més tard

del desencant de les joventuts europees, fracassades el 68. Per als joves catalans, les cantades al Palau d'Esports, les significatives manifestacions del febrer del 76, les marxades per la llibertat i la pau, les reclamacions de l'amnistia, etc., varen ser, en una certa manera, la seva revolució del Maig francès.

Fins al 77, doncs, perdura, ja més o menys coixa, la il·lusió del canvi i, per tant, el protagonisme i entusiasme juvenils. La seva última manifestació va ser la grandiosa de l'11 de Setembre del 77, o, com a màxim, l'arribada de Tarradellas, el 23 d'octubre d'aquest mateix any.

Però la il·lusió juvenil sofreix el seu desencant aquest mateix 1977, sobretot. S'adona que la societat no està per un canvi de sistema, sinó solament de règim i la manifestació més clara d'aquesta realitat desil·lusionadora és que l'oposició ha renunciat a la ruptura. S'ha inventat la fórmula enganyosa de la ruptura pactada i la joventut endevina que no interessa canviar les coses en profunditat, sinó tan sols de règim polític. Aquesta defraudació de l'actitud de les forces de canvi anava precedida, en una gran part de la joventut, de la crisi ideològica motivada pel desprestigi del marxisme, posat seriósament en dubte ja el Maig del 68. A Catalunya encara quedava una esperança i era que el restabliment de la Generalitat republicana podia significar una veritable ruptura. Però la política que fa la Generalitat reinstaurada, que és d'imatge i no de canvi profund, i finalment l'exigiu estatut d'autonomia que s'aconsegueix deceben fortament la il·lusió mantinguda.

Després d'això els joves encara lliuraran alguna batalla, més o menys il·lusionats, com la de la majoria d'edat als 18 anys, però ja poques més.

Amb les eleccions successives s'anirà aconseguint la institucionalització d'allò que els joves propugnaven quan constituïen poc abans la Taula de Joves de Catalunya, la Coordinadora de les Forces Polítiques Joves i l'intent del Congrés de la Joventut de Catalunya. S'anirà aconseguint la institucionalització de la política juvenil amb els Consells de la Joventut, amb la Direcció General de la Joventut de la Generalitat de Catalunya i les regidories de joventut dels ajuntaments democràtics.

Paradoxalment, quan s'aconsegueixen sobre el paper totes aquestes aspiracions, per les quals tant havia lluitat la joventut, la seva major part, o almenys una gran part de la combativa, ja ha enfilat el pendent del descens i la defraudació.

A partir dels anys 77-78 comença a aparèixer, i s'estén com una taca d'oli,

MANIFESTACIÓ D'ESTUDIANTS

RECITAL DE LLUÍS LLACH AL PALAU D'ESPORTS DESPRÉS D'UN LLARG SILENCI PRODUCTE DE LA CENSURA

la joventut desencisada i «passota». Una part duu el desencís a extrems molt perillosos, com si, veient que «no hi ha res a fer» amb aquesta vida, se'n busqués una altra; com si, trobant negat tot protagonisme de canvi de vida, intentés l'únic protagonisme que no se li pot disputar, el del suïcidi, i s'endinsés en el camí fatal de la toxicomania. La seva actitud és un repte que ve a dir: com que la societat és una societat sense valors i a nosaltres se'ns nega tota possibilitat de canviar-la, dimitim de l'existència que se'ns ha obligat a tenir. Però aquest fet excessivament individual i signe de feblesa ja no té cap caràcter revolucionari. (La il·lusió havia estat massa forta i admetre que, creient-se-la, s'havien equivocat no és suportable per a tothom.)

La joventut dels anys vuitanta. Si al final de la dècada dels setanta trobàvem una joventut catalana que en gran part dimitia de la seva condició d'avancada il·lusionada de la societat, i que, amb això, se situava en una condició semblant a la resta de la joventut europea, en la dècada dels vuitanta que estem vivint sembla que la seva dimissió toqui fons.

En la nostra dècada, a la crisi de valors de la societat s'ha afegit la instauració pràctica i profundament sentida de la crisi econòmica, que en la joventut pren un aspecte particularment dolorós amb l'atur juvenil i la marginació que sovint comporta.

la marginació juvenil, els «acatalans» i les influències perifèriques

Aquesta suma de fets té uns efectes molt greus en una gran part del jovent que, cada cop més, va quedant al marge de la vida i de la cultura (en tots els sentits del terme) del nostre país. Si tenim en compte que la majoria dels joves que es van deixant a la cuneta de la vida social i de l'aculturació són immigrants o en són descendents, comprendrem que es doni el fenomen, desconegut fins ara, que una gran part dels joves de Catalunya van esdevenint més i més «acatalans», és a dir, persones sense identitat.

Aquest fenomen en una certa manera també es dona en altres països, i n'és un símptoma que les joventuts naturalment més culturitzades i identificades amb la pròpia societat, com eren fins ara la universitària i la treballadora, deixin de tenir gairebé cap mena d'influència ideològica i de comportament sobre la resta de joventuts i que, en canvi, les joventuts més aviat marginades de les perifèries de les grans ciutats, que copien les maneres de fer de les se-

ves corresponents de les barriades anglosaxones, marquin les normes d'afecions i comportaments juvenils.

Pel que fa al conjunt de la joventut, sembla que les dures circumstàncies a què es veu sotmesa i les negres perspectives que té de cara al futur vagin trencant el congènit vincle d'unió que sempre ha aglutinat els joves i que s'havia consolidat en un «nosaltres» inquebrantable; sembla que vagi guanyant terreny un «jo» o, més ben dit, un «a mi», insolidari. Si aquestes temences fossin justificades, hauriem d'admetre que el col·lectiu juvenil comença a arribar a una situació en certa manera terminal.

En tot cas, tot i així, la joventut continuaria exercint el paper innegable de baròmetre de la societat. Significació que ara arribaria al grau més expressiu, per oposició, perquè, si no presenta l'actitud constestatària d'uns anys endarrerats, la desvinculació amb els grans encara és major. Ja no es fuig de casa ni es disputa amb els progenitors, com la dècada passada, però la ruptura interna arriba sovint als límits sense retorn de la despreocupació pels grans i la comunicació moral més decidida.

joventut gregària i minories esperançadores

Hem de tornar a recordar que quan parlem de joventut ens referim a una o unes quantes de les moltes que n'hi ha en qualsevol època. I en la nostra, com en les anteriors, hi ha, com sempre, una gran part de joves, potser la majoria, que no ha protagonitzat aquelles actituds i activitats que hem anat fent sortir en aquest article. Són els joves més aviat conformistes que s'han anat adaptant a les circumstàncies pròpies de cada època i així han travessat, més que no pas viscut, els seus anys de joventut. D'aquests, sens dubte, també n'hi ha en el nostre temps. Però no és pas en ells que es confia, sobretot en uns moments tan desafortunats per a la joventut com els d'ara. Més aviat es confia en aquells grups minoritaris que prenen consciència de la situació i hi reaccionen. I es considera la seva reacció com el nou despertar d'una joventut que, havent tocat fons, torna a dreçar-se malgrat les dificultats que l'aclaparen i està disposada a retreure un cop més a la societat, amb un gest solidari, la seva insolidaritat i, amb una actitud generosa i esperançadora, el seu materialisme egoista i la constant amenaça de la mort. Aquestes joventuts són les que s'ajunten per crear cooperatives i altres formes participatives en la recerca de treball, les que s'ajunten per reivindicar els drets de les nacions injustament

ELS JOVES: QUIN FUTUR ELS ESPERA?

tractades, començant per la nostra, les que s'agrupen en la defensa de la naturalesa i de la pau. Són les que participen copiosament en les proves esportives de les ciutats grans i petites, les que hem vist mobilitzar-se últimament per formar la gran cadena humana i urbana del colom de la pau o la manifestació contra el materialisme i l'amenaça nuclear que simbolitzava Reagan. Un any darrere l'altre aquestes joventuts recobren força i importància i donen l'esperança d'un renéixer juvenil que, pel que té de significatiu de l'estat de la societat, deu ser segurament desitjable.

Donant aquest cop d'ull a la història de la joventut catalana del segle xx ens hem pogut adonar que: la joventut que correspon a un col·lectiu dogmàtic i estrictament estructurat és una joventut que fins pot arribar a ésser fanàtica, però que no és res més que l'altaveu del seu col·lectiu; i que, quan aquest col·lectiu comença a tenir esquerdes, la seva joventut se'n desenganya i s'hi rebel·la en contra. Que quan el col·lectiu al qual pertany la joventut perd el nord i sotmet l'esperit a la matèria, la joventut s'hi encara, el contesta i pren la més gran independència combatent-lo; i, si malgrat tot el col·lectiu continua amb la mateixa ceguesa, la joventut acaba

per viure'n moralment al marge. En canvi, quan el col·lectiu viu una època de renovació, il·lusió i construcció social solidària, la joventut en constitueix l'avançada i en porta la iniciativa, que són al mateix temps impulsores i innovadores. ◀

JORDI VILA-ABADAL I VILAPLANA,

Metge i Cap del Negociat de Promoció i Assessorament d'Estudis del Servei de Joventut.

BIBLIOGRAFIA

- CASTERAS ARCHIDONA, R. *Diccionario de Organizaciones Políticas Juveniles durante la Segunda República*. Departamento de Historia Contemporánea. La Laguna (Islas Canarias), 1974. *Las JSUC: entre la guerra y la revolución (1936-39)*. Ed. Nova Terra. Barcelona, 1977.
- GIRALT RAVENTÓS, F. i col. *Els moviments socials a Catalunya, País Valencià i les Illes: cronologia. (1800-1939)*. Ed. La Magrana, 2.ª edició. Barcelona, 1978. *La Federació de Joves Cristians de Catalunya (contribució a la seva història)*. Ed. Nova Terra. Barcelona, 1972.
- ALBA, V. *Historia Social de la Juventud*. Ed. Lavinia. Barcelona, 1975.
- MONÉS, J. *El pensament Escolar i la Renovació Pedagògica a Catalunya (1833-1939)*.
- RODON I VALLS, M. A. *Inventari de les Associacions Polítiques, Sindicals i Obreres inscrites en el Govern Civil de Barcelona. Des de l'any 1887 fins al 1936*. Treball guanyador de la 2.ª borsa d'estudis D. Vives i Gatell. Barcelona, 15 de març de 1982.
- VILA-ABADAL, J. *La Drogació. Joventut i droga*. Ed. La Magrana, 2.ª ed. Barcelona, 1985.
- GRAN ENCICLOPÈDIA CATALANA (articles diversos).
- *Joventut*, periòdic catalanista: art, ciència, literatura. Barcelona, 1900-1906.
- *Jove Catalunya*, portaveu de la Federació Escolar Catalana. Barcelona, 1906-1907.
- *La Revuelta*, semanario revolucionario. Barcelona, 1912.
- *Joventut Federal Nacionalista Republicana de Barcelona*. Barcelona, 1913.
- *Pàtria Jove*, revista de la Joventut Escolar Nacionalista. Barcelona, 1916.
- *Joventut*, revista mensual de Cultura Cristiana. Sabadell, 1918-1922.
- *Butlletí de les Joventuts Nacionalistes de Catalunya*. Barcelona, 1920.
- *Joventut*, publicació setmanal, portaveu de l'Acadèmia Catòlica. Joventut Catòlica i Congregació Mariana. Sabadell, 1923.
- *La Falç*, butlletí de la Joventut Nacionalista. Barcelona, 1923.
- *Jove Atlàntida*, òrgan de la institució del mateix nom. Barcelona, 1923.
- *Joventut Catalana*, revista setmanal d'art, literatura, modes, esports, actualitats. Barcelona, 1924.
- *Joventut*, arts, lletres, esports, actualitats. Barcelona, 1926.
- *Butlletí Mensual de la Joventut de Les Corts*. Barcelona 1929-1930.
- *Joventut d'Arts Gràfiques de l'Escola Professional*, butlletí. Barcelona, 1937.
- *La Rambla*, diari de la joventut. 1936-1939.
- *Escollisme a Catalunya*. Fundació Jaume Bofill. Barcelona, 1978.
- CASTAÑO I COLOMER, J. *Memòries sobre la JOC a Catalunya (1932-1970)*. Barcelona.
- *Joventuts Musicals. Una dècada de Música Catalana. 1960-1970*. Barcelona, 1970.
- *L'Associacionisme Juvenil a Catalunya*. ICESB. Barcelona, 1984. (no publicat).
- *Moviments i Serveis Diocesans de Joventut*. Delegació Diocesana de Pastoral de Joventut de Barcelona. Barcelona, 1979.
- *Joventut d'Ara*. Barcelona, 1924.
- *Alhora*, diari juvenil. JSU. Barcelona, 1939.
- KELLY, J. «Els pomells de joventut». *Avenç*, núm. 14, p. 44 i ss.
- LÓPEZ SANTAMARIA, J. «Joventuts Llibertàries». *Avenç*, núm. 75, p. 24 i ss.
- COLOMER, J. M. i AINAUD, J. M. *Els anys del franquisme*. Ed. Sopena. Barcelona, 1978.
- REGUANT, F. i CASTILLEJOS, C. *Juventud i Democràcia*. Ed. Avance. Barcelona, 1976.
- *La Joventut a la Catalunya dels 80*. Diputació de Barcelona. Barcelona, 1983.
- *Estudio de la Juventud de Barcelona*. Gallup. Diputació de Barcelona. Barcelona, 1982.
- CASAL I BATALLER, J. *La Joventut a Catalunya*. Generalitat de Catalunya. Barcelona, 1981.

LLUÍS FONT i ESPINÓS

Present i futur del moviment juvenil a Catalunya

LA PRESIDÈNCIA DEL CONSELL NACIONAL de la Joventut de Catalunya és una magnífica plataforma de coneixement del nostre món associatiu juvenil, enormement ric i variat. En una societat de coses efímeres, l'anàlisi «des i d'un» organisme amb una trajectòria de sis anys pot resultar útil. És des d'aquesta òptica que he enfocat les ratlles que hi ha a continuació. Òbviament, tot plegat no és més que una reflexió personal en veu alta.

LA CULTURA URBANA HA MODIFICAT ELS CLIXÉS TRADICIONALS DEL SECTOR SOCIAL DELS JOVES

el moviment juvenil

Davant d'aquells que qüestionen la utilitat de la seva existència, em cal començar afirmant que una de les majors «lacs» que ens ha deixat el franquisme ha estat la pràctica inexistència de teixit social. Amb aquest nom es coneix el conjunt d'iniciatives i entitats no governamentals que amoreixen la relació entre el poder públic i els ciutadans particulars. Sense la seva presència, el poder es torna abusi i fa impossible que participació i creativitat social siguin realitat i no pures intencions.

El nivell de progrés d'una societat es mesura, entre d'altres coses, per la intensitat d'aquest teixit social, pel seu pes quantitatiu i qualitatiu.

Igualment és bo recordar que, *a priori*, la iniciativa social dels ciutadans i dels grups no és patrimoni de cap sector ideològic, però sí que és un reflex de la vitalitat que tenen. Tampoc no és neutre, sinó que reproduceix la tensió de models diferents. Feina de tots és que esdevingui una tensió dialèctica.

El moviment juvenil és una part important i nombrosa del teixit social, una part que històricament ha estat dinàmica i renovadora.

En aquestes paraules es resumeixen les dues qüestions cabdals que té plantejades: el creixement-expansió i la vitalitat-dinamisme.

Que no sigui més fort i dinàmic, no desqualifica el moviment ni en desmereix simplement ens duu a fer-ne un diagnòstic.

Jo apuntaria els següents problemes de fons:

LES ACTITUDS DESIMBOLTES CONFEREIXEN AL MÓN URBÀ UNA IMATGE NO TAN ENCARCARADA

ALLÒ QUE INTERESSA ESCATIR ÉS: LA JOVENTUT ÉS UN GRUP SOCIAL O NO?

a— En general, una crisi d'identitat de les associacions i grups, que es tradueix en esterilitat interna i difuminació de la imatge que projecten a la societat. Sovint l'afiliat no sap exactament què vol dir ser-ne i el *ciudadà* no identifica clarament l'oferta que se li fa.

Mirant d'aprofundir, diria que, a les entitats amb anys al darrere, el pas de models inamovibles a un cert hipercriticisme ha creat desassossec i ganes de retrobar velles seguretats. Aquests trànsits han provocat una pèrdua notable d'identitat. En les més noves, la manca d'una trajectòria que els serveixi de punt de referència i la necessitat d'anar construint la pròpia història en present són fets que han donat peu a la mateixa situació. Aquelles entitats que suren és perquè tenen uns trets definits i fàcils de copsar, i això no implica pas manca de profunditat o rigor en les seves opcions. És a dir, un perfil «vendible» als joves i a la societat.

En resum, tant els afiliats com la gent del carrer sovint no tenen una idea clara de què són i què pretenen les entitats.

b— Aquest primer aspecte ens porta al segon: el problema no està a crear ideologia, sinó que la gent se la cregui i la practiqui. I això s'aconsegueix per contagi, amb persones que hi creguin i n'articulin iniciatives al voltant. És a dir, falten quadres. La ideologia és «paper mullat» si no es posa en pràctica fent coses, generant iniciatives.

Trobo a faltar vertebració dins les entitats i el perill de suplir-la amb «funcionaris», vist que justament la incorporació d'aquests funcionaris ha de ser un pas posterior: tinc una persona preparada i l'allibero, no allibero pas persones perquè supleixin la feina dels quadres.

c— En tercer lloc hi ha un dèficit de recursos, especialment estructurals. Falten diners als equips centrals per poder mecanitzar i agilitar el funcionament. A vegades, els grups de base tenen massa diners per sobreviure i pocs per dotar-se de la infraestructura que necessiten, que requeriria una major inversió.

Falten equipaments d'ús públic per als joves, especialment equipament de lleure.

d— En quart lloc, crec que cal asenyalar una mentalitat «assistencial» en el tema juvenil, de pensar que la joventut és un sector marginal que requereix una teràpia assistencial. Això queda definit per una tendència a oferir únicament serveis a la joventut, neutres de tota connotació polític-ideològic-religiosa, que fa que els joves en siguin uns simples usuaris. La qual cosa està bé per a una política de benestar públic, però no crec que el tema juvenil

passi per aquestes coordenades, de pur consum de serveis.

Si continuem emprant la terminologia mèdica, cal dir que la teràpia és òbvia: a— Aclarir la identitat de cada associació i grup i saber trobar el propi estil de fer les coses. Tot excloent el debat sobre allò que és substancial, cal anar-se adaptant als temps i projectant el propi tarannà als joves i a la societat.

b— Donar preferència a la formació de quadres. No hi ha cap motiu per què sigui sols una formació institucional, de cursos i seminaris fixos, sinó que pot compaginar-se amb una política de promoció i responsabilització de les persones en aspectes concrets, alternada amb una formació permanent.

El treball en plataformes com els consells de joventut pot ser un bon mitjà per aconseguir-ho.

c— Un increment dels recursos, exigint el màxim de les administracions però diversificant els ingressos, que són l'única garantia d'independència.

Afavorir els equips centrals, dotant-los dels recursos bàsics, encara que sigui en detriment dels grups de base federats. Serà el sistema de donar força i embranzida a les entitats.

d— Al costat de l'oferta, pública i privada, de serveis, en forma de béns de consum, cal que algú mobilitzi els joves al voltant d'uns objectius, d'uns models polítics, ideològics i religiosos, perquè ells se'n sentin militants, amb més o menys intensitat. Si no, esdevindrem una generació de joves impassibles, incapaçs —com diu el filòsof Savater— de sentir «fàstic davant certes coses».

la cooperació juvenil: els consells de joventut

Les plataformes de cooperació interassociativa juvenil tenen un paper important a fer en la vertebració del moviment juvenil.

Un cop creades jurídicament —assegurada la independència orgànica respecte a l'administració— i dotades econòmicament, cal que es legitimin. Els caldrà demostrar als joves en general i a les seves entitats, a l'administració i al conjunt de la societat que tenen una raó de ser, que són útils en la mecànica de la relació social.

Útils a l'administració quan vulgui dialogar amb una veu qualificada dels joves. En aquest sentit, els consells hi han d'establir un diàleg constant —recordant sempre que *joventut* hauria de ser una matèria interdepartamental— mirant de no implicar-se en el seu funcionament per garantir-ne la independència, condició imprescindible per a un diàleg de tu a tu. Tanmateix, els con-

sells no poden exercir una funció estricta de fiscalització de l'administració per dos motius: perquè els serà impossible, donat que no tenen la seva logística —personal, mitjans, etc.— i perquè això els trauria l'energia i el temps que han de dedicar al que els és propi: enfortir i dinamitzar el moviment juvenil.

Útils a la societat: el món de la cultura i el treball, els mitjans de comunicació, etc.

Si la vertebració social no depèn tant de l'administració com de la societat, és en aquesta societat on hem de fer present el jove i els seus projectes davant el conjunt dels ciutadans. Per aconseguir que els mitjans de comunicació informin més objectivament i sense problematitzar més sobre un sector que ja ho està prou com a víctima de la crisi econòmica; que la «intelligentsia» reflexioni també sobre els joves i el que els envolta, baixant dels llimbs on es troba actualment; que les institucions financeres donin suport a projectes contra l'atur, de creació d'infraestructura, etc.

Útils als joves en general, que trobaran en els consells una «caixa de ressonància» del que els preocupa i ells desitgen. Aquí caldrà demanar un esforç de generositat al moviment juvenil, de ser capaç de sortir dels seus propis rengles i ocupar-se de problemes que afecten els joves no associats.

El treball a fer pot, a més, ser molt útil: ocupació d'objectors en activitats juvenils, promoció de cooperatives juvenils i associacions de lluita contra l'atur, oferiment de publicacions i informació, defensa dels drets civils dels joves, etc.

Útils a les entitats juvenils: ajudant-les a enfortir perquè siguin més presents en la dinàmica social; fent costat a les seves iniciatives i procurant envigorir el moviment juvenil allà on sigui minso o estigui en crisi; oferint intercanvis internacionals, etc.

Aquest és el repte dels consells de joventut: fer-se un espai merescut en la societat, diferent del de l'administració i sempre prop del jove.

Creo que, a Catalunya, les coses s'encarriren en aquesta direcció. De la consolidació d'aquest estat de coses, en dependrà el futur de les plataformes juvenils. ◀

LLUÍS FONT i ESPINÓS
Licenciat en Filosofia i Lletres.

PERE CAMPRUBÍ i GARCIA

Algunes consideracions sobre la joventut rural

EL MEDI RURAL, definit com a espai de convivència i de relacions socials, viu importants transformacions estructurals, la dinàmica de les quals està parcialment condicionada per la llarga i encara inacabada crisi que vivim les societats occidentals. Tots aquests processos transformadors, de naturalesa molt heterogènia, afecten de manera més evident els sectors juvenils del medi rural.

D'aquest primer paràgraf, vull destacar-ne l'ús de l'adverbi «parcialment», el qual introdueix un alt nivell d'ambigüitat en la frase inicial. Aquesta deliberada ambigüitat esdevé inevitable ja que, si, d'una banda, és cert que el llarg període de crisi ha afectat també el medi rural i el sector agrari, de l'altra també ho és que l'impacte no ha estat el mateix que en el medi urbà o periurbà i en els sectors industrials i de serveis. Així, els nivells de desocupació són superiors en aquests dos sectors productius que en el sector primari (1), mentre que la taxa de fracàs escolar en l'accés a l'ensenyament secundari és més de dues vegades superior entre els joves rurals que no pas en el conjunt de la població juvenil del país (capítol III a (2)).

Una altra deliberada imprecisió està en el substantiu «crisi». En realitat no n'és una, sinó moltes. Així, hi ha una crisi tecnològica que, amb el seu salt endavant, afavoreix el desenvolupament de l'ús de l'energia nuclear, de la investigació espacial i de la informàtica. Hi ha, paralel·lament, les crisis de valors socials i personals, evidenciades, entre altres signes, per l'èxit de l'heterodòxia de l'Elvis Presley i dels Beatles

ELS JOVES AL MÓN RURAL: UNA POSSIBILITAT DE FUTUR?

i, en un altre context, per l'impacte del Concili Vaticà II; tot això va tenir un apoteòsic final en l'anomenat «Maig del 68». També hi ha una altra crisi, l'econòmica, derivada de l'encariment sobtat de l'energia, en la qual encara estem submergits.

D'aquesta relació resumida i simplificada, vull extreure'n un petit comentari, útil per al propòsit d'aquest apunt. Les convulsions originades al llarg de les diverses crisis van originar en el terreny superestructural i entre altres coses, la Llei General d'Educació de 1970. Es pretenia impulsar uns sistemes més vius d'ensenyament i alhora orientar una bona part de la nostra població juvenil cap als ensenyaments professionals. Doncs bé, ni la pretesa renovació pedagògica ni la buscada reconversió tecnològica no van arribar als joves rurals amb la mateix intensitat que als nois dels centres urbans. És ara, al cap de més de deu anys, quan ens plantejem el què i el com de l'escola rural o per què la Formació Professional Agrària encara no té un model definit, no tan sols a Europa, sinó en un país com Espanya, en el qual trobem fins a tres models diferenciats segons quina comunitat autònoma s'analitzi. O sigui que, tornant al principi, al medi rural hi ha canvis, però tenen una dinàmica pròpia, en part («parcialment») condicionada pels trasbalsaments socials, els quals convulsionen més intensament la societat urbano-industrial que la societat rural.

Justificades les imprecisions i ambigüitats de les quals és impossible de fugir quan es tracta d'un medi tan heterogeni i complex com el rural, passarem a

LA MECANITZACIÓ DEL CAMP, L'ALLEUJAMENT DE LES FEINES, LA FUGIDA DEL MÓN URBÀ I INDUSTRIAL POT MENAR A UNA REDESCOBERTA DEL MÓN RURAL

fer algunes consideracions sobre els canvis estructurals que aquest medi viu avui i comentarem el paper que hi tenen els joves.

En primer lloc, cal aclarir que en el món rural, des de la perspectiva d'ajuts econòmics, es considera jove aquell ciutadà que encara no ha complert 35 anys. Aquesta consideració esdevé molt important perquè moltes vegades els estudis sociològics no arriben a esbrinar els comportaments, aspiracions i situacions dels sectors de població rurals propers a l'esmentat límit, mentre que, d'altra banda, el sistema d'ajuda financer als pagesos marca aquella edat com la divisòria entre els considerats joves a aquest efecte i els que ja no ho són.

Així, doncs, nosaltres fins ara només hem trobat un estudi sociològic sobre la població rural que tingui en compte aquest matisació sobre el límit legal i, en conseqüència, quan parlarem dels efectes dels canvis estructurals en el medi rural sobre els joves ens referirem, quasi sempre, a estudis sobre poblacions de menys de 30 anys.

canvis tecnològics

Feta aquesta precisió, passem a fer un breu repàs sobre els canvis tecnològics en el món rural i el paper que hi correspon als joves.

L'existència de mercats internacionals cada dia més competitius, igual com una demanda interior progressivament diversificada i amb creixents exigències de qualitat han impulsat al sec-

tor agrari grans esforços en la innovació i adaptació tecnològica

Nogensmenys, ha quedat clar, sobretot en els països del Tercer Món, que no tot es resol tenint més bones llavors ni multiplicant els tractaments fito-sanitaris, ni augmentant l'aplicació d'adobs o el parc de maquinària agrícola. Al final de tot procés agrari hi ha, inevitablement, el factor humà.

Des de fa uns quants anys s'ha evidenciat que són precisament els joves que són portadors de bona part de les innovacions que s'introdueixen dia a dia en el nostre camp. El treball d'en García Ferrando mostra que, percentualment, els joves són dues vegades més innovadors que els pagesos d'edat superior a 50 anys. Els joves, doncs, esdevenen el motor dels canvis tecnològics que tan a poc a poc arriben al nostre camp.

Però si bé l'edat és un factor que està correlacionat positivament amb el comportament innovador d'un pagès, n'hi ha d'altres que també ho estan. D'aquests, només vull destacar-ne un: el nivell educatiu. En el ja citat estudi d'en García Ferrando, queda palesat que quasi el 60 % dels pagesos amb conductes innovadores tenen estudis secundaris o superiors.

Hom podria pensar que els estudis secundaris (o superiors) a què es refereix aquest autor estan relacionats amb l'agricultura. Doncs sembla que no és així. Al capítol II de l'estudi de González, de Lucas i Ortí, queda evidenciat que la majoria de joves que segueixen estudis secundaris cursen els de caràcter gene-

ral i que són pocs els que estudien Formació Professional de 2n grau. Però hi ha més dades sorprenents: dels joves que segueixen la FP de segon grau, la majoria ho fan en especialitats no agràries.

La minsa presència de la FP Agrària de 2n grau qüestiona la validesa d'aquesta mena d'ensenyament en el món rural.

Encara que en la corresponent discussió de l'esmentat Congrés s'arribés a la no unànime conclusió de continuar donant suport al model de FP Agrària que tots coneixem, és clar que els dèficits estructurals que pateix aquesta especialitat són molt més acusats que en les altres especialitats de l'ensenyament professional de nivell secundari. Posem-ne dos exemples. El primer consisteix a recordar que des de fa més de quinze anys hi ha escoles d'estiu per als professors de nivell secundari que volen actualitzar els seus coneixements pedagògics i tècnics, a l'hora de poder intercanviar la seva experiència amb la d'altres col·legis; doncs bé, fins l'any 1985 això no ha estat possible als professors de FP Agrària, els quals ho han pogut fer a la Granja-Escola «Torre Marimon» que la Diputació de Barcelona té a Caldes de Montbui. El segon exemple també és clar: els Instituts de Ciències de l'Educació publiquen regularment llibres sobre l'ensenyament tecnològic al nivell secundari; nosaltres encara no n'hem trobat cap de pensat per matèries tecnològiques agràries.

Podem concloure, doncs, que:
— els canvis tecnològics han arribat a

la societat rural més tard que a la societat urbano-industrial;

— els joves rurals són els agents que assumeixen les innovacions de forma clara i significativa, i en són alhora els transmissors; i

— aquest comportament dels joves està correlacionat positivament, entre altres factors causals, amb el seu nivell educatiu, encara que no sigui la formació agrària la que predomini entre la població rural jove.

atur i qualitat de vida

És obvi que les taxes d'atur d'un estat social condicionen les seves cotes de qualitat de vida. Nogensmenys, la correlació no és directa: només cal recordar que, per exemple, fa cinquanta anys el nivell de vida de la nostra pagesia era tercermundista mentre hi havia plena ocupació.

Han estat la introducció de maquinària i l'anteriorment al·ludida competitivitat per nous mercats que han promogut l'atur que hi ha al nostre camp.

Abans, al principi d'aquesta nota ja hem comentat que les taxes d'atur al sector agrari són inferiors a les dels altres sectors productius (1); segurament això és així perquè l'explotació familiar possibilita que passin desapercebudes grans quantitats de persones que a les àrees geogràfiques en les quals la propietat de la terra afavoreix que hi hagi masses importants d'assalariats agraris (1, capítol III a (2)) estarien sense feina.

En relació amb la qualitat de vida, en principi hem de dir que aquest concepte és molt difícil de definir, ja que té uns clars components ideològics lligat com està a una escala de valors.

Així, la consciència de la pròpia qualitat de vida que té qualsevol ciutadà no es remet només a una determinada vivenda, a uns equipaments concrets, a unes condicions de treball, a un estat de conservació del medi, sinó també a la seva pròpia i intransferible experiència vital i a les necessitats sentides (reals o idealitzades) atès un model ideal de qualitat de vida.

Tornem, doncs, a trobar-nos enfront d'un concepte en el qual es barregen elements objectivables i d'altres que no ho són gens, la qual cosa introdueix necessàriament un alt grau d'imprecisió.

Pel que fa a la qualitat de vida de la nostra població rural, ens hem de remetre a un estudi elaborat pel Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo.

D'aquest estudi se'n desprèn que la població rural sent una major insatisfacció pel que fa als temes relacionats amb el lleure a qualsevol edat i també pels serveis sanitaris (assistencial i de

farmàcia). Malauradament en molts casos no és que funcionin malament, sinó que senzillament no n'hi ha.

De nou, el jovent mostra uns índexs superiors de preocupació per la manca d'aquests serveis que no la població adulta.

associacionisme

En aquest darrer apartat ens volem fer ressò de la positiva incidència que ha tingut la pràctica cooperativista en el nostre camp, ajudant a vertebrar-lo i que es prengui consciència entre la ruralia respecte als seus problemes.

Hi ha un alt grau de satisfacció entre els qui formen part d'una cooperativa (de producció, de comercialització o de transformació); això fa que la meitat dels qui no hi estan integrats en siguin partidaris (capítol X a (2)).

El paper vertebrador del cooperativisme agrari encara no està palesat pels sindicats ni, molt menys, pels partits polítics; aquests darrers compten amb molt pocs afiliats a les zones rurals.

És possible que el vell conflicte entre partidaris de les Cambres Agràries i els partidaris d'organismes de serveis per als pagesos hagi polaritzat i dividit en dos blocs difícilment reconciliables la nostra pagesia. Aquest conflicte té l'avantatge que promou el debat i demostra qui és qui en el nostre camp.

Ens tornem a trobar que els joves rurals són els protagonistes de la major part d'iniciatives associacionistes que es generen al nostre camp.

algunes consideracions finals

En els darrers temps han aparegut diverses publicacions que tracten sobre l'objecte d'aquesta nota; hom pot trobar-ne una petita però representativa mostra a la bibliografia que segueix aquests darrers paràgrafs.

Per la pròpia naturalesa d'aquesta nota, no podem entrar en l'enorme complexitat del problema successor, molt important per tal d'assegurar l'assentament de la joventut en el camp. En relació amb aquesta qüestió, hom pot trobar dades sobre aquesta problemàtica (9) i sobre l'opinió que en tenen els mateixos joves (capítol VI i VII a (2)) en les referències bibliogràfiques aquí indicades.

Només ens queda ressenyar la conveniència de canviar, o més ben dit, de variar els models d'ajut públic i assistència al sector agrari. Aquests models es basen massa en polítiques de renda, d'augment de productivitat o de millora de l'estructura de l'explotació.

Potser, sense deixar de banda aquests aspectes tan primordials, caldria atendre noves polítiques relatives a equipaments i, sobretot, la creació de llocs de treball no agrari en el món rural.

Així, es comença a parlar amb certa insistència dels processos de desenvolupament endogen a partir de les potencialitats pròpies que ofereix el sector primari i considerant, a més, les aportacions que hi facin les activitats artesanals, turístiques, comercials, agroindustrials (10). En el núm. 18 de la *Revista de estudios de juventud* es presenten uns quants projectes d'aquesta mena, en els quals hom pot veure que els joves aconseguen tenir una ocupació no necessàriament agrària sense deixar el medi en el qual han nascut.

Aquest plantejament també el trobem a la CEE, la qual dona suport a aquest nou model de desenvolupament integral rural de naturalesa endògena per mitjà de les línies de subvenció FEDER.

Finalment, cal insistir en la necessitat que les institucions públiques segueixin mostrant interès i dedicant recursos a estudiar, conèixer i facilitar solucions a la problemàtica de la nostra ruralia i de la seva joventut.

Desitgem, doncs, que les iniciatives d'estudi d'aquests problemes no s'acabin amb l'Any Internacional de la Joventut. ◀

PERE CAMPRUBÍ I GARCIA, Biòleg,
Cap del Servei d'Agricultura i Ramaderia.

REFERÈNCIES I BIBLIOGRAFIA

- ESCUADERO ZAMORA, G. 1985. «Ocupación y desempleo en la juventud rural». *Revista de estudios de juventud*, núm. 18. Ministerio de Cultura. Madrid.
- GONZÁLEZ, J.J.; DE LUCAS, A. Y ORTÍ, A. 1985. *Sociedad rural y juventud campesina. Estudio Sociológico de la Juventud rural*. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Madrid.
- IV JORNADES D'ESCOLA RURAL. 1984. Institut Ciències de l'Educació de la Universitat Autònoma de Barcelona. Barcelona.
- SUBIRATS, M. 1984. «L'escola rural a Catalunya». *Els joves al camp*. Núm. 2 de la col·lecció Materials de Joventut. Diputació de Barcelona. Barcelona.
- CARABANA MORALES, J. 1985. «¿Tiene la escuela rural que formar alumnos rurales?». *Revista de estudios de juventud*, núm. 18. Ministerio de Cultura. Madrid.
- Actas del 1.º Congreso Nacional sobre difusión de tecnología y desarrollo de recursos humanos en el medio rural (en prensa). 1984. Granada.
- GARCÍA FERRANDO, M. 1977. *La innovación tecnológica y su difusión en la agricultura española*. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. Madrid.
- ALVIRA MARTÍN, F. LOZANO YERON, C.; MONTAÑEZ BERNAL, P.; VILLANUEVA GARCÍA, S. 1982. *La calidad de vida en España*. Serie Monografías, núm. 17. Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo. Madrid.
- PEIX, A. 1984. «El releu generacional a l'explotació familiar agrària». *Els joves al camp*, núm. 2 de la col·lecció Materials de Joventut. Diputació de Barcelona. Barcelona.
- MAURI MAJÓ, J. 1985. *Joventut y medio rural*. *Revista de estudios de juventud*, núm. 18. Ministerio de Cultura. Madrid.

JOAN VERA

La joventut obrera

L'AUTOR D'AQUEST ARTICLE, en el qual intenta fer una aproximació actual a l'anomenada «joventut obrera», vertebrada la seva reflexió al voltant de sis punts essencials:

1. La classe obrera avui, 2. Una joventut marginada, 3. On viuen aquests joves a Catalunya?, 4. Tenen consciència de classe?, 5. Marc on es mouen els joves de la classe obrera, i 6. I el futur? L'autor ho analitza des de la situació en què la figura tradicional del treballador estava en un procés de canvi, fins a les circumstàncies que l'envolten a hores d'ara. Aquest procés, segons l'autor, dibuixa un futur que no és pas de color de rosa, però que permet de percebre un seguit d'experiències arreu del país que poden donar resposta als desafiaments de la crisi actual. Això és un concepte que no s'ha d'interpretar forçosament en un sentit tan negatiu com el que hom sol atribuir-hi.

ELS CANVIS D'IMATGE TAMBÉ ARRIBAN A LA JOVENTUT OBRERA.

ELS JOVES TREBALLADORS, A LA CRUÏLLA TECNOLÒGICA QUE SE'NS ACOSTA

la classe obrera avui

Per situar-nos, només unes breus pinzellades:

— una *nova composició de la classe obrera*, fruit de la revolució tecnològica del sistema capitalista: la figura del treballador de la granota blava ha començat a canviar, i cada vegada hi ha més treballadors en el sector de serveis. Ara es demana més cap que músculs;

— una *classe obrera plural*: des d'un treballador explotat per una multinacional fins a un treballador a domicili, des d'un eventual a un funcionari de l'Estat o a un desocupat...

— i *fragmentada*:

— els que estan sense feina;

— els de l'economia «negra» o submergida;

— els que tenen contractes fixos i estan ben remunerats...

Tot això sona a divisió i demana solidaritat.

una joventut marginada

Gairebé la majoria d'anàlisis que es fan sobre la joventut parlen dels joves en general, i tots van dins del mateix sac, els de Bellvitge i els de Pedralbes, els de la Seu d'Urgell i els d'un barri cèntric de Barcelona... Hem de matisar, si volem ser fidels a la realitat. Si bé hi ha uns hàbits o conductes que fan que tots els joves seguin semblants (expressions, modes, actituds, etc.), existeix una joventut de la classe obrera que «viu en una situació de dependència i inferioritat econòmica, cultural, social, professional, política, una massa de joves que és explotada en l'atur, la producció, la diversió, el consum i l'ensenyament...».¹

i el que parla són els fets

• Un de cada dos desocupats és jove i el 85 % de joves desocupats són de classe obrera.

• Escoles de Formació Professional i BUP deficientes. L'AJEC (Associació de Joves Estudiants de Catalunya) i el MUEC (Moviment d'Universitaris i Estudiants Cristians) han denunciat l'escola com una «guarderia d'adolescents». La Universitat tendeix a excloure els joves de les classes populars i obreres. L'últim augment de taxes ho demostra. Aquells que han aconseguit un títol acadèmic no tenen possibilitats de trobar feina...

• En una conferència sobre Urbanisme i Delinqüència juvenil, A. Galiano

1. Del Document d'Identitat de la JOC Nacional de Catalunya i les Illes.

(inspector del cos superior de policia) va fer una llista dels barris més conflictius de Catalunya, dels llocs on s'origina més delinqüència juvenil. Són barris mancats d'una infraestructura mínima, barris d'una concentració excessiva, «barris que generen insatisfacció i violència». En aquests barris ghetto, hi viu més del 30 % de la població de Catalunya.

• Segons dades de l'INEM, més de 30.000 empreses de l'Estat espanyol infringeixen la llei laboral. Molts joves viuen en aquest món de l'explotació laboral: treballs dins l'economia «negra», treballs eventuais a la costa (article del *Periòdic* del 21 d'abril: «La temporada en hosteleria esclaviza a los eventuales», d'E. Oliveras)... Molts joves sense cap contracte, que treballen dotze i tretze hores diàries, pateixen mals tractes.

• Només cal donar un tomb per algun barri o poble per veure un munt de joves asseguts al carrer, sense fer res, sense cap perspectiva de treball, avorrits de l'escola, sense futur.

Són joves que viuen la *condició obrera*, una condició obrera que està marcada per diferents factors: la família, l'habitatge, el treball, el barri, l'atur, l'ensenyament..., i per l'*origen*:

— fills de pares obrers
— molts són fills de pares immigrants (Catalunya, des dels anys cinquanta fins al 1975, rep 3.600.000 persones de fora el país, la qual cosa significa un increment de població d'un 60 %.

joves que viuen dins el «cercle de la marginació»

escoles deficientes:
inutilitat de la FP
percentatge molt elevat dels qui no acaben l'EGB

joves desocupats (falta de coneixement i formació):
sentiment d'inutilitat

menys possibilitat de trobar feina, sense recursos econòmics

dependència econòmica de la família, no autonomia

treballs inadequats i molt explotats

actituds d'autoexclusió de la vida social, indiferència, evasió, rebuig sistemàtic.
«MARGINATS SENSE RETORN».¹

1. Expressió utilitzada en el seminari sobre «Treball, atur i perspectives de futur», de García Nieto i E. Rojo.

EVADIR-SE DELS PROBLEMES NO ÉS CAP SOLUCIÓ

una joventut obrera plural

Alguns exemples:

- en Manel viu a Vic, fa de fuster i els seus pares són immigrants;
- la Maria del Carme estudia infermeria a Girona i els seus pares són nascuts a Andalusia;
- en Pedro està desocupat, resideix al barri d'Icomar, prop de Tarragona, d'on el seu pare és fill; la mare és de Múrcia;
- en Francesc viu al centre de Cornellà, ha estudiat Magisteri i treballa d'administratiu. Els seus pares són nascuts a Catalunya;
- en Miquel és de Ripoll i estudia FP els pares són andalusos.

tenen consciència de classe, aquests joves?

Aquesta qüestió no és fàcil de resoldre. Si mesurem la consciència de classe dels joves de la classe obrera pel nombre d'afiliats o militants que hi ha als partits o sindicats o per la quantitat de joves assistents a la manifestació del 1r. de Maig, la resposta és clara: els joves són lluny de la classe obrera.

Però sí que hem de parlar d'un *instint de classe* (sobretot en aquells que viuen la condició obrera d'una manera més marcada, basat en una *intuïció* i una *experiència* que els fa diferents d'altres joves, com el llenguatge, la diversió, l'escola, la cultura...

Si tenim present que hi ha diferents etapes en la presa de consciència d'un jove,

- percebre'n les condicions de vida (atur, barri, escola, treball...);
- descobrir que, la seva situació, la viu més gent;
- veure que en altres ambients es viu d'una altra manera;
- descobrir les causes d'aquestes diferències (diners, poder, cultura, etc.);
- prendre consciència que la història individual i personal va lligada a la història d'un col·lectiu (la classe obrera) i fer una opció que vulgui dir actuar..., veiem clarament que es tracta d'un procés educatiu molt lent i que, a més a més, va contrarrent de l'estil de vida que imposa el món en què vivim: competència, individualisme, consum, diversió...

on viuen, aquests joves, a Catalunya

- Als barris de Barcelona: Nou Barris, Poble Nou, Besòs, Clot, Sagrera, Bon Pastor, Sant Andreu, Gràcia...
- A les ciutats i comarques de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (al conjunt

LA NAVEGACIÓ CAP EL FUTUR PRESENTA MOLTS ESCULLS.

de l'AMB, hi viu el 71 % de la població de Catalunya) i del cinturó industrial: l'Hospitalet, Cornellà, Sabadell, Santa Coloma, Gavà, Mataró, Granollers, Badalona, Cerdanyola, etc.

• En altres ciutats industrials de Catalunya: Tarragona (barris d'Icomar, la Floresta, Bonavista, Sant Salvador...), Girona, Lleida, Reus, Manresa, Igualada i pobles industrials del Ter i del Llobregat.

marc on es mouen els joves de la classe obrera

— Dins de famílies, moltes vegades, plenes de problemes: tensions familiars fruit de l'atur, el desarrelament que produeix l'emigració, l'anonimat dels barris, etc.

— En una societat marcada pel consum i que incita a la possessió de tota classe de béns materials (la moto, la roba, la cassette...). Sovint la música, «la bona

vida», la droga, la sexualitat, tot plegat, són maneres d'escapar-se de la realitat.

— En una societat que «bombardeja», un adolescent de 14 anys ja ha vist per la televisió 11.000 crims i 12.000 hores de programes. És un món que inculca centres d'interès que van en contra de la pròpia existència i identitat.

— En un món que potencia l'individualisme, cada vegada s'obren més vídeo-clubs i es tanquen més associacions de veïns.

— Vivim en un país que ressuscita d'una llarga dictadura i on encara persisteixen hàbits com la jerarquització, la burocràcia, les recomanacions, la falta de respecte i de participació, i on la majoria de discursos oficials (de les institucions, partits, sindicats, etc.) estan desfasats, lluny de la vida real dels joves... Només cal veure tot el muntatge de l'Any Internacional dels Joves: grans discursos, manifestos, festes, etc.

— Això és la selva! Triomfa el més fort. Cadascú va a la seva i el lema més assumit és el campí qui pugui.

... i el futur?

No el pinten de color de rosa. En un estudi recent de la UNESCO sobre la joventut es conclou que les paraules clau en els pròxims deu anys seran «escasseja, treball inadequat, desocupació, ansietat, pragmatisme, actitud defensiva i, fins i tot, supervivència...».

No tot és negre. Actualment hi ha un munt d'iniciatives que surten arreu del país (Acció Solidària Contra l'Atur, Cooperativa de Joves de La Llauna, de Montcada i Reixac, de Ripoll, algunes polítiques municipals de joventut i tantes d'altres...) i que són una resposta a l'atur i també a la solitud, a l'avorriment i a la marginació que crea. Són petits gèrmens d'aquest canvi que vivim avui.

Tots els esforços són pocs per plantar cara als desafiaments que ens planteja aquesta crisi (crisi no té una significació negativa, sinó que és sinònim de recerca crítica, canvi). Cal:

- *planificació* en tots els àmbits (educatiu, econòmic, social, cultural...), una planificació que *toqui de peus a terra*, que no faci volar coloms i que, per altra banda, *demani la lluna* i apunti ben alt, una planificació amb continguts utòpics,
- *imaginació* per crear perspectiva de futur, i
- *accions decidides* per fer que aquesta crisi prengui una orientació solidària i dugui a un canvi real.◀

JOAN VERA,

de la JOC Nacional de Catalunya i les Illes.

JAUME SUBIRANA I ORTÍN

La (nova) condició dels estudiants a Catalunya

EL FET QUE HOM M'HAGI convidat a escriure sobre la nova condició dels estudiants a Catalunya respon, em sembla, a un afany d'entronització del present, a una manca de perspectiva en què molts caiem sovint. Parlar de *nova* condició d'estudiant és molt gros. I em penso que incorrecte. Això, però, no vol dir que la situació avui sigui igual que anys enre. Què ha passat d'uns anys ençà? No hi ha hagut grans canvis, però sí una clarificació del marc global en què estem immersos; un marc global cada cop més evidentment caracteritzat per¹:

- * el pas d'una societat industrial a una altra d'informatitzada (amb els consegüents reajustos de l'estructura social, la creació de nous mercats internacionals de treball, etc, i l'atur estructural com a conseqüència d'aquests canvis profunds);

- * la conversió de les relacions socials, polítiques i econòmiques en una xarxa espessa d'interdependències i forta competència; apareixen nous centres de poder i control social;

- * d'una banda, les aspiracions humanes a graus més alts de llibertat personal i, de l'altra, l'interès per la construcció d'una «societat civil» consolidada i forta;

- * la crisi de l'anomenat «estat del benestar», que repercuteix socialment en el món dels marginats i dels pobres: polèmica sobre el «quart món» en les societats industrials avançades i subsistència de les coordenades nord-sud i est-oest, que basen la discriminació del tercer món;

LA FURA DELS BAUS

i, a casa nostra:

- * un moment de transformació de les estructures polítiques pròpies de l'Estat espanyol (descentralització); i

- * una tasca preferentment legislativa que afecta cada cop més qüestions de vida quotidiana.

la reforma. per què? desafiaments

En aquest marc global de crisi i de reajustos, el govern socialista emprèn a l'Estat espanyol una profunda i general reforma de l'ensenyament. Una reforma que parteix de la constatació d'un seguit de deficiències a tots els nivells: una EGB en la qual els alumnes assoleixen un «fracàs escolar» cada cop més elevat i preocupant, una FP amb una imatge pública i consideració generalment del tot degradades, un BUP acadèmicista i un COU que és, de fet, «quart de BUP» i que no orienta de cara a la universitat.

El sistema educatiu de l'Estat espanyol no s'havia vist sotmès a uns canvis tan profunds, a un projecte tan ambiciós, des del curs 1970-71. Hom pot discrepar sobre aspectes parcials o generals de les lleis projectades, però no pot negar la importància i l'abast de la situació plantejada pel govern socialista en aquesta legislatura. Cal reflexionar a fons sobre què està canviant i com canvia en el sistema educatiu i en el medi dels estudiants, perquè; en l'educació, la promesa de *cambio* no es queda pas en paraules i vivim actualment el temps d'elaboració i experimentació

A QUIN SO FAREM BALLAR LES GENERACIONS QUE HAN DE VENIR?

del que pot ser el món de l'ensenyament a Espanya ben bé fins al tombant de segle.

Aquesta reforma que es posa en marxa ha de plantar cara a tot de desafiaments:

- * més que de «reforma» s'ha de parlar de «reformes»: i això vol dir que cal veure ben clar l'horitzò comú i saber com fer-ne un tot coherent;

- * es parla molt de reforma i molt poc del seu finançament. El context de misèria econòmica de l'escola pública i de moltes universitats no varia substancialment i, d'altra banda, el ministre d'Hisenda afirma que l'Estat ha assolit el sostre d'inversió en ensenyament;

- * coexisteixen un model de reforma «per decret» (com ara la universitària) i una altra més aviat basada en l'experimentació lenta i progressiva (ensenyament mitjà);

- * per part del govern, conviuen una política educativa de caire socialdemòcrata, fortament marcada per models anglosaxons, i una política econòmica liberal-conservadora;

- * la distància entre l'expectativa creada per les lleis i la realitat de la seva aplicació és sovint decebedora. Més d'un possible optimisme davant la LRU deu haver-se refredat molt després del que han estat les «proves d'idoneïtat»; i

- * la manipulació i la intoxicació ideo-

lògica per part de sectors de la patronal privada de l'educació i dels grups de poder que els són propers. La cortina de fum alçada amb la LODE n'és una prova. És preocupant, també, la facilitat amb què cert progressisme cau en aquestes trampes per reincidir en velles polèmiques laterals (l'anticlericalisme, el mateix debat entre escola pública i escola privada, etc.).

problemàtica

¿Quina problemàtica plantejarà la reforma endegada? En primer lloc, pel que fa al professorat, la reforma torna a posar damunt de la taula la necessitat d'afrontar la formació permanent dels ensenyants. Amb uns professors que han esdevingut funcionaris és més urgent que mai, per evitar la lenta esclerosització de l'ensenyament, sobretot a la universitat, exigir-ne el reciclatge i la formació permanents. Cal evitar (i les lleis aprovades no sempre ofereixen mesures) la preocupació obsessiva pels interessos de cos i per qüestions d'horaris i dedicacions, s'ha de fomentar el reciclatge, la investigació i la gairebé oblidada preparació pedagògica.

A més, com que no s'ofereix una visió de conjunt i coordinada dels diferents segments reformats, el sistema educa-

tiu sembla tallat en trossos inconnexos. El disseny d'un «currículum» coherent per a un alumne des del començament fins al final dels seus estudis continua essent només un desig. Està, doncs, encara pendent l'articulació de les diferents reformes en uns «currículums» conseqüents, pensats com a tals i no com a suma de cursos o coneixements.

Finalment, hi ha també la problemàtica dels estudiants. Entenem que l'estudi té dues dimensions fonamentals: la primera és la personal o individual (formar gent apassionada pel saber; però no un saber «per se» que menii a actituds passives, sinó un saber que, d'una banda, sigui treball intel·lectual aprofundit i de qualitat i, de l'altra, crític i solidari, amb contingut social); la segona, la col·lectiva o social (adonar-se de l'articulació del saber i la societat en què aquest saber és transmès, de com estudiem amb uns professors, un pla d'estudis, en un centre, en un sistema educatiu determinats, fills d'una manera d'entendre l'educació i la democràcia, i de com tot això condiciona el nostre estudi). Aquestes dues dimensions estan estretament lligades i haurien de ser percebudes com a tals per l'estudiant; però aquesta preocupació alhora pel treball profund i de qualitat i per les qüestions més estructurals és ben rara. D'altra banda, el nou marc global

ESTUDIAR: TOT UN ESPECTACLE

de què parlàvem al començament de l'article exigirà cada cop més dels estudiants una determinada formació. Alguns dels trets més importants d'aquesta, de les exigències més evidents seran: una forta capacitat i actitud analítica de l'entorn, la possessió d'una formació polivalent no exageradament especialitzada i que doni un punt de vista crític i més o menys objectiu de les coses, una capacitat de formular els mateixos objectius i de dinamitzar processos de participació a partir d'una acció creativa, no desorientar-se en una situació anòmica, de confusió, i capacitat, també, d'assumir riscos i responsabilitats personals, relativitzant els fracassos en distingir i alhora relacionar els resultats globals i l'experiència de cada dia.

el moviment estudiantil

La majoria dels estudiants no s'han plantejat el conjunt de fets ni la problemàtica que fins ara hem anat enumerant. El context general a la universitat, per exemple, és la inhibició de la major part dels estudiants i, alhora, l'existència d'associacions o grups molt minoritaris actius. En l'ensenyament mitjà la problemàtica és la mateixa, amb la dificultat afegida que, com que els alumnes no tenen l'experiència del batxillerat al

darrere (amb la perspectiva que això, d'una manera o d'una altra, dona), encara els és més difícil situar-se i organitzar-se.

Però, ¿podem parlar avui de «moviment estudiantil»? Al llarg del darrer curs hi ha hagut una revifalla de l'interès dels mitjans de comunicació i de la societat en general per la universitat (motivat per l'elaboració i aprovació dels estatuts, etc.) i un seguit d'accions que han dut molta gent a parlar del «nou moviment estudiantil». Personalment, em penso que el terme no és usat amb propietat, ja que el que hi ha:

- respon a iniciatives específiques, sovint únicament corporatives,
- és mogut per una minoria molt conscienciada enmig del desinterès i la ignorància generals,
- manca de perspectiva (quina universitat es vol, a quin projecte de fons han de respondre les accions, etc), i
- no és un col·lectiu mínimament estable ni amb formulacions teòriques comunes.

La conjuntura, i les circumstàncies han facilitat —en alguns llocs hi han obligat— una representació estudiantil, però d'aquí a dir que això esdevingui o respongui a un moviment, hi ha un bon tros. Pot ser-ne, però, un primer pas. Això és un desafiament obert. La nostra universitat necessita un movi-

ment estudiantil ric i plural que sigui una resposta organitzada a les necessitats de la vida universitària i de l'estudi en ell mateix. Lluny dels primers anys setanta, avui aquest moviment s'haurà de fonamentar en qüestions més estrictament universitàries sense oblidar, però, el debat constant sobre la relació entre universitat i societat.

Heus-ací, molt breument, els principals desafiaments que els estudiants—i l'organització és imprescindible per afrontar-los— tenim plantejats:

- * la creació de condicions que facilitin el debat entre els estudiants;
- * l'establiment de procediments clars d'elecció dels representants que facin més real i eficaç la participació dels alumnes;
- * l'augment de la qualitat de l'ensenyament, estretament lligada a l'exigència d'un bon professorat, bones instal·lacions i recursos suficients;
- * el desenvolupament de la investigació (tasca de la universitat que li és tan pròpia i important com cada cop menys atesa); i
- * el replantejament, allà on calgui, dels plans d'estudi i les titulacions, lluny dels models inoperants i poc flexibles.

ELS PROBLEMES DELS UNS, TAMBÉ SERÁN DELS ALTRES?

funció de l'escola i la universitat

Tradicionalment, hom entén i repeiteix que el sistema educatiu té tres funcions bàsiques: formar persones, formar científics o tècnics i formar futurs professionals. La universitat espanyola d'avui, però, no respon a les necessitats del mercat de treball, no compleix el seu paper de ser centre de recerca científica (per la competència d'altres institucions i per la seva mateixa incapacitat), ha perdut la qualitat formadora de l'esperit crític de la persona i ha perdut també la seva força política i social (2). Enllà del primer esquema de funcions que hem esmentat, la universitat (i, al seu nivell, l'escola) hauria d'assolir una funció:

crítica amb els mecanismes de legitimitació (sovint ocults, subtils) que hi ha en la societat, que altrament no canviaria mai, i crítica, també, amb ella mateixa;

de transformació: la universitat i els estudiants han d'estar en la línia d'una opció transformadora, experimentant, per exemple, ells mateixos la democràcia (promovent que els estudiants esdevinguin ciutadans de ple dret —amb els seus deures i els seus drets, tan sovint oblidats aquests— a les aules). Hem de recuperar el concepte d'universitat i escola enteses com a col·lectiu dels que aprenen i dels que ensenyen;

explicitadora de les greus contradiccions que hi ha en la vida social i *aportadora* de propostes de solució. Per a això és imprescindible la flexibilitat i el treball a mitjà i a llarg termini; i *anticipadora*: cal intuir allò que avui ja és irreversible, preparar-hi la gent, posar les bases per a una nova mentalitat perquè, quan arribi, el saber no sigui un impediment per a la nova situació.

Una escola i una universitat que aconseguissin tot això alhora serien, ben segur, una escola i una universitat *formadores*.

Del conjunt d'aquestes funcions es dedueix que les relacions entre universitat (o escola) i societat haurien de tendir cap a una «integració conflictiva» (3). Evidentment, en un moment com l'actual no manquen les expectatives i incògnites: ¿què passarà, per exemple, amb els consells socials?

Els estudiants, per part nostra, hauríem de facilitar aquesta relació entre el nostre medi i el conjunt de la societat. Com fer-ho? Segurament de manera preferent a través d'allò que ens és més específic: la cultura. Una cultura entesa com a instrument de coneixement, de comprensió i de transformació de la realitat, un instrument al qual tothom ha de tenir accés i del qual hem de saber-nos posseïdors privilegiats. I tot això aprofundint, alhora, el nostre «ser estu-

dians» (diferent de «passar per l'escola» o «passar per la universitat»).

final

Parlar, doncs, de l'actual condició d'estudiant a Catalunya és parlar d'un marc global de crisi que va aclarint-se, d'un moment de reforma de tot el sistema educatiu a nivell estatal, d'una colla de problemàtiques tot just endevinades i d'uns estudiants no organitzats; tot plegat en un país que encara lluita per la seva identitat i per l'aprofundiment de les llibertats formals a poc a poc assolides des d'encara no fa deu anys. No és una condició «nova», perquè no hi ha un punt de referència clar respecte al qual judicar i situar-nos, però sí que es tracta d'un moment apassionant i determinant per al futur de l'ensenyament a casa nostra. ◀

JAUME SUBIRANA I ORTÍN

estudiant, president del MUEC català i de les Illes

NOTES

1. Aquest esquema i d'altres idees de l'article són trets del dossier de les IX Jornades de Militants del MUEC català: «Fidels a l'evangeli. El sentit del nostre compromís» (Sant Cugat del Vallès, març de 1985).
2. V. Josep Ameller: «Ara que la Universitat ja no és la ventafocs» El Món, 130, p. 24 (12 oct. 84) o l'opinió defensada per Jaume Lorés, segons la qual la societat catalana no se'n sentiria gens, si desapareguessin les universitats.
3. P. 29 «Ciència, universitat, societat», dins Eina, 4, setembre 1980 (pp. 8-29).

ALFONS MARTINELL I MARTÍ MASFERRER

La consolidació d'una administració en el camp juvenil

La dinàmica social provocada per la democratització del país ha generat una resposta de la nova administració a les aspiracions dels joves i la consegüent intervenció d'ajuntaments, diputacions i Generalitat. Aquest fet ha representat un canvi profund en les perspectives dels ciutadans joves: per primera vegada s'estableix una possibilitat de diàleg i relació entre els joves i les seves associacions i l'administració.

Seria pretensions afirmar que l'administració s'ha consolidat en el camp de la joventut, ja que hi ha grans diferències de criteri, símptomes de desorientació i un desordre genèric de competències. Però hem de constatar que, els darrers anys, l'administració s'ha situat dins l'àmbit de la joventut al costat d'altres polítiques sectorials.

Aquest procés s'ha realitzat de forma una mica espontània i amb un risc considerable, cosa que ha provocat algun desajust:

a) No hi havia cap experiència vàlida que oferís un marc de referència en què encabir el paper de l'administració en el camp juvenil. Per tant, moltes intervencions es van basar en la realització de les activitats i els serveis més coneguts, sense cap planificació i perjudicant parcialment algunes entitats. Aquesta «irrupció pública», si bé ha comportat recels explicables, ha suposat un increment notable de la incidència de l'administració en aquest àmbit.

b) Dins el camp juvenil, l'administració intenta aportar una dinàmica diferent, que es podria considerar com un esforç de fer un canvi en la pràctica, ja

que els destinataris dels serveis requeixen un tractament diferent del que ofereixen altres sectors públics.

La iniciativa esmentada en segon terme s'ha quedat a mig fer. Al nostre entendre, no s'ha aprofundit en els models de gestió administrativa que requeixen les intervencions d'aquest tipus. Darrerament, observem com l'esforç per la consolidació i institucionalització de l'administració en l'àmbit de la joventut es paga a un preu molt alt, ja que, a vegades inconscientment, es dona prioritat a l'aparell administratiu sobre projectes d'intervenció. Potser és una ocasió perduda, o una il·lusió de l'arrelament d'un nou tipus de projectes, atípics en l'administració tradicional. En qualsevol cas, és un aspecte sobre el qual caldrà reflexionar amb profunditat.

En aquesta situació, que ja havíem intuït inicialment, però que ara es va afermant negativament, un canvi de models i de llenguatge estalviaria confusions.

L'etern problema: les competències

Al llarg d'aquests anys, no s'ha aclarit el paper dels diferents nivells de l'administració en el camp de les polítiques juvenils. Aquest fet es podria considerar lògic en les primeres legislatures de la democràcia, però ara té unes conseqüències veritablement negatives per als joves. No tan sols per la desorientació de les mateixes institucions que tenen a càrrec seu la gestió i l'administració dels recursos destinats al ciutadà,

sinó per la falta del debat i de l'estudi corresponent. No hi ha hagut una reflexió profunda sobre aquest tema o la coordinació necessària per aprofitar més els recursos. Això ha repercutit amb més intensitat, com sempre, a les comarques que a les grans ciutats.

Sense entrar en detalls, voldríem fer dues reflexions sobre aquest tema:

a) La necessitat del debat polític sobre l'articulació d'una organització adient és cada dia més urgent.

b) La manca del debat polític ha repercutit de tal manera en les relacions —o, més ben dit, en les diferents formes de relació—, establertes entre l'administració i les associacions juvenils, que aquestes relacions han arribat a ser irracionals, contradictòries i, fins i tot, han fomentat el doble joc.

L'aclariment d'aquest problema permetria una perspectiva de futur molt més clara, tant per a les associacions juvenils, que en cada cas podrien identificar els responsables concrets, com per als diferents serveis o àrees, ja que els permetria de consolidar unes estructures, a termini mitjà, més o menys estables.

Participació, administració i societat civil

La irrupció de l'administració en l'àmbit del lleure, que ja hem comentat, ha posat damunt la taula el debat —ajornat al nostre país a causa de la dictadura, però conegut a la resta d'estats democràtics— sobre l'administració i la societat civil.

CÓRRER, SÍ, I UNITS, TAMBÉ PERÒ CAP ON?

El primer aspecte que les associacions i moviments de joventut han qüestionat en aquest debat ha estat una certa apropiació del contingut de la «cosa pública» per part de l'administració. El retret ha portat aparellada la consideració de les entitats com d'utilitat pública, ja que realitzen un servei a la societat sense afany de lucre.

Estan d'acord amb les dues proposicions i, per tal d'avançar en el debat, creiem que s'ha de remarcar que, si bé la tasca pública pertany a la societat en conjunt, incloent-hi l'administració, és aquesta qui en té la responsabilitat, exigible mitjançant els mecanismes de participació i control polític. Aquesta responsabilitat mai no podrà ser exigida a la societat i això, en última instància, obliga a determinar els diferents nivells de responsabilitat.

L'administració no pot defugir el repte de fer una política d'infància i joventut. La societat civil, per la seva part, ha d'actuar amb el suport públic quan calgui, a fi d'aconseguir els objectius que ella mateixa es proposa.

Assistim, per tant, a un procés que mena cap a una nova definició «la cosa

pública», entesa no com a àrea primitiva de les institucions, sinó com a espai col·lectiu d'intervenció dels agents que realitzen, en sentit global, una determinada política de joventut.

El mecanisme immediat que garanteix aquesta concurrència en la cosa pública és la participació ciutadana.

Pel que fa al món dels joves, no s'ha avançat pas gaire en aquest camí. Els consells de joventut, amb la seva migradesa de mitjans materials i legals actuals, poden representar la fossilització d'una eina, esperada com a definitiva, de participació juvenil. Cal un esforç d'imaginació per part de tothom a fi de reforçar els mecanismes existents i generar-ne de nous.

Al capdavall, caldrà anar establint un nou tipus de relació amb l'associacionisme:

- S'han establir formes de relació i col·laboració diferents de les habituals, distingint el paper que en la societat ha de tenir de jugar les entitats i l'administració.
- L'administració ha de buscar noves maneres de formalitzar convenis, ajudes, etc., d'acord amb la

realitat intrínseca de la intervenció en l'àmbit juvenil.

- Les associacions, una vegada superada la irrupció inicial, han d'adaptar-se a la nova realitat, sortint del treball, quasi marginal, que abans portaven a terme. Per això, els nous dirigents ja consideren en la pràctica la necessitat d'una formació i una relació diferents.
- Les associacions han destinat una gran part de les ajudes rebudes de l'administració a consolidar les seves estructures; després hauran de considerar els augments d'incidència i la intervenció en sectors més necessitats de la societat.
- També cal reflexionar sobre l'excés d'institucionalització de l'associacionisme, cosa que pot marginar tant les noves formes d'associació com els sectors que estan totalment fora d'aquesta minoria associada.

ALFONS MARTINELL I SEMPÈRE
 Director del Centre Cultural de la Mercè

MARTÍ MASFERRER I MASCORT
 Coordinador de l'Àrea de Joventut

TONI PUIG

Les produccions culturals dels joves metropolitans

EN LA NOVA CRISI de les metròpolis transurbanes hem d'emmarcar la nostra intervenció en el col·lectiu dels joves i n'hem d'entendre la cultura, les possibilitats d'intervenció i la visió parcial a partir de la complexitat de *tota* la ciutat. Aquesta ciutat europea, avui en crisi, i nova.

Una crisi que ja no té els pols d'intensitat en el desastre ecològic i en els pilots de blocs que circumden les ciutats amb barris dormitori anònims i dantescos, mancats de tota mena d'equipaments socio-culturals i on els joves aprenen a viure en la més inhòspita de les autopistes de la soledat i del consum col·lectiu com a salvavides asfàltic. Tot això, avui, és assignatura pendent.

Els problemes de les metròpolis i dels joves que hi viuen i el marc territorial on hauran, i haurem, de dissenyar produccions culturals eficaces i contundents són uns altres. Vegem-ne algunes característiques.

la crisi econòmica estructural

En unes ciutats on el tant per cent de l'atur juvenil és escandalós i fa impossible, d'entrada, una mínima *independència econòmica*, que és imprescindible per poder-te dedicar a la invenció i a la creació cultural i estructural, poca cosa es pot fer. A tot això, afegiu-hi les economies submergides i els desequilibris econòmics —que cada dia seran més grans— entre àrees metropolitanas

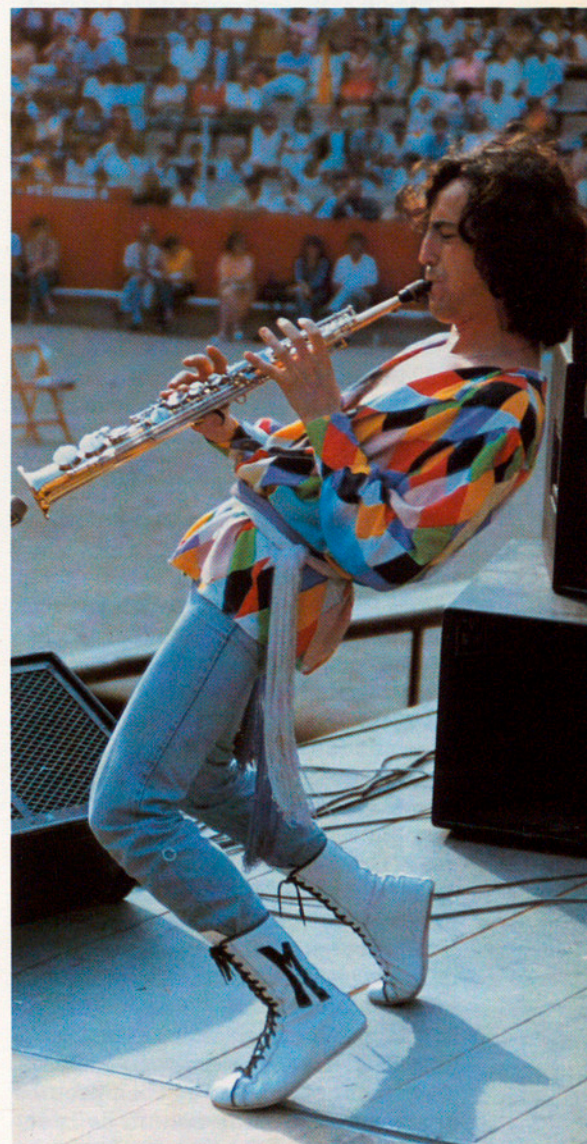
i ciutats pròximes, els quals estan motivats per les zones de creixement industrial... La crisi —ja ho hem assumit— no és passatgera com la primavera, sinó estructural. I això, amics, fa variar les alegres polítiques d'intervenció cultural que els joves ens proposàvem a finals dels setanta, quan pensàvem que, al cap d'uns quants anys, tornariem a una economia passable.

la crisi de l'administració del benestar

Els joves demanen i necessiten, per tant, més serveis personals i comunitaris: equipaments, beques, gratuïtats... Però els de l'Administració els diuen que no hi ha diners per a tots aquests serveis, que això de l'Administració del benestar s'ha acabat... Misteri! Hom pensava que amb això de la democràcia la gent i els joves podrien obtenir serveis —els que els convinguessin— dels recursos fiscals institucionals. Doncs no. Els que manen diuen que no! No hi ha diners. Però hom pot constatar que els pressupostos de l'Administració creixen cada any! ¿On van a parar les peles? ¿Per quins set sous no es dediquen a allò que els ciutadans joves necessiten? ¿Per què només creixen, desmesuradament, els capitals militars i els de la construcció? Una opció d'intervenció ha de començar per l'economia i la legislació. La resta són bons propòsits.

proliferació de subcultures

La ciutat burgesa industrial estava molt estratificada. Cada sector tenia els

LA MÚSICA ÉS IMPORTANT PER ALS JOVES

seus esbarjos i zones, els seus gustos i la seva producció propis. S'ha acabat la ciutat burgesa! La metròpoli postindustrial ha potenciat una quantitat ingent de tendències, gustos, necessitats, claus i especificitats, nascudes i alimentades en els últims anys de la ciutat burgesa industrial. Avui és impossible de parlar d'un *estil únic* de cultura metropolitana. Les metròpolis han esdevingut *mosaics riquíssims i contradictoris* on es barregen estils contraposats que demanen atenció i pacte.

Per això cal canviar molts mètodes d'anàlisi i treball. Els grans sistemes i programes ja no ens serveixen, sobretot si han estat dissenyats i pensats pels de dalt. En tot cas hem de treballar, com en els trencaclosques, per parts i segments: la ciutat n'és el conjunt. Però cada fragment és, també, territori cultural urbà.

les noves tecnologies comunicatives

El vídeo, l'ús personal de la informàtica i la telecomunicació potencien un dels drames més tristos de les nostres ciutats: *l'individualisme*. Però no perquè siguin estris pejoratius —de cap manera!— sinó per l'ús que en fem. Un ús unidimensional i privadíssim que implica que el *cara a cara*, o la relació interpersonal base de la vida d'una ciutat —la ciutat és àgora!— se'n vagi al carai si no hi dediquem recursos. Paral·lelament, la tecnologia comunicativa, la intel·ligència artificial, els processos d'informatització, etc., comporten i generen noves formes de pensar la realitat, de veure el món i d'apropiar-se'l.

¿Com agafem tot aquest paquet nou, inconegut, en les polítiques d'intervenció juvenil metropolitanas, i en fem material d'intervenció? Oblidar-ho vol dir una cosa molt senzilla: tornar a *la masia de les cobles* i a la soledat dels *pastors informatitzats*. Trista fi per a unes ciutats que no van saber produir a temps estructures d'interrelació cultural que hi possessin remei!

pèrdua de la identitat cultural local

La internacionalització de l'economia i la nova divisió del treball a escala mundial fan que ja no es puguin controlar els processos fonamentals de l'activitat —i per tant de la vida— a Catalunya. La cultura local, d'arrel històrica, i la seva projecció dinàmica cap al futur gairebé ja no tenen res de nou a dir. Especialment els joves ho saben prou bé quan consumeixen la cultura de la societat transnacional i transurbana que els envaeix i posseeix, la qual implica,

molt sovint, la pèrdua del significat social i cultural del que és i representa la ciutat/país i el creixement d'una esquizofrènia col·lectiva entre la cultura quotidiana, viscuda com a local, i la «trans», sentida, en el millor dels casos, com a colonitzadora. ¿Com es vertebrava aquesta necessitat de la identitat local amb la internacionalització econòmica i cultural?

la bancarrota de la societat civil

Avui es parla molt de la societat civil en la qual hem viscut. Era una societat sorgida de la civilització burgesa que propugnava el pluralisme i les virtuts cíviques que facilitaven el fet d'enriquir-se i d'autocontemplar-se. I també feien possible viure mitjanament bé en el món amb els draps calents de la tolerància, l'individualisme, la privadesa, la llibertat contractual, el respecte a la llibertat privada i un respecte diferencial cap a les classes dominants. La societat civil no era gran cosa com a mo-

LES NOVES FORMES D'EXPRESSION ES REVELEN COM UNA NECESSITAT

ral, però va bastir un món un pèl millor que el d'abans amb una onada, per exemple, d'extraordinària expansió econòmica, tècnica i científica, una autocrítica socialista i una oposició política... Per dir-ho d'una altra manera: la societat civil, de la qual tant es parla avui en alguns cercles sòcio-polítics, no és res més que la *plasmació social del liberalisme*, de la civilització liberal. Malgrat que ara ja és una societat agònica, encara hi vivim. Segurament el seu adéu més sonat és l'exaltació del *Jo*, que tot ho omple. Del jo i de les produccions culturals que se'n deriven i que li donen esplendor: moda, cos, privadesa, estatus...

Però des de la pròpia agonia, la societat civil veu com neix un nou model social: la *societat gremial* —la qual en conserva molts tics i llenguatges— que ha estat analitzada amb precisió per Salvador Giner. Hi continua havent pactes entre els individus amb contractes raonables. Però, ep!, aquesta és

la diferència: cada vegada hi ha menys moviments socials que surten de la realitat sòcio-cultural d'avui. Els moviments ja no són fruit d'un humus moral ambiental —civil. Són, més aviat, fruit i producte de grups organitzats, gremis o corporacions que defensen esferes específiques d'interessos. I encara, pacíficament, es van repartint —desigualment— béns, honors, serveis i la comercialització de productes culturals.

Estem, en definitiva, en un temps de particularisme col·lectivista on el que compta és l'interès específic de cada grup organitzat com a nou criteri d'elaboració, dia a dia, d'un nou àmbit moral i un nou entorn sòcio-cultural. Els diversos particularismes col·lectius estableixen els límits de la nostra llibertat i els objectius de la nostra conducta mitjançant tempteigs i negociacions. Així, els comportaments individuals i racionals van essent substituïts pels gremials. El canvi fa pensar i sotraga una manera d'entendre les produccions culturals a tots nivells.

Moviments com ara l'ecologista, el pacifista o el feminista ho han vist lúcidament i han lluitat, amb vent i mala mar, contra la capacitat organitzativa dels seus oponents: esglésies, exèrcits, interessos econòmics patronals o sindicals i altres forces institucionalitzades. En la seguretat fictícia i l'escut de la societat civil no tot són flors i violes.

l'envelliment del sistema polític

Els partits són cada vegada més una agrupació d'electors. Ja no expressen els valors i els interessos dels nous moviments socials que acollien fa un temps. Són aparells per a l'elecció i el funcionament de la democràcia. Això implica, és clar, una descomposició d'aquests moviments per manca de suport institucional i una pèrdua de legitimitat, cada vegada més gran, de les institucions democràtiques, incapaces de crear, per obstacles burocràtics, es-

estructures de participació popular. També comporta un creixent escepticisme dels ciutadans pel que fa a les opcions polítiques. Així, doncs, hom abandona la militància i la participació i els joves passen de tot: ni aquesta història —i el seu conflicte— ni les seves ciutats —i la seva vida— no els afecten. I és en les entitats, grups i associacions on es produeix la cultura!

Com genets apocalíptics d'una nova crisi urbana que —si no ens volem trobar amb una nova assignatura pendent— cal parar, intervenint-hi, l'atur i el treball submergit, els barris desassistits, els joves sense horitzons, la comunicació en soledat, les significacions culturals diluïdes en el transnacional, l'escepticisme democràtic transformat en desesperació política, la societat civil de rebaixes..., demanen un plantejament racional i nou. Perquè la crisi urbana és nova. I els problemes i les il·lusions dels seus joves habitants són diferents i nous. I noves i decidides han de ser les intervencions si encara volem, malgrat tot, facilitar als joves la

A QUI O A QUÈ ES GIREN D'ESQUENA ELS JOVES?

creació d'una cultura seva, autòctona i més lliure.

el temps lliure dels vuitanta és un temps diferent

Les intervencions municipals, d'associacions, d'entitats i d'institucions en la cultura de consum o de creació s'han cenyit al temps lliure, a l'oci. Un temps lliure, però, que ja no és ben bé dels joves. Per què?

Estem encara marcats per les aportacions extraordinàries que es van fer, a l'entorn dels seixanta i amb la contracultura, sobre el temps lliure com un temps de plenitud on hom disposava de temps i hom s'organitzava la vida a l'entorn de les activitats socials, el *bricolage* creatiu... El temps lliure, l'altra cara de la moneda del temps de treball, aviat va prendre forma industrial i consumista. Per alguns aquest consum era objecte de crítica i adoptaven opcions alternatives; per la majoria, va inaugurar la societat del consum.

Les coses, en els vuitanta, ja no són així. El treball —la cara forta de la moneda, el fonament de la vida i d'una societat— ha canviat: ja no naixem i vivim per tenir un treball! I, si ha canviat el treball, el temps lliure dels seixanta ha quedat malparat, gairebé inservible. I, amb ell, els mètodes i els estils de la producció cultural.

augment del temps lliure

La reunió dels ministres de Cultura d'Europa a Berlín, el maig del 84, constata el creixement del temps lliure com a conseqüència de l'automatització i de la informàtica.

Un cop d'ull a la situació del treball i de l'oci a la Catalunya ciutat ens diu que la reducció progressiva de la jornada laboral, l'atur tecnològic, el fracàs escolar, els joves sense perspectives de feina..., ens condueixen en una situació impensable al començament dels setanta: anem cap a una setmana laboral de trenta-cinc hores de feina, quan hi hagi

sort, i de cent trenta hores d'oci! Pel que fa a l'escola, la reducció del temps de classe i un ensenyament cada dia més tecnificat i informatiu... ens porten en un temps lliure llarg i difícil i un temps d'educació amb minsos continguts de socialització i de valors culturals de participació. En definitiva, l'*Homo faber* d'ètica puritana i productivista, el ciutadà de Catalunya amb mentalitat de senyor Esteve entranyable i d'Estevet amb uns anys de bohèmia juvenil com a pròleg a la iniciació al negoci, s'enfonsa i cedeix davant de l'*Homo ludens*, amb una ètica no apresada a cap escola.

canvi de significat personal i social del temps lliure

Els que ara som grans i passem per tècnics, polítics, professionals, inventors..., ens hem educat i hem lluitat per un temps de treball i un temps d'oci. I malgrat que la situació és diferent, continuem estructurant l'educació/es-

cola i el temps lliure/cultura en el mateix sentit que la pensàvem, la sentíem i la vivíem nosaltres. No pot ser!

Segurament no hem paït, atabalats per les nostres feines, l'arribada de la societat de l'oci, somniada durant els nostres juvenils i contestataris seixanta. Però ha arribat de la manera més impensable: sense lluites i conquestes. Senzillament, ens l'han imposada a partir del dia en què, amb un gest simbòlic i espectacular, els àrabs varen tancar l'aixeta del petroli.

Certament, hi ha un canvi de significat personal i social del temps lliure. Avui ja no és el temps de la plenitud, el del descans industrial per tornar a la feina, el temps per al consum... I cal, per això, iniciar un treball d'intervenció sòcio-cultural que faciliti canvis de mentalitats —un treball de cultura, sí!— que apropi la ciutat al seu oci. Que els ciutadans el vulguin com un temps per guanyar i no com un temps per perdre. El temps lliure no és un temps de derrota. És un temps per fer ciutat. Per fer-nos i sentir-nos més joves en acció.

Més veïns. Més pròxims. Però no més neuròtics en no saber què fer del nostre oci!

apareixen noves indústries de temps lliure prefabricat

Estem en una situació en què a Catalunya ja hi ha empreses i indústries que planifiquen i intervenen, amb nous models d'oferta, per fer de l'oci un centre econòmic important. Així, els experts ens diuen que un jove, malgrat la crisi econòmica i l'atur, gasta unes mil pessetes per setmana. Fem números. Si calculem que els joves d'aquest país gasten sis milions setmanals i més de tres-cents dotze milions l'any, és molt raonable que els experts en *marketing* estructurin un mercat important. Aquestes indústries troben en les 17 hores i 25 minuts de publicitat televisiva mensual i en les 11.500 hores de publicitat en més de 200 emissores de ràdio un suport inqüestionable. I les ciutats de Catalunya són la clau i un dels nuclis del

gran mercat estatal: una Boqueria de *gadgets* i reclams.

Les indústries, doncs, aniran revivificant zones de ciutat, privatitzant-les i transformant-les en espais comercials, car l'oci serà més rellevant que el temps d'ocupació. I per fer tot això, les indústries culturals hauran d'apostar molt fort: s'hauran de convertir en un instrument d'*enginyeria socio-cultural* contundent enfront de les pobres polítiques culturals. La cultura —l'estil de viure a les ciutats de Catalunya— la marcaran unilateralment les lleis econòmiques del mercat cultural i, en conseqüència, la cultura adquirirà un estil de ciutat/país, que ens era propi. Amb tots els missatges ideològics colonitzadors que això comporta, si no hi intervenim més decididament i si el sector privat i públic no treballem i planifiquem conjuntament, Nova York és a la cantonada.

els temps lliure en l'estratosfera del plaer, la creació volada i l'angèlic *endavant*, que es fa camí al caminar. Sense les tortures i les pallisses de certes esquerres dels seixanta, hem de tocar de peus a terra i buscar i planificar solucions imaginatives o autòctones —per què no?— d'àmbit local per a una ciutat/país com a proposta realitzable, amb recursos d'infraestructura i potencialitats per a l'ús d'una ciutat com a oci urbà.

un oci àudio-visual i biosedentari

El temps lliure a les ciutats ha estat, fins fa ben poc, peripatètic: els joves, especialment, no acostumaven a quedar-se a casa. El seu oci era el cinema, l'associació/partit, la banda, la colla d'amics... Les tres hores de tele diàries de consum, en vies del rècord americà

una nova associació, en el muntatge d'una activitat socio-cultural, en un temps personal actiu, en l'espectacle, en el reciclatge... Si més no, per allò tan suat i trist de «a lo perdido sácale lo que puedas». I el que no poden els joves és perdre un temps bàsic per a la interrelació i l'aprenentatge i la vivència social i cultural.

I per fer això calen unes polítiques de joventut més serioses i rigoroses que les que tenim.

la cultura, també està en crisi?

No sóc dels que pensen que estem en crisi total. Us ben asseguro que no tinc la sensació de crisi. Crec que als seixanta o setanta teníem uns maldecaps que vàrem intentar resoldre. Ara en tenim uns altres que, ben mirat, compten més perquè són més gruixuts a causa de

ELS ESPECTACLES A L'AIRE LLIURE HAN REVIFAT ELS ÀMBITS URBANS

cal buscar sortides imaginatives a l'oci forçat

Parlem d'imaginació. Imaginació pràctica és l'informe Schwartz i el document sobre polítiques culturals de Bremen. Imaginació és el toc d'alerta del govern italià, que recorda que de cada deu ciutadans n'hi ha quatre de pensionistes. Imaginació també són la resolució del govern danès que ofereix possibilitats de retornar a l'escola els tallers ocupacionals per a joves, el salari ciutadà que paguen alguns països i l'intent de fer una política d'acció socio-cultural lligada a l'ensenyament, la sanitat, l'esport, la diversió, l'urbanisme..., per més que les solucions no siguin fàcils. Parlem d'imaginació, sí. Però oblidem-nos, d'una vegada, de les fantasies.

De totes maneres penso que cal, especialment avui, buscar, si més no, actuacions contundents i planificades per disculpar les víctimes de l'oci forçat sense caure en una pedagogia/intervenció de l'oci que encobreixi les desigualtats socials i les economies injustes. Massa sovint hem presentat la cultura i

de sis, ens confirmen que anem cap a una cultura/temps lliure biosedentària, oposada a tot el que sigui ús de la ciutat i veïnatge. Psicològicament i socialment és alarmant, car ens mutila: ens compartimenta, enclaustra i ens priva de tota interacció social cara a cara, indispensable per fer ciutat. Aïllats en l'autoprogramació de la cultura àudio-visual, potènciem només allò que ens interessa, sigui Bach, Visconti o Bossé. Films S o de papallones. És igual. El cert és que una cultura àudio-visual sedentària i autoprogramada, cada dia més en voga, consolida i perpetua fosses culturals, estratifica socialment i econòmicament, perquè hi haurà qui, tenint més mitjans, tindrà més informació. I ja se sap, informació és poder.

Si fins ara el temps lliure ha estat un temps bàsicament per al consum/descans, ens cal repensar el temps lliure com un espai on potenciar actituds de solidaritat, de participació, d'aventura, de cooperació, de creació... perquè es transformin en un temps de desenvolupament comunitari. Perquè és, ja, un temps llarg per dedicar-lo a viure la ciutat, a treballar voluntàriament en

la manca d'intervenció socio-cultural i econòmica a temps.

Sóc, això sí, dels que pensen que estem, *per sort*, en un temps de canvi. I que en un temps de canvi cal *innovar* o morir. I em neguiteja la política vaticana de polítics, interventors, presidents, gestors... socio-culturals que s'han ofegat i amaguen la seva impotència en la prudència. Mala cosa i bon mètode per anar acumulant problemes. I dic això perquè no crec que ni les ciutats, ni el temps lliure, ni la cultura estiguin en crisi. Simplement, estan en una situació diferent. Si parlem, però, de produccions culturals metropolitanes em cal fixar alguns punts de referència: on som?, quina cultura tenim?... Vosaltres mateixos, amb aquests materials ordenats per blocs, construïu-vos l'entrepà socio-cultural, amb un estil postmodern, transvanguardista o clàssic. Us asseguro que m'és igual.

el desconcert cultural

Un cop d'ull a la producció cultural i a la participació socio-cultural de les

ciutats ens diu que hi ha un cert desori entre pintors, cineastes, pensadors, líders juvenils, polítics i professionals de la cultura. Ningú no sap gaire què fer, per on tirar, i han perdut, tots plegats, aquella seguretat que els donava l'art abstracte, el cinema d'art i assaig, la ciència, l'associacionisme com a entitat, l'estructuració d'una política cultural nova... En el fons, ningú no ho amaga, ens hem trobat que la terra ferma de les ideologies que trepitjàvem ha resultat que no tenia sorra i que, en alguns casos, era aigua. Tant que hi havíem cregut! Tant que hi havíem exposat! Fins i tot les ciències més incontaminables i fora de tota sospita, com ara l'economia i la sociologia, fan aigües i no ens serveixen tal com pensàvem. La universitat és un pàrquing de ciutadans que descansen en el si d'un dinosaure que sap, però que ja no hem partit del seu saber. I n'hi ha molts que busquen

A LA SENSACIÓ DE COMUNITAT, HI HAN CONTRIBUTIT MOLT MÉS ELS ESPECTACLES DE MASSES QUE NO PAS ELS TRADICIONALS

refugi contra tot en les noves tecnologies que ens espanten i que, ahora, mitifiquem.

avui la cultura metropolitana és barroca

Davant d'aquest paisatge després de la batalla hi ha qui, com ara Josep Ramoneda, parla d'una cultura nova i urbana: una cultura barroca. Més que etiquetar de crisi la cultura, o allò de la cultura de la crisi i altres subtilitats lingüístiques, m'agrada la proposta i em sembla lúcida.

Estem, certament, en uns anys vuitanta de confusió. Però també estem en uns vuitanta d'una riquesa inesperada. Per què? Perquè estem aconseguint quelcom que alguns somniaven de fa temps: un aiguabarreig cultural que confongui els límits de l'alta cultura o d'élite amb la cultura de participació o democràcia cultural i la difusió cultural amb l'animació socio-cultural... Perquè, cal dir-ho sense embuts: avui tot és vàlid i no hi ha cap sacerdoci cultural revestit de cànon o d'intel·lectual orgà-

nic que s'atreveixi, honestament, a excomunicar per petit-burgès o per possibilitista, per roig o per carca, a qui amb coratge busca sortides, les prova i les avalua.

el punt final d'una modernitat político-ideològica

Perquè aquesta és la qüestió: les ideologies nascudes a l'entorn de la Il·lustració del segle XVIII i que han configurat el món modern han mort en el transcurs dels anys setanta, després de celebrar una gran fi de festa el Maig del 68. I aquí, cal que no siguem mesquins. La modernitat ens ha portat un món millor i més lliure. Però ja no dóna més de si, per més que aquestes ideologies i mètodes encara continuïn governant el món.

Continuen. En els governs i en els

la lucidesa, condueix irrevocablement al pessimisme?

Gairebé. Però no inexorablement. No sé, però, què van contestar uns estudiants en l'examen que un professor de filosofia, «pistat», els va fer a partir d'aquest enunciat. La meua resposta, en tot cas, hauria estat que gairebé sí.

Ens cal, avui, a les ciutats de Catalunya ser lúcids. Molt especialment els qui ens dediquem a la intervenció socio-educativa, cultural..., entre els joves. I per no deixar el professor francès en explicacions casolanes, invoco Hegel, aquell Hegel per qui la cultura es forma a partir de la manera *com desitgem*, a partir de la manera *com treballem*, a partir de la manera *com parlem*. Aquests tres puntals donen coherència a una manera de fer, estar i pensar, i ens permeten diagnosticar una cultura diferenciada.

programes d'actuació municipal. En les intervencions de molts gestors i animadors juvenils. En les empreses. En el subconscient de les ciutats. I continuem aplicant vells criteris a noves coses, oblidant que, per exemple, els joves d'avui, en el seu individualisme i univers privat diferent, tenen molt poc a veure amb els criteris i ideologies amb què preparam polítics d'intervenció cultural.

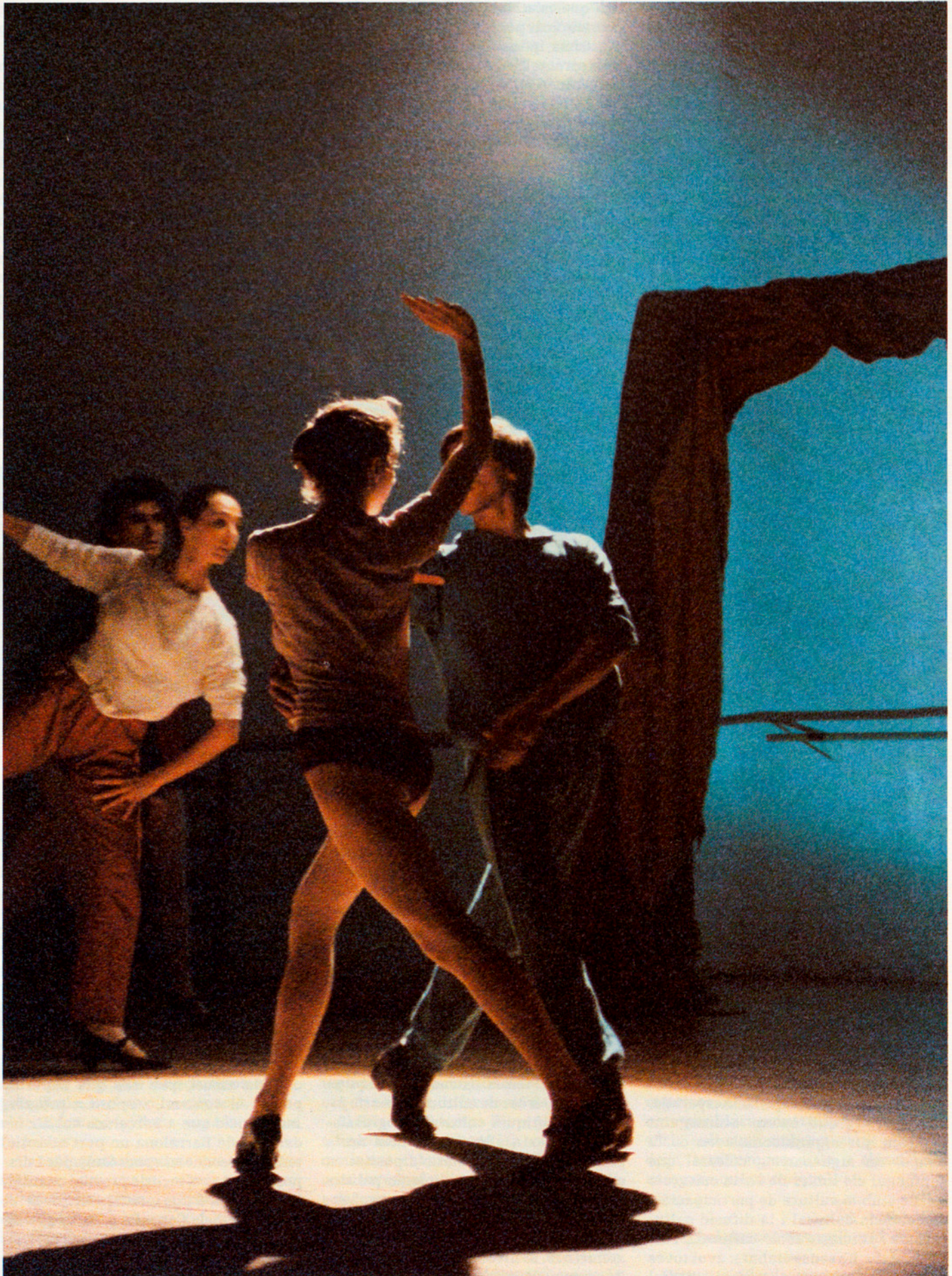
I el barroc —la lectura de l'aiguabarreig cultural modern— ens diu que ens cal buscar noves respostes i noves sortides a problemes nous i no aplicar velles receptes a problemes diferents.

Pensar, doncs, de nou. Aquest és el repte quan tenim estructurats equips de govern, àrees de cultura, àrees de joventut, polítiques culturals progressistes... Tornar a allò que en nom de la praxi havíem abandonat o dipositat en el seny de l'intel·lectual/tècnic/polític/animador orgànic. Tornar a pensar sense por. Sense por de quedar-nos en calçotets, sense punts de referència a què atènyer-nos, a invocar i on aferrar-nos. Buscant nous mites, espais, llocs, interpretacions...

una cultura transurbana

I aquí permeteu-me que apunti un parell de notes per a la reflexió. Les ciutats de Catalunya han de fer una opció decidida, i no tan sols en el discurs, d'obertura. Això és, han de ser unes ciutats *competitives* a nivell europeu. Han d'apllistar-se en això que alguns anomenem *Europa transurbana*: ciutats que avui opten pel futur. Altrament, les nostres ciutats seran ciutats marginals. O esdevinim un punt de referència o esdevindrem un espai de concentració de pobresa econòmica, social i cultural, quantitativament i intensiva.

I això vol dir *intervenció*. L'equilibri ciutadà actual, per més que molts es pensin el contrari, s'oposa a progrés. Intervenció que a Barcelona vol dir fer del port de Barcelona un port atlàntic, tenir una economia com Singapur i disposar d'una cultura de prestigi com Milà o París i d'una política de joventut valorada pel Consell d'Europa i la UNESCO..., per més que soni a conte. Ja fa massa que tenim sobre la taula de les actuacions el pot de les essències catalanes, que, no ho dubteu, més que bon

LA DANSA, EL REDESCOBRIMENT D'UN NOU LLENGUATGE PER COMUNICAR-SE

gust cada dia denoten més un cert regust, agre. Això pel que fa a Barcelona. I pel que fa a Terrassa, l'Hospitalet i Cornellà...

cultura des de l'Administració, cultura de societat civil

Perduda la confiança en la referència de l'estat/municipi i —no cal entrar aquí en l'anàlisi— perduda l'estructura d'una societat civil forta burgesa i industrial, ens hem quedat tots plegats una mica penjats, sense que ningú ens ajudi i amb tots els maldecaps dels adolescents.

Perquè cada dia veig els joves més diluïts en el conjunt sòcio-cultural. Avui, l'intent de marcar un territori juvenil que molts de nosaltres vàrem intentar assenyalar i mostrar ha perdut vigència. En tot cas és un territori per al consum i l'engany, un territori de pre-jubilació.

Per això penso que hem de tenir luci-

L'atur ha provocat, en els adults i molt especialment en els joves, un empobri- ment de l'entramat social i cultural com a conseqüència de la pèrdua de la càrrega simbòlica que portàvem i del canvi de comportaments col·lectius: anem cap a posicions ultraindividuals, de les quals només podrem sortir amb un plus de generositat ciutadana per reafirmar i reedificar, amb l'esforç que calgui, una nova convivència civil que asseguri la llibertat enfront dels totalitarismes sempre àvids d'aprofitar situacions com la que ens trobem.

Cal, doncs, un estil cultural, uns valors de ciutat i personals que, abans que res, ens facilitin, amb tota la lluita que calgui, un estat d'opinió i vivència que doni consistència i valor al canvi del treball per l'ocupació personal. I això, tots ho sabem, genera pessimisme. I molt d'oportunisme empresarial.

Com també genera pessimisme l'economia de desigs en què ens movem i el mateix ús de la llengua, cada dia més vulnerat per la universalització dels

que li pertoca i la Societat Civil on ha de ser, sabent que totes dues avui estan malparades, podria ser un dels bons exercicis per plantejar-nos des d'aquí polítiques i programes culturals amb els joves: programes de produccions culturals.

per una nova cultura

Aquest exercici ens portarà, estigueu-ne segurs, a una nova concepció de la cultura política i de la política cultural. Però per fer-ho ens cal, urgentment, practicar un parell de coses:

—*Tornar a pensar.* I retornar, des de l'Administració, el pensament a la ciutat, a la societat civil, malgrat que estigui també ferida de mort. Raonar, doncs, i no amb una raó política partidista.

—*Desconfiar del que hem fet.* De tot el que hem fet fins ara, que no vol dir renunciar-hi ni menysprear-ho. En tot cas, proposar una anàlisi crítica i afirmativa que usi com a eina la raó i la

QUINA TECLA CAL TOCAR PER ALBIRAR EL FUTUR?

desa per situar el col·lectiu dels joves sobre el conjunt de la cultura de la ciutat que passa, avui, tant si es parla i actua en la cultura d'élite/espectacle/consum com si es fa en la participació sòcio-cultural, per la manera com treballam com a societat, com a ciutat/intervenció.

I aquí enllaço amb una de les constants que han anat apareixent com un leitmotiv d'estructura bàsica sòcio-cultural: l'atur. O, si voleu, per anar presentant allò que avui sembla irremissible: anem, ja hi som, cap a unes ciutats on no treballa ni treballarà tothom.

L'atur, llavors, des de la cultura —si entenem per cultura una manera de fer, de viure, de comprendre, d'estar en el col·lectiu social o de crear-lo—, se'ns presenta com una indefensió, una pèrdua de l'horitzó confortable on volien/volem instal·lar-nos, com un enfosament de les il·lusions que donaven perspectiva a Catalunya i als seus joves.

mitjans de comunicació que xoquen amb els intents de recuperació d'arrels i identitats que la indefensió de l'atur, especialment, ens provoca.

Això fa que la cultura que jo dic de participació trontolli perquè trontollen els mateixos valors de la quotidianitat. En voleu alguns exemples? Els joves romanen a casa seva perquè han trobat un cert equilibri entre una certa llibertat individual de fer el que volen o poden i la seguretat o protecció que necessiten davant l'economia, l'afecte... Cada dia són més usades i estimades les indústries del cos en totes les seves facetes: gimnàstica, macrobiòtica, dansa, massatges i moda. Han perdut tot crèdit accions tan nobles fa un temps com militar per un creixement del progrés, la llibertat o la solidaritat...

I, si ens fem amb la cultura culta, ¿com us expliqueu l'interès desmesurat per retornar a la pintura/pintura, a l'arquitectura/arquitectura?

Refer. Situar l'Administració en allò

ciència. Cal discutir el que hem fet, ben sovint intuïtivament, per avançar cap a una nova cultura, més crítica i positiva que no vulgui millorar el futur, sinó que bàsicament millori el present. El present dels joves d'ara.

—*Pactar.* No com a mètode per sortir airosos dels conflictes, sinó per trobar els punts d'equilibri entre cultura política/civil i política/cultura/intervenció. Pactar entre àrees municipals, diputació, Generalitat, Estat central, empreses, sindicats, col·legis professionals, associacions..., per renovar un pacte social que sigui un nou contracte entre i per als joves metropolitans. ◀

TONI PUIG,

Director de l'Institut Municipal d'Animació i d'Espai de l'Ajuntament de Barcelona. Ex-director de la revista *Ajò-blanc*.

TOMÁS MERÍN CAÑADA

LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA I L'ADOPCIÓ DE NENS ABANDONATS

La DIPUTACIÓ DE BARCELONA té una important trajectòria històrica en el foment i promoció de l'adopció com a instrument d'atenció social a nens que han estat abandonats pels seus pares. El compliment d'aquesta funció nasqué d'un imperatiu legal, ja que el text refós de la Legislació de Règim Local de 1955 assenyalava, en l'art. 248, que «les Diputacions tindran cura de l'adopció de nens expòsits o orfes per persones de reconeguda solvència moral i econòmica». L'execució d'aquest mandat ha portat, al cap dels anys, la nostra Corporació a desenrotllar una metodologia de treball psico-social en matèria de promoció i preparació de l'adopció de, sense cap mena de dubte, transcendència supra-administrativa.

Aquesta metodologia també ha estat afectada per la legislació, i especialment per les successives reformes que en matèria d'adopcions ha sofert el Codi Civil i particularment la de 1970.

Actualment, dins l'estructura operativa de l'Àrea de Serveis Socials, existeix un equip d'especialistes que s'ocupen de totes les tasques relacionades amb la promoció de l'adopció, i que sintèticament podem concretar en: treball de selecció d'adoptants, estudi dels nens susceptibles d'adopció, inserció del nen en el nucli familiar i treball de seguiment i assessorament posterior.

L'aprovació, el passat mes d'abril, de la Llei de Bases de Règim Local estableix un nou marc de competències en matèria de serveis socials en el qual les Corporacions provincials apareixen com a garants de la prestació de serveis per part dels municipis mitjançant tasques de recolzament tècnic i econòmic i com a ges-

LA PARELLA INFECUNDA HA DE SER INFORMADA COM CAL

tores de serveis de caràcter supramunicipal o especialitzats. Amb la finalitat d'adequar els nostres serveis a aquesta nova filosofia, el Ple de la Diputació aprova el passat 27 de juny un programa d'atenció a la infància i la joventut de l'Àrea de Serveis Socials dins del qual es configura un projecte d'adopcions i prestacions de famílies substituïdes que concreten les perspectives de futur que en aquesta matèria es pretenen dur a terme i les pautes tècniques i metodològiques que s'han de seguir. Aquest document és l'instrument definitori de les actuacions que en aquesta matèria desitja portar a terme la Diputació de Barcelona ◀

TOMÁS MERÍN CAÑADA

Coordinador de l'Àrea de Serveis Socials.

MARIA-TERESA GISPERT I CATALÀ

EVOLUCIÓ DE LES ADOPCIONS A LA MATERNITAT DES DE 1972.

CREC QUE L'ANY 1972 fou un any decisiu i altament positiu en la història de les adopcions a la Maternitat; aquest mateix any entra com a gerent el Dr. Luis Casals Punti, metge que ve de l'Hospital General d'Astúries (Oviedo) amb idees molt clares sobre l'adopció i que està imbuït de la que aleshores era la recent Llei d'Adopcions del 70, que es considerava altament progressista pel que fa als drets del nen en situació d'adopció.

Per primera vegada l'assistent social participa en la selecció de parelles conjuntament amb el director del centre. És una època en la qual hi ha molts nens en situació d'abandó en la Institució, ja que per llurs dificultats legals i físiques, més o menys greus, no se'ls havien trobat famílies.

La Direcció té un objectiu ben clar, és a dir, buscar famílies per a tots els nens que es troben en situació d'abandó en la Institució. Es dona prioritat absoluta al nen.

Per primera vegada es comencen a elaborar uns criteris generals de selecció de parelles, basats principalment a garantir al màxim la «felicitat» del nen en una família.

D'altra banda, també es persegueix un altre objectiu: intentar que aquests criteris siguin aplicats per igual a qualsevol persona que realitza una sol·licitud d'adopció, ja que es tracta d'un servei públic.

El 1974, el canvi de direcció repercuteix en l'evolució del servei de les adopcions en el sentit que aquestes passen a un segon pla a nivell de direcció, però com que la ideologia establerta ha estat molt profunda, no hi ha una regressió, ja que els professionals i els tècnics es responsabilitzen i lluiten per seguir endavant amb la línia establerta.

Dins d'aquest mateix any s'introdueix el «psicòleg»

i s'integra en la selecció de parelles.

El 1978, se signa per primera vegada la creació d'una Junta interdisciplinària de selecció de parelles integrada per: el gerent, l'advocat, el pediatra, el psicòleg i l'assistent social. A partir d'aleshores la Junta sempre prendrà les decisions de selecció de parelles, mitjançant els informes tècnics de l'assistent social i del psicòleg que entrevisten els matrimonis; d'aquesta manera s'assoleix una més gran objectivitat. El 1981 es compta amb la col·laboració del psiquiatre com a consultor en els casos que la Junta ho creu convenient. A principi de 1983 s'inclou a la Junta «l'assessor tècnic dels Serveis Socials de Maternitat» i es suprimeix la col·laboració del psiquiatre. La junta es converteix totalment en una «Comissió Tècnica» presidida pel Cap del Servei.

A finals d'any, amb la separació de l'Àrea de Serveis Socials de la de Sanitat, el Departament d'Adopcions queda inclòs dins l'Àrea de Serveis Socials.

El 1984 es reflecteix en l'organigrama de l'Àrea de Serveis Socials l'equip d'adopcions i acolliment familiar, en el qual col·laboren com a responsables el Cap de Negociat, un psicòleg i una assistenta social.

S'estableixen unes «normes de funcionament» i la composició d'una «Comissió General» composta pels següents membres: el Diputat de l'Àrea, el Coordinador, el Cap de Servei, el Cap de la Subsecció d'Infància, el Cap de Negociat, una assistenta social, un psicòleg i un metge pediatra.

El document que inclou aquestes normes de funcionament se sotmet a la consideració de la Comissió informativa de Serveis Socials de la Diputació i s'aprova el mes de maig.

A la Comissió General esmentada es presenten els estudis realitzats a les parelles a través de l'equip tèc-

nic format per: l'assessor tècnic de l'Àrea, el Cap de Negociat, el psicòleg, l'assistent social i el metge pediatria.

el departament d'adopcions en l'actualitat

Objectius

Es considera que l'adopció és l'alternativa jurídica que permet donar al nen en situació d'abandó una família que l'aculli com a fill propi.

Aquesta alternativa s'ha de promoure cercant una família que accepti el nen tal com és, el qual d'un nen abandonat passa a ser un fill desitjat.

Per tant, l'objectiu principal del Departament és a partir de la selecció de parelles, intentar garantir al màxim el benestar del nen mitjançant l'acoblament a una família.

Un altre objectiu del Departament és que com a servei públic ha de garantir la igualtat d'oportunitats a tots els ciutadans que ho sol·licitin, per la qual cosa cal que els criteris establerts s'apliquin a tots per igual sense excepció de cap tipus.

Per aconseguir aquests objectius és necessari que la selecció de matrimonis estigui destinada a cobrir les necessitats del nen o no les de la parella. (Encara que la necessitat i la il·lusió de ser pares s'aconsegueix simultàniament).

D'altra banda, és imprescindible que la selecció es realitzi amb la màxima objectivitat possible; per això s'ha creat fa poc un equip tècnic interdisciplinari i una àmplia Comissió General, la funció de la qual és estudiar i valorar la selecció de parelles que sol·licitin una adopció, mitjançant els criteris establerts.

La Comissió General esmentada i també les normes de funcionament del Departament consten en un Document assenyalat anteriorment aprovat el mes de maig de 1948.

de selecció de parelles

funcions

Aquesta funció es basa en els criteris que estableix i descriu el Document del mes de maig de 1984, aprovat per la Comissió de la Diputació.

Esquematzant el document esmentat, es pot dir que els criteris de selecció estan basats en els aspectes següents:

- a) *de tipus legal*: els que exigeix la llei per poder realitzar una adopció plena.
- b) *en funció de la demanda*: els que es basen en la desproporció exagerada entre les demandes de sol·licitants i el nombre reduït de nens en situació d'adopció.

NO SOLS S'ES MARE BIOLÒGICA

c) *En funció dels propis objectius de l'adopció:* aquells que garanteixin al màxim la inserció i el benestar del nen en una família, tant els que es refereixen al coneixement i estabilitat de la parella, com a l'estudi profund de les motivacions reals que la porta a l'adopció.

d'orientació educativa respecte a l'adopció

És responsabilitat del Departament informar i orientar el matrimoni que sol·licita una adopció sobre la importància que té en la vida del nen que sigui informat de la seva situació d'adoptat, ja que és una realitat seva i té tot el dret a saber-ho. El nen adoptat té una història pròpia, una realitat d'abandó que se li ha d'ajudar a superar i crec que són els pares adoptius les persones més adequades per informar-lo i compartir amb ell el fet de l'adopció.

S'aconsella d'iniciar aquesta informació als primers anys de la infància, creant pautes que facilitin al nen l'inici de les preguntes sobre la seva adopció ja que una vegada el nen comença a preguntar espontàniament, el més convenient és anar actuant segons l'interès i les preguntes que faci.

funció de seguiment

Actualment, el Departament té la funció obligatòria de seguir l'evolució de l'adopció fins que es legalitzi per mitjà d'entrevistes personals amb la família. Un cop legalitzada l'adopció, actualment es demana als pares que hi hagi una continuïtat d'aquest seguiment i s'hi insisteix per les raons següents:

—Per poder-los donar una orientació educativa, si la necessiten, que els ajudi a fer assimilar al nen el fet de l'adopció.

—Per conèixer, a través d'ells, experiències i relacions del seu fill davant la revelació; aquests coneixements enriqueix el Departament i li facilita posteriors orientacions.

—Per realitzar treballs d'investigació sobre aspectes de les adopcions que n'afavoreixin la comprensió real.

Aquest servei de seguiment i sobretot d'orientació educativa —de com iniciar el nen en la revelació de l'adopció— està obert a tots els matrimonis adoptius, tant si han realitzat l'adopció a través de la Maternitat com si no.

funció d'acolliment i atenció a tota persona que sol·licita dades sobre els seus orígens

Hi ha un percentatge de persones que foren adoptades o acollides per una família en qualitat de «criança externa» que senten la necessitat de conèixer els

EL BENESTAR MATERIAL NO HO FA TOT

seus orígens.

El Departament ha d'atendre aquesta demanda, i pot facilitar totes les dades personals que consten en els nostres arxius i que interessin al sol·licitant, exceptuant la identitat de la mare natural, si aquesta no hagués fet reconeixement legal davant el Jutjat (ja que aleshores la identificació constaria en la Partida Literal de Naixement).

Es guarda el secret professional en els casos que no hi ha reconeixement davant el Jutjat ja que la mare natural que té el fill a la Maternitat té el dret a acollir-s'hi. Aquest secret professional és avui en dia una polèmica, ja que es discuteix perquè es fa prevaler el dret de la mare al seu anonimats sobre el dret del nen a conèixer els seus orígens.

Sobre aquesta polèmica crec que la mare que s'acull al dret d'anomimat se sent lliure per acudir a un servei públic, on serà atesa amb unes garanties òptimes de sanitat que no solament la beneficien a ella sinó que a la vegada garanteixen la futura salut física del nen.

Com a conclusió, considero important exposar la necessitat d'arribar algun dia a la sistematització de seguiments de totes les adopcions ja que, per una banda, a través d'una orientació educativa s'evitaran possibles riscos (no revelació prematura de l'adopció...) i, per l'altra, es podria comprovar a través d'una investigació si realment els criteris de selecció de parelles utilitzats en l'actualitat són els adequats per aconseguir el principal objectiu proposat en l'adopció, és a dir, l'òptim desenvolupament personal del nen en una família. ◀

MARIA-TERESA GISBERT I CATALÀ

Assistent Social. Llicenciada en Pedagogia

CAP DE NEGOCIAT D'ADOPCIONS I ACOLLIMENT FAMILIAR

ANGELS SORIANO LLORET

QUÈ ÉS I PER A QUÈ SERVEIX L'ADOPCIÓ

L'ADOPCIÓ ÉS EL PROCÉS pel qual un nen sense pares es transforma en un nen amb uns pares amb els quals no té cap vincle biològic directe.

En l'adopció hi ha diferents aspectes que cal considerar.

L'abandó

El nen és un ésser amb una sèrie de necessitats físiques i psíquiques; per arribar a un desenvolupament integral necessitarà algú que l'estimi i que en tingui cura de manera estable, i no únicament que li cobreixi les necessitats materials.

En el fet de la maternitat hi ha dos aspectes importants:

- a) el fet biològic de l'embaràs i del part.
- b) L'exercici de la funció materna: és un fet psíquic i social complex, que implica que la dona hagi resolt psíquicament els conflictes i rivalitats amb la mare o altres figures femenines.

Hi ha dones que han sofert una intensa manca d'atencions en la seva infantesa i, per tant, són incapaces d'aportar l'afecte i l'atenció que el nen necessita. El fet que aquesta mare biològica sigui capaç de consentir que altres persones adoptin un nen és un acte positiu que permetrà una millor qualitat de vida a un infant, possiblement condemnat a viure rebutjat o sense les atencions necessàries com a persona.

É important valorar l'actitud de la mare biològica respecte al seu fill.

Una dona que anuncia que vol cedir el seu fill en adopció ha d'ésser escoltada.

La intervenció professional ha de ser neutra i enca-

minada a diferenciar les mancances d'ordre material de les d'una altra mena.

per què s'adopta?

La primera etapa per la qual passen les futures parelles abans d'arribar a l'adopció és el coneixement de la seva infecunditat.

Un tractament racional s'ha d'iniciar amb un examen dels dos cónjuges i amb els tractaments mèdics pertinents, tenint en compte que una tercera part de les causes d'esterilitat conjugal es troben en la dona, una altra tercera part en l'home i l'altra tercera part afecta els dos cónjuges a la vegada.

El fet de conèixer l'esterilitat afecta la persona profundament: per a la dona és la impossibilitat de realitzar-se com a mare, per a l'home és una frustració i una ferida al seu valor i integritat. Abans d'arribar a l'adopció és important que la parella assumeixi el fet de l'esterilitat, de la limitació que suposa i que es pot exercir la paternitat-maternitat d'una forma adulta a través de l'adopció; en cap moment l'adopció ha de cobrir carències. Només quan la pròpia esterilitat és totalment assumida podem pensar que el fill adoptiu arribarà a saber la seva procedència de forma natural pel testimoni dels seus pares; si l'esterilitat no està ben assumida i continua essent una ferida, es tindrà la tendència a amagar l'adopció i a no comunicar al fill que ha estat adoptat.

cal educar al nen adoptat d'una forma especial?

El nen és un ser humà en desenvolupament i té una

EL NOI ABANDONAT S'ENFRONTA SENSE SUPORTS EMOCIONALS A LA SOLITUD I LES INSOLIDARITATS DEL MÓN ADULT

sèrie de necessitats que li són pròpies, l'adult ha d'acceptar aquestes necessitats i els ha de donar una resposta adequada.

El nen necessita viure una experiència de relació contínua amb la mare, la qual cosa li permetrà d'estructurar la seva imatge i la de l'altre. D'aquesta manera adquirirà el sentit de la seva pròpia identitat, del seu valor i del seu poder damunt els altres; això el durà a una comunicació pre-verbal i, posteriorment, verbal que li servirà per seguir el camí dels aprenentatges i de l'evolució necessaris en el seu desenvolupament.

El desenvolupament de les funcions maternes i paternes no és únicament instintiu en funció d'uns vincles de sang, sinó que depèn de les experiències de relació dels dos pares amb les persones que han estat importants a la seva vida, és a dir, amb els propis pares.

L'educació de fill adoptat no es diferencia excessivament de la del fill biològic, ambdues són un intercanvi de relació que donarà al nen seguretat i afecte

pequè es desenvolupi i el seu nivell d'autonomia progressi.

Hi ha un aspecte del qual el nen adoptat ha de ser informat i és el que fa referència a la seva procedència. Des del moment en què és capaç d'iniciar-se en la comunicació verbal, el fill adoptiu ha de saber quina és la seva procedència; els mateixos pares li ho han d'explicar de la forma més espontània, ja que en el cas que no li ho diguin, abans o després el fill ho sabrà pels altres o per l'actitud dels mateixos pares o familiars.

És important que el fill i els pares visquin en una situació de sinceritat i que no hi hagi secrets. El nen ha de saber des de petit els seus orígens, a fi que pugui fer totes les preguntes que desitgi, a una edat tan primerenca que els pares puguin respondre i dirigir les seves inquietuds.

Perquè uns pares adoptius puguin respondre de forma natural a les preguntes que els fa el fill i puguin informar-lo sobre els seus orígens és important que hagin assumit la seva esterilitat, cal que se sentin se-

gurs del seu paper de pares i visquin la paternitat-maternitat com una cosa que es construeix amb la convivència, i que depèn de la càrrega d'il·lusió amb què han investit el seu fill.

críteris de selecció en l'adopció

Històricament l'adopció es realitzà en funció d'unes parelles que no podien tenir fills i per a les quals es triava el nen o la nena millors, amb les millors condicions de salut física i psíquica; encara és recent en el nostre país l'estudi, l'anàlisi i el test dels nens de forma que se'n pugui «garantir» la futura evolució.

Pensem que aquesta orientació, basada en la parella, és obsoleta.

Actualment no es treballa en funció de la parella, sinó pensant que hi ha un nen en situació legal d'abandó i que és important trobar-li els millors pares, els que el rebin amb més il·lusió. Aquest fet ha quedat reflectit en les lleis del nostre país, i es té la tendència a acoblaments precoços.

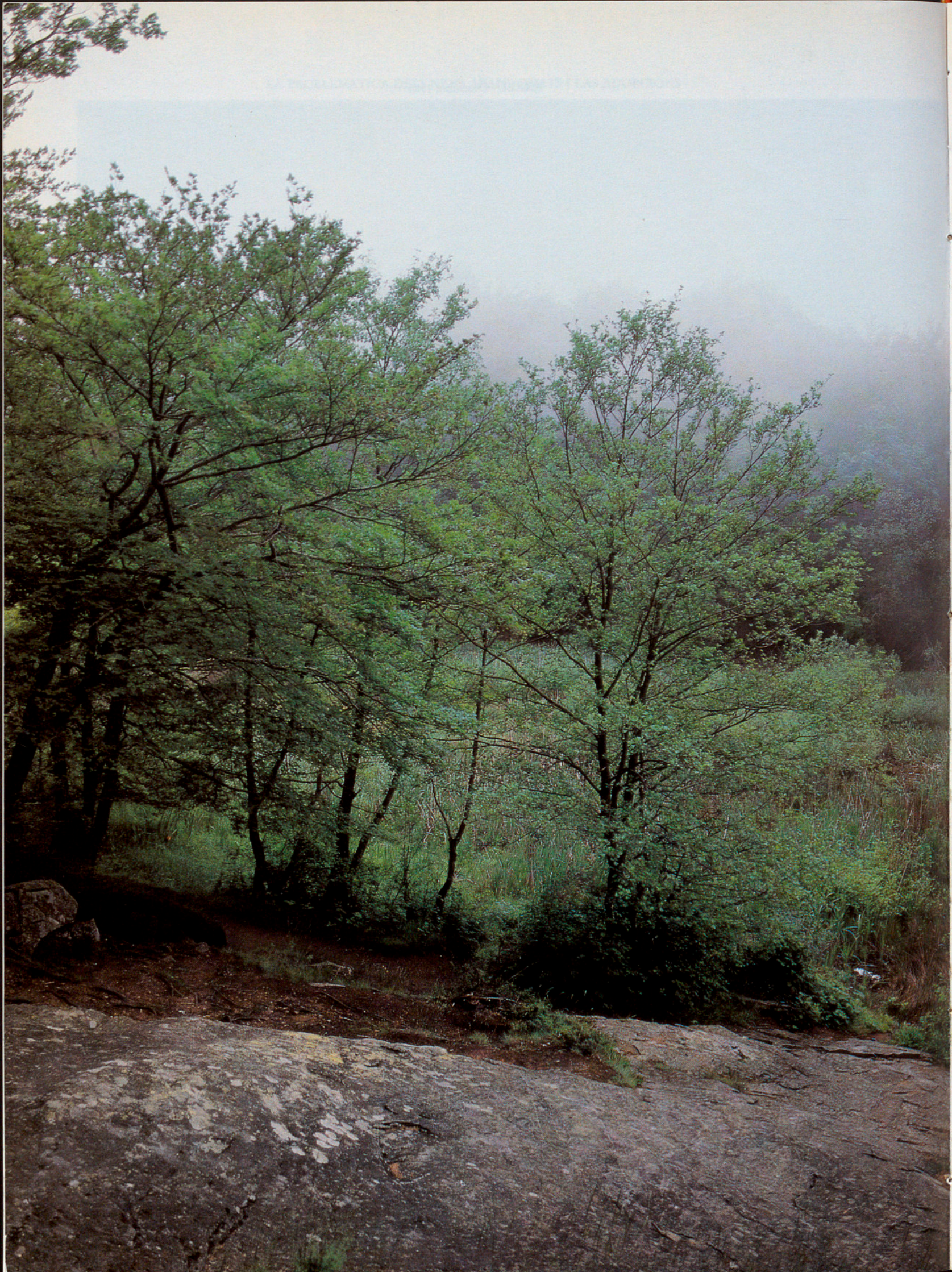
L'adopció és una mesura vàlida?

Hem dit repetidament que l'ésser humà necessita uns intercanvis relacionals per poder desenvolupar-se de forma harmònica i és una realitat que hi ha nens de vida institucional o que són fills de persones que no se'n poden fer càrrec. Pensem que l'única forma de prevenció del mal psico-social que comporta la manca d'una família estable és l'alternativa de la vida familiar, ja que la família, «la seva família», és la que li donarà l'amor i la seguretat necessaris per desenvolupar-se integrar-se en la societat futura.

De fet, la llei d'adopció actual considera que el temps en què la família biològica pot reclamar el seu fill és d'un mes. Aquesta disminució del temps d'abandó legal per iniciar els tràmits d'adopció va a favor de l'interès del nen, en el sentit que l'acoblament precoç, és positiu per a l'infant i per als pares.

ANGELS SORIANO LLORET

Psicòloga.

ANNA AGENJO

“CONEGUEM ELS NOSTRES PARCS”

UN PROGRAMA PER SENSIBILITZAR ELS ESCOLARS I ADREÇAT A HARMONITZAR LES RELACIONS ENTRE L'HOME I LA NATURA

UN DELS OBJECTIUS del Servei de Parcs Naturals de la Diputació de Barcelona és posar a disposició de la societat un conjunt d'instal·lacions, equipaments i serveis en el marc dels Parcs Naturals per satisfer la demanda d'espais de lleure, on conèixer i estudiar la natura. Seguint aquesta línia i des de fa tres anys, aquest Servei, en col·laboració amb el Servei d'Ensenyament de la Corporació i els ajuntaments del Barcelonès, el Maresme, el Vallès Occidental i el Baix Llobregat, realitza un programa anomenat “Coneguem els nostres Parcs”. Aquest programa té com a objectiu sensibilitzar els escolars contra la utilització irracional dels recursos naturals i, alhora, estimular noves formes de comportament que permetin d'harmonitzar les relacions entre l'home i la natura.

El mòbil del programa és fer adonar de la importància dels recursos naturals per a la vida humana. Partint d'aquesta necessitat, s'analitza l'actuació que fins ara l'home ha tingut sobre el medi i s'arriba a la conclusió que és urgent un desenvolupament racional a fi d'aturar l'estat de degradació progressiva en què ens trobem.

Dintre d'aquesta problemàtica, els parcs naturals no són altra cosa que porcions del territori on es practica la política de conservació activa de què parlàvem.

Aquests darrers anys, l'escola ha estat contínuament bombardejada des de fora i per diferents mitjans (àudio-visuals, auques, opuscles, pòsters, etc.) amb un mateix missatge: la denúncia constant contra la degradació del medi que ens envolta. Tot allò que representa el progrés (les fàbriques, els cotxes, les urbanitzacions, les autopistes, etc.) s'ha convertit en el botxí de la bella natura. Però a l'escola i davant els ulls infantils, aquest missatge s'esquematitza i es converteix en una disjuntiva maniquea entre els qui defensen la intocable natura i els altres, els qui l'embruten, la transformen i la degraden.

Una vegada més li correspon al mestre de centrar la qüestió, de trobar el punt intermedi que permeti a l'alumne de tenir una visió més oberta, més documentada, i un criteri que li faci possible polemitzar sobre el tema amb coneixement de causa.

En aquest sentit, hem concebut el Programa com un ajut que va més enllà del llibre de text. Un programa en el qual, d'una banda, el mestre pot trobar informació, material i mitjans que li facilitin la seva difícil tasca i, de l'altra, els alumnes poden participar, discutir, manipular i prendre decisions. En definitiva, un programa on s'aclareix què vol dir la frase: “Cercar l'equilibri entre el conservacionisme i l'aprofitament racional dels recursos naturals”.

TRÍPTIC INFORMATIU DEL PROGRAMA

DETALL DE L'ESTANYOL DE SANTA FE COLONITZAT PER LA BOGA. (PARC NATURAL DEL MONTSENY)

ACTIVITATS AGRÀRIES EN UN CAMP DE CONREU

metodologia

El programa va adreçat als escolars de 6è nivell i comprèn una sèrie d'activitats que els permetrà observar, investigar i deduir a partir de les pròpies experiències.

Consta de dues fases:

- 1a. fase: treball previ a l'escola.
- 2a. fase: treball al parc natural.

primera fase: treball previ a l'escola

Aquesta fase comprèn la visita a les escoles de membres del Servei de Parcs Naturals amb la intenció de:

- 1.— donar a conèixer l'existència dels parcs naturals i explicar quines són les funcions i els objectius que tenen assenyalats i
- 2.— informar sobre el medi natural i els beneficis directes que ens reporta.

El monitor, amb l'ajut de material gràfic (esquemes i mapes), introdueix el tema i desvetlla les incògnites

"AQUEST AUDIOVISUAL VOL AJUDAR-VOS A COMPENDRE MILLOR LA IMPORTÀNCIA DEL BOSC EN L'EQUILIBRI DE LA BIOSFERA"

AUDIO-VISUAL

que els escolars puguin tenir respecte als parcs naturals: com són?, quina extensió tenen?, com s'arriba al parc?, on són?, quin parc visitarem?, etc.

A continuació, es projecta l'àudio-visual "el bosc és vida" que forma un conjunt didàctic prou complet amb el joc "visat per a ecoterra":

L'àudio-visual consta de 120 diapositives i té una durada de 20 minuts. Fa la funció de material de documentació a partir del qual l'alumne podrà extreure els criteris bàsics necessaris per jugar a "visat per a ecoterra".

Els temes que cronològicament tracta l'àudio-visual són:

—L'aire, el mar, el sol i la temperatura són fonts de recursos naturals que l'home necessita per viure.

—El bosc és una part de la terra ferma i compleix una important funció com a element esmorteïdor de les forces de la natura (erosió, vent i aigua) i de certes activitats humanes (contaminació i sorolls).

—El bosc té una vida pròpia i unes relacions ecològiques internes que sovint desconeixem.

—El bosc, a més, ens proporciona productes (fusta, suro, bolets, fruits, etc.) i acull usos socials com el lleure, l'estudi, els esports, etc., alhora que ens ofereix bellesa i tranquil·litat.

—Per tot això, cal que el protegim, aturant el procés de degradació a què està sotmès. Una forma de fer-ho és crear parcs naturals.

Per facilitar la comprensió dels diferents conceptes que conté l'àudio-visual, abans de la visita a l'escola, s'envia al mestre un resum dels temes acompanyat del vocabulari que cal treballar i d'alguns suggeriments sobre com s'hi poden introduir els temes del programa de l'àrea de naturals i de l'àrea de socials.

Acabada la projecció s'estableix un diàleg amb els alumnes a fi de repassar les idees bàsiques que s'han tractat a l'àudio-visual i que hauran d'utilitzar per jugar a "visat per a ecoterra".

EL BOSC A CASA NOSTRA, (EL CORREDOR)

el joc: "visat per a ecoterra"

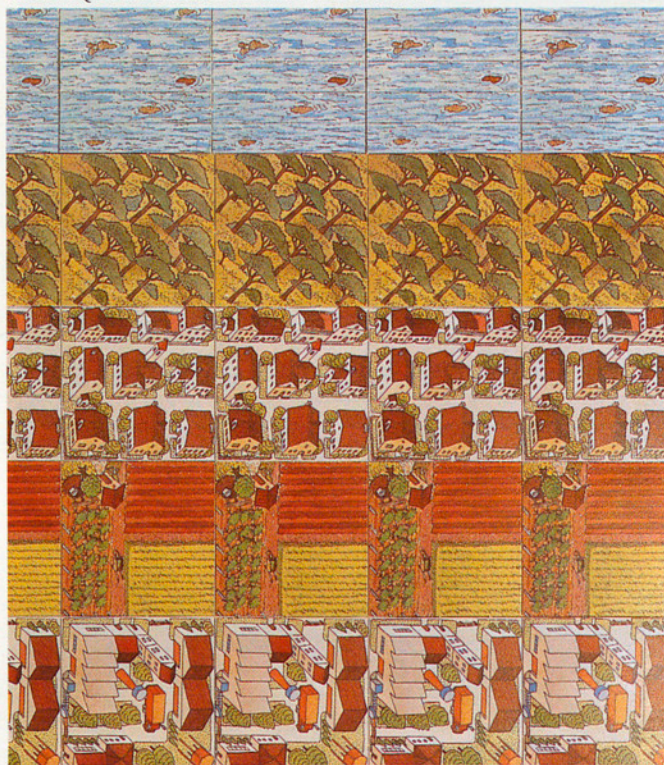
Consisteix a ordenar un país imaginari anomenat ECOTERRA amb els cinc elements que en caracteritzen el paisatge: el bosc, els conreus, les ciutats, els polígons industrials i els rius i embassaments.

El joc està format per un tauler i unes fitxes fàcils de retallar. Al tauler, hi ha representat el mapa d'Ecoterra, que és un quadrat de vint-i-cinc quadrets. Cinc quadrets estan ocupats per muntanyes i un per aiguamolls. Per tant, únicament disposem de dinou quadrets lliures on col·locar boscos, ciutats, conreus, indústries i embassaments o rius.

De fitxes, n'hi ha deu de cada, excepte d'embassa-

TAULER QUE REPRESENTA EL MAPA D'ECOTERRA

ELEMENTS DEL JOC: EL POLÍGON INDUSTRIAL, EL BOSC, EL CONREU, LA CIUTAT, L'EMBASSAMENT O EL RIU

ments que n'hi ha vuit. Això s'ha fet així per tal de no condicionar quin és l'element més important en el model d'ús del territori a Ecoterra.

La intenció pedagògica del joc és fer reflexionar sobre la importància de la situació dels elements esmentats en un territori.

Per això només es dona una regla: combinar els diferents elements per tal que hi hagi un mínim de contaminació, soroll, plagues, sequera, inundacions, erosió, esllavissaments. A l'hora de valorar el model elaborat, cal tenir present:

- el nombre de quadrets que ocuparà cada element i
- la seva distribució pel territori, és a dir, el veïnatge de cada element.

Per realitzar un model reeixit cal recordar tot allò que ens ha explicat l'àudio-visual:

- el bosc al costat de les ciutats afavoreix la circulació d'aire i impedeix la formació d'*smog*
 - el bosc al costat dels conreus evita les plagues,
 - el bosc al costat de les indústries redueix el soroll i la contaminació,
 - tenir els conreus al costat d'un riu permet que rendixin més perquè són de regadiu i
 - l'embassament és com un gran llac, però artificial.
- És bo que tingui alguna de les ribes boscoses ja que tenen una alta diversitat faunística.

Durant trenta minuts els alumnes han de discutir i col·locar les fitxes que representen els diferents elements d'acord amb les idees exposades abans. Acabat aquest temps, es valoren els models en una discussió amb tota la classe.

Creiem que el joc és un exercici de gran interès pedagògic i una bona idea per estimular la imaginació.

Hem constatat la bona acceptació que ha tingut entre els escolars. En una darrera enquesta, contestada per 700 escolars, davant la pregunta "T'agrada pensar com ordenar un país imaginari?"

JUGAR A ECOTERRA ÉS PENSAR COM ORDENAR UN PAÍS IMAGINARI

el 97,6% contestaren: Sí

el 2,4% contestaren: No

"visat per a ecoterra" té d'altres possibilitats de joc, ajuntant tots els taulers es pot fer un país molt més gran.

El mestre també pot aplicar-lo a d'altres matèries, com ara les matemàtiques —càlcul de percentatges— o les ciències socials —estudi de la població, agricultura, indústria.

Així, els mestres han respost a la pregunta: "Quines possibilitats de treball té el joc per tu?"

Pot servir per:

- treballar l'equilibri ecològic,
- estudiar la història de l'evolució,
- construir pobles i ciutats,

- fer comparacions entre comarques,
- fer estudis de l'entorn,
- Fer una experiència interdisciplinària.

El Servei de Parcs Naturals regala a cada escola un joc per a cada cinc alumnes, a més dels cartells de flora i fauna dels parcs i les publicacions del Servei per a la biblioteca de l'escola en les quals es pot trobar força informació sobre parcs naturals.

segona fase: treball al parc natural

Abans dels trenta dies posteriors a la primera fase, els escolars, acompanyats del mestre, visiten un parc natural.

En aquesta fase es pretén que l'escolar s'adoni, a partir de l'observació directa i del contacte amb la realitat, de la necessitat de prendre una actitud més respectuosa amb el medi, un cop vista la seva fragilitat i els beneficis que ens reporta.

L'activitat consisteix en la visita d'un dels equipaments del parc natural i la realització posterior d'un itinerari a fi de descobrir, observar i prendre contacte

ELS MODELS REALITZATS ES DISCUTEIXEN AMB TOTA LA CLASSE

amb els diferents elements del medi natural. En aquesta fase és important que els nens puguin observar directament l'impacte de l'home sobre el territori i treure conclusions sobre el model d'actuació que permet la conservació del medi. Per fer aquesta activitat, disposen d'unes fitxes i del material pedagògic adequat:

aquesta fase dura tota la jornada escolar

Els visitants són atesos per un monitor que els exposa les característiques de cada parc amb l'ajut de l'exposició que hi ha al parc amb aquesta finalitat.

Posteriorment i al llarg d'un recorregut, el monitor

EXPOSICIO INFORMATIVA SOBRE EL PARC QUE HI HA A L'INTERIOR DEL CENTRE D'INTERPRETACIÓ DEL COLL D'ESTENALLES. PARC NATURAL DE SANT LLORENÇ DEL MUNT I LA SERRA DE L'OBAC

L'ESTUDI DE LA NATURA ÉS UNA DE LES ACTIVITATS QUE ES FAN AL PARC (MONTSENY)

els recorda els coneixements adquirits a la fase del programa i els situa en la realitat que els nois estan observant.

Un parc natural és un espai humanitzat on activitats agràries o forestals es complementen amb d'altres com la que ells fan: l'estudi i l'observació de la natura.

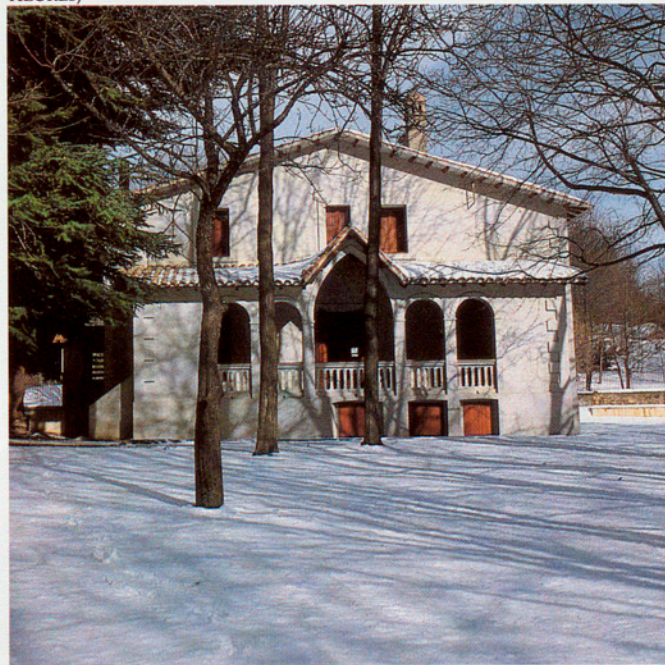
En aquesta fase, l'aprofitament de l'activitat depèn molt de l'interès i la motivació del mestre.

balanç de dades

Des del curs 1982-83 han participat en el programa 17.464 escolars de 6è nivell d'EGB distribuïts en vint-i-nou municipis de l'àrea metropolitana.

OBSERVAR I INVESTIGAR AJUDA A CONÈIXER MILLOR EL MEDI NATURAL (LES HEURES)

L'ESCOLA DE LA NATURA DE CAN LLEONART, UN DELS EQUIPAMENTS UTILITZATS DINS EL PROGRAMA

Per realitzar aquest programa s'han necessitat diàriament cinc monitors, dos per visitar les escoles i tres per atendre els grups escolars que arribaven als parcs.

El programa és gratuït i inclou l'autocar, els monitors i el material pedagògic.

Tant per a l'organització com per sufragar les despeses ha estat imprescindible la col·laboració del Servei d'Ensenyament de la Diputació de Barcelona i dels ajuntaments del Maresme, el Barcelonès, el Vallès Occidental i el Baix Llobregat.

Estem segurs que aquest esforç econòmic i humà tindrà una compensació en un futur proper. ◀

ANNA AGENJO I BOSCH
Mestra

LES CAMPANYES DE MÚSICA I ESCENA A L'ABAST HAN ASSOLIT UNA ACCEPTACIÓ FORÇA CONSIDERABLE D'UN A L'ALTRE

LES CAMPANYES DE MÚSICA I ESCENA A L'ABAST

UNA FORMA DE PROMOURE LA CULTURA DE L'ESPECTACLE ARREU DE LES COMARQUES BARCELONINES

LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA, per mitjà del Servei de Cultura, ha continuat enguany les campanyes «Escena a l'abast» i «Música a l'abast», que va iniciar l'any passat. Amb aquestes campanyes es pretén aconseguir una més gran difusió de la cultura de l'espectacle arreu de les comarques barcelonines i, en definitiva, fer costat a l'acció dels ajuntaments, que és la tasca que la Corporació considera preferent i que ha estat definida per l'actual President com «d'ajuntament d'ajuntaments».

En el breu espai dels dos anys que aquestes campanyes tenen de vida s'ha pogut experimentar un salt quantitatiu —i qualitatiu— en la demanda d'actuacions per part dels ajuntaments. Una primera xifra global serà prou significativa: mentre que l'any 1984 la Diputació hi feia una aportació total de 13.682.400 pessetes, enguany el total assolit entre totes dues campanyes puja a 32.292.300 pessetes.

La difusió de la cultura de l'espectacle es fa mitjançant la subvenció d'un percentatge del 40 % del preu de l'actuació, i la resta és aportada per l'ajuntament corresponent. Si, d'acord amb la campanya de normalització lingüística, les ofertes són de teatre en llengua catalana o d'obres musicals de compositors catalans, la subvenció de la Diputació puja aleshores fins al 50 %. Les subvencions esmentades són directament abonades per la Diputació als grups i professionals que intervenen en les campanyes.

D'altra banda, per fer més àgil la resposta entre la Diputació i els ajuntaments interessats a participar en aquestes campanyes, el Servei de Cultura de la Diputació ha establert un dossier de grups i professionals del món de l'espectacle que han estat interessats a

LA DANSA TÉ UNA PROJECCIÓ POPULAR

LES CAMPANYES DE MUSICA I ESCENA A L'ABAST

RESUM DE DISTRIBUCIÓ DE LES CONSIGNACIONS DESTINADES A LES CAMPANYES «ESCENA A L'ABAST» I «MÚSICA A L'ABAST». ANY 1985							
Total de municipis de les comarques de Barcelona:		307	Total d'habitants (excloent-ne Barcelona): 2.863.834				
Total de municipis sol·licitants:		180	Total d'habitants: 2.676.665				
Total de municipis inclosos:		178 = 58 %	Total d'habitants: 2.671.264 = 93 %				
Escala de municipis per nombre d'habitants	Habitants	Nre. M	Assignació municipis	Munic. inclosos	Imports		
					Música	Escena	Totals
Fins a 500 habitants	20.184	86	35.000	15	388.000	151.000	539.000
de 501 a 1.000 hab.	26.550	36	35.000	19	210.500	422.500	633.400
de 1.000 a 2.000 hab.	66.949	45	50.000	24	412.000	783.000	1.195.000
de 2.001 a 5.000 hab.	180.721	60	100.000	50	1.867.500	2.287.300	4.154.800
de 5.001 a 10.000 hab.	198.387	28	150.000	23	1.650.000	1.628.100	3.278.100
de 10.001 a 20.000 hab.	315.963	24	350.000	21	4.126.500	2.850.300	6.976.800
de 20.001 a 50.000 hab.	612.132	18	400.000	17	3.481.000	3.428.500	6.909.500
de 50.001 a 100.000 hab.	440.299	6	700.000	6	1.893.000	2.161.200	4.054.200
de 100.001 a 500.000 hab.	1.002.668	5	900.000	5	2.174.000	2.377.500	4.551.500
TOTALS:				178	16.202.500	16.089.800	32.292.300

Grups i professionals inclosos: 176; Representacions: 532.

ESCANDALL D'ACTUACIONS CONCEDIDES					
	Escena Nre. Actua.			% S/Escena	% S/Total
25.919	99	1) Animació i cercaviles	2.566.000,- ptes.	16	8
102.500	8	2) Dansa	820.000,- ptes.	5	3
29.519	27	3) Folk	797.000,- ptes.	5	2
45.252	27	4) Mim i titelles	1.221.800,- ptes.	8	4
48.500	5	5) Poesia	242.500,- ptes.	2	1
88.887	93	6) Teatre	8.266.500,- ptes.	51	26
47.304	46	7) Varietats	2.176.000,- ptes.	14	7
	305			Import 16.089.800,- ptes.	
	Música			% S/Música	% S/Total
35.227	22	1) Bandes i cobles	775.000,- ptes.	5	2
52.950	20	2) Havaneres i sarsuela	1.059.000,- ptes.	7	3
81.616	73	3) Ballables	5.958.000,- ptes.	37	18
134.773	22	4) Cançó catalana	2.965.000,- ptes.	18	9
72.395	19	5) Cant coral	1.375.500,- ptes.	8	4
40.448	29	6) Clàssics	1.173.000,- ptes.	7	4
60.813	32	7) Jazz	1.946.000,- ptes.	12	6
95.500	10	8) Percussió i rock	951.000,- ptes.	6	3
	227			Import 16.202.500,- ptes.	

DISTRIBUCIÓ PER COMARQUES			
	1985	1985	1984
Alt Penedès	15 municipis	1.232.700 ptes.	1.216.750 ptes.
Anoia	9 municipis	1.118.500 ptes.	362.000 ptes.
Bages	17 municipis	1.935.000 ptes.	384.000 ptes.
Baix Llobregat	27 municipis	6.997.000 ptes.	2.423.500 ptes.
Barcelonès	6 municipis	3.896.500 ptes.	1.234.500 ptes.
Berguedà	12 municipis	945.000 ptes.	320.500 ptes.
Garraf	3 municipis	823.000 ptes.	224.000 ptes.
Maresme	24 municipis	4.042.100 ptes.	1.901.250 ptes.
Osona	19 municipis	1.791.000 ptes.	1.153.750 ptes.
Vallès Occidental	18 municipis	6.069.800 ptes.	2.089.400 ptes.
Vallès Oriental	28 municipis	3.441.700 ptes.	2.372.750 ptes.
Total	178 municipis	32.292.300 ptes.	13.682.400 ptes.

participar-hi. Aquest dossier conté una fitxa tècnica de cada grup i espectacle, amb una sinopsi de l'obra o actuació, els elements tècnics necessaris, el preu total de l'actuació i l'import de la subvenció.

A part dels ajuntaments, també poden sol·licitar actuacions de les incloses al dossier i en les condicions que s'hi estableixen les mancomunitats de municipis i els patronats municipals de cultura de les comarques de Barcelona —en aquest darrer cas val a dir que s'exigeix que gaudeixin de personalitat jurídica pròpia. També cal esmentar, pel que fa a la selecció de grups i professionals, que, mentre en el curs de la primera campanya es van atendre en igualtat de condicions totes les sol·licituds, enguany s'han establert uns criteris mínims de distribució. En aquest sentit, cada municipi (ajuntament o patronat) pot sol·licitar fins a un màxim de set actuacions per a escena i set més de musicals. Aquestes sol·licituds es fan mitjançant unes fitxes, on es fan constar totes les dades que es demanen i on, a més, cal especificar l'ordre de preferència

ELS APLECS I LES DEMOSTRACIONS FOLKLÒRIQUES TAMBÉ OBTENEN EL SEU RESSÓ

LA MÚSICA CLÀSSICA, UN FENOMEN DE PROJECCIÓ CREIXENT

de les actuacions. Un cop el Servei de Cultura ha estudiat el conjunt de sol·licituds, ajusta el nombre d'actuacions aplicant criteris de distribució comarcal en funció de les disponibilitats pressupostàries previstes per atendre les campanyes en qüestió.

Hem fet esment més amunt d'unes xifres globals de l'any passat respecte a les d'enguany. Podem afegir-ne d'altres que són reveladores dels increments observats entre una campanya i l'altra. D'aquesta manera es pot observar que els municipis que hi van intervenir l'any 1984 van ser 51, mentre que aquest any s'ha passat a 178. Pel que fa als grups i professionals del món de l'espectacle que hi han participat, les xifres passen de 56 a 178. Aquest nombre de municipis representa un total d'habitants de 2.671.264, que és el 93 % del total de la població de les comarques barcelonines excloent-ne Barcelona. També és significatiu l'augment de les actuacions, tant pel que fa a les escèniques com a les musicals. Vegem-ho. Mentre que l'any 84 la campanya dedicada a l'escena donava un resultat de 124

representacions, enguany s'ha passat a 305; el mateix podem dir pel que toca a la música: el 84 se'n van fer 105 i enguany han estat 227. Els totals són de 229 l'any passat i de 532 l'any que som. El mateix s'esdevé, per tant, pel que fa als imports parcials d'ambdues campanyes. L'any passat, les d'escena s'enduen 8.498.400 pessetes i enguany la xifra ha pujat a 16.089.800 pessetes. La música, per part seva, ha passat de 5.184.000 a 16.202.500 pessetes: els totals ens donarien les xifres que esmentàvem en començar aquest article.

A les taules següents el lector trobarà algunes dades de les que li hem fornir fins ara. A més a més, però, la taula 1 permet de veure quines són les assignacions segons el nombre d'habitants del municipi —sobre això s'ha fet una escala. A la taula 2 hom pot observar l'escandall d'actuacions tant pel que fa a la campanya d'escena com a la de música. Finalment, la taula 3 presenta l'evolució de la distribució de les subvencions establerta per comarques. ◀

"El panòptic"

JEREMY BENTHAM

TRADUCCIÓ D'EDUARD MIRA. EDICIÓ I PRÒLEG A CURA DE JOSEP RAMONEDA

Edicions 62 i Diputació de Barcelona, 1985

140 pàgines

La subtil tecnologia del Poder

Com és sabut, el dinou fou un segle un tant contradictori. Entre d'altres paradoxes, cal assenyalar que el dinou va «inventar» les llibertats, però també la societat disciplinària —o l'ordre burges, si així ho preferiu—, que es caracteritza per l'inici d'un projecte (més o menys subtil) de dominació destinat a difondre la disciplina i la «normalitat» per tot l'entramat social. A *Surveiller et punir*, Michael Foucault resum la substantivitat i la funció d'aquesta societat disciplinària amb la seva claredat habitual quan parla de «l'existència de tot un conjunt de tècniques si d'institucions que s'atribueixen la tasca de mesurar, controlar i corregir els anormals». Doncs bé, *El panòptic* de Jeremy Bentham (I) no és altra cosa que la figura arquitectònica que inspira l'esmentada societat disciplinària.

Què és el panòptic? En principi, i com diu el mateix Bentham, és «una simple idea d'arquitectura» per a un nou tipus de presó: a la perifèria, una construcció en forma d'anell; al centre, una torre amb grans frinestrals que s'obren cap a la cara interior de l'anell. La construcció perifèrica està dividida en cel·les, cadascuna de les quals travessa tota l'amplària de la construcció. Aquestes cel·les tenen dues finestres, una que dona a l'interior i que es correspon amb les finestres de la torre, i l'altra, que dona a l'exterior i que permet que la llum travessi la cel·la d'un cap a l'altre. N'hi ha prou de situar un vigilant a la torre central per vigilar tots els presos ja que l'efecte de contrallum fa que des de la torre es puguin percebre les siluetes de tots els habitants de les cel·les de la perifèria sense que els presos puguin veure el vigilant. En

resum, hi ha tants petits teatrins com cel·les, en els quals cada actor (pres) està sol, perfectament individualitzat i vigilat. No s'ha de ser gaire perspicax per adonar-se que el panòptic (nom triat per Bentham per designar aquest edifici que té «la facultat de veure amb un sol cop d'ull tot allò que s'hi esdevé») és molt més que la simple idea d'arquitectura de què parla Bentham. En efecte, el panòptic permet elevar el principi d'inspecció a una categoria suprema i omnipresent. Per què? Senzillament, perquè el panòptic, mitjançant el qual es pot «veure sense ésser vist», aconseguix que els individus que es treben dins se sentin constantment vigilats o, almenys, pensin que ho són. En altres termes, el panòptic indueix els seus habitants a un estat conscient i permanent de control. Cal afegir-hi, a més, que la idea arquitectònica de Bentham té un altre avantatge: és molt econòmica pel fet que permet, com diu l'autor, que una sola persona vigili la «multitud més gran que mai s'hagi hostatjat sota un mateix sostre».

Qui vulgui detalls del projecte de Bentham, els trobarà en els dos textos que componen l'edició catalana, d'*El panòptic*. En efecte, qui ho desitgi hi trobarà els detalls de construcció (tipus de materials a emprar, sistema de distribució d'aigua, calefacció, etc. i els detalls d'administració, normes de funcionament, càstigs, ocupacions dels individus reclosos, alimentació, higiene, instrucció, esbarjo, etc.). L'única cosa que es troba a faltar en l'edició catalana (que conté un pròleg de Josep Ramoneda i també una cronologia i una bibliografia) és el plànol del panòptic, que apareix en l'edició (ja «clàssica») de

les obres de Bentham feta per Bowring, i que ha estat reproduïda en d'altres edicions més recents dels treballs de Bentham.

Si bé Bentham, en dissenyar el panòptic, no volia sinó substituir les lúgubres, insanes i terrorífiques presons de l'època per unes altres amb òptimes condicions sanitàries i de seguretat que asseguressin «la bona conducta actual i la reforma futura dels presos», no és menys cert que el mateix autor era conscient del caràcter generalitzable de la seva idea. En efecte, i com diu de forma contundent el mateix Bentham, el panòptic és aplicable «sense excepció a tots els establiments on s'ha de mantenir controlats sota inspecció un cert nombre d'individus en un espai massa vast per poder-lo cobrir o envoltar de construccions. No importen gens les diverses destinacions, a vegades contràries potser, dels establiments: castigar els criminals inveterats, custodiar els bojos, reformar els viciosos, isolar els suspects, donar feina als ociosos, mantenir els indigents, guarir els malalts, instruir aquells que volen aprendre un ofici, o educar les generacions futures. En un mot, es tracta de presons de reclusió per a condemnats a cadena perpètua, per a la reclusió dels que estan pendents de judici, de centres penitenciaris, de cases de correcció, de cases de treball per als pobres, de fàbriques, de manicomis, d'hospitals o d'escoles».

Jeremy Bentham

El panòptic

Clàssics del pensament modern

Edicions 62 / Diputació de Barcelona

Aquest caràcter generalitzable del seu projecte ha fet fortuna. Tant és així que Foucault parla de Bentham com de l'home que va «establir el principi que el poder havia de ser visible i inverificable». Ha de ser visible, perquè s'ha de tenir sempre al davant la silueta del que vigila (la torre central en el cas de Bentham) i inverificable, perquè no s'ha de saber mai si en un moment determinat se'ns vigila, però hem d'estar segurs que sempre podem ser vigilats. I això ha aconseguit el panòptic perquè fa que la vigilància sigui permanent, fins i tot si és discontinua en la seva acció. Però, encara hi ha més, el model de Bentham permet no haver de recórrer a la força, perquè la (suposada) vigilància intensiva obliga el condemnat a portar-se bé, o l'obrer a treballar, o el boig a estar tranquil, o el malalt a seguir les indicacions del metge, o l'escolar a estudiar, etc. En resum, som davant del funcionament automàtic del poder, la tecnologia del qual arriba amb Bentham a un alt nivell de perfecció, eficàcia i subtilitat.

La *Memòria sobre un nou principi per construir cases d'inspecció, i especialment centres penitenciaris*, que Bentham presentà a l'Assemblea Nacional Francesa el 1781, comença amb les següents paraules a favor del panòptic: «Si hom trobés un mitjà per fer-se senyor de tot allò que pot esdevenir a un cert nombre d'homes, d'estructurar tot allò que els envolta, del mètode per obtenir la impressió que hom vol produir, d'assegurar-se de llurs actes, llurs relacions, totes les circumstàncies de llur vida, de tal manera que res no pogués escapar-se ni oposar-se a l'efecte desitjat, hom no pot pas dubtar que un ressort d'aquest tipus seria un instrument tan enèrgic i tan profitós que els governs podrien fer-ne ús per assolir objectius de la més gran importància». Aquestes paraules de Bentham són quasi una premonició perquè avui la lògica del panoptisme s'escampa per tot arreu: control informàtic, control de la salut per produir més i millor, control de les nostres opinions i habilitats, etc. Com diu Josep Ramoneda en el pròleg, «el principi d'inspecció general ha desbordat ja el marc arquitectònic per fer de tota la societat sencera un immens panòptic en què els ciutadans són sords interlocutors d'un poder cada cop més anònim». Pot estranyar algú que, com diu Foucault, «la presó s'assembla a les fàbriques, a les escoles, a les casernes, als hospitals, tots els quals s'assemblen a les presons?»

MIGUEL PORTA PERALES

Enginyer i llicenciat en Filosofia i Lletres

"Ecrits per a educadors. Jean Piaget i la psicologia genètica"

JEAN PIAGET

INTRODUCCIÓ I TRIA DE TEXTOS DE CÈSAR COLL. TRADUCCIÓ D'ANDREU ROCA

Editorial Eumo i Diputació de Barcelona. Vic, 1985

295 pàgines

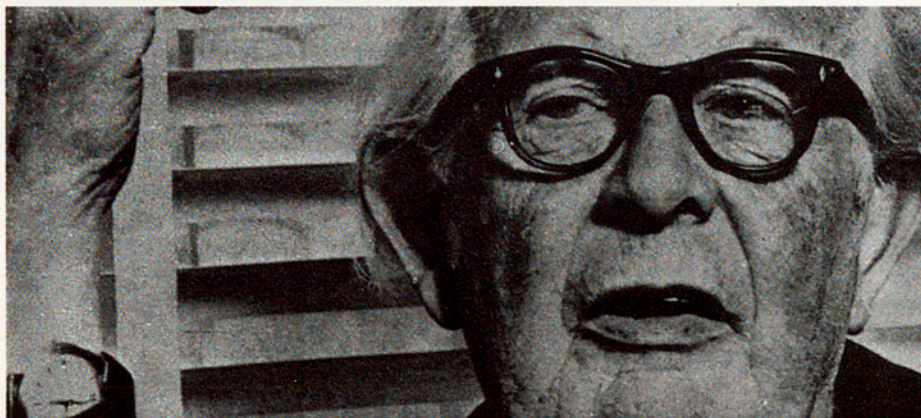
Una bona oportunitat per conèixer Piaget

Biologia, filosofia de la ciència, epistemologia i psicologia infantil són algunes de les disciplines a les quals Jean Piaget dedicà les seves investigacions i reflexions. I hem de dir que aquestes reflexions i investigacions, en molts casos, són d'aquelles que, per dir-ho així, fan època. Tant és així, que no és pas gens exagerat de parlar, sobretot en psicologia infantil i en menor grau en epistemologia, de l'existència d'un abans i d'un després de Piaget. Cal sols recordar, en aquest respecte, que Piaget és autor d'obres cabdals que impliquen un autèntic punt d'inflexió, com ara *La naissance de l'intelligence chez l'enfant* (1936), *Biologie et connaissance* (1967), *L'Épistémologie génétique* (1970), *Psychologie et épistémologie* (1970), etc. Convé no oblidar-se tampoc del Centre Internacional d'Epistemologia Genètica— creat per Piaget a Ginebra l'any 1955 amb l'ajut de la Fundació Rockefeller— que va dur a terme una important tasca de recerca epistemològica interdisciplinària en què van col·laborar investigadors pertanyents a les més variades disciplines científiques (lògica, física, matemàtiques, biologia, etc.). Els fruits d'aquestes recerques van veure la llum en els prop de cinquanta volums que formen la col·lecció *Études d'Épistémologie Génétique*.

Ecrits per a educadors (I) és una excel·lent antologia de textos que ens ofereix una immillorable oportunitat per apropar-nos al moll de l'os de la

producció intel·lectual d'aquest autèntic personatge que fou Jean Piaget. L'esmentada tria de textos que ens presenta Eumo té algunes virtuts que convé assenyalar. Com ja és habitual en la col·lecció de Textos Pedagògics, els volums van proveïts d'una introducció a l'obra del pensador en qüestió (feta per un especialista en la matèria), d'una cronologia (que relaciona l'evolució mundial amb la vida i l'obra de l'autor, i, encara, amb les dades educatives als Països Catalans i l'Estat espanyol) i d'una bibliografia que ens dóna l'oportunitat d'aprofundir en el tema. A aquesta presentació general (útil a l'hora d'endinsar-nos en els textos dels diversos autors) s'ha de sumar, en el cas de l'antologia de Piaget, la presentació particular de cadascun dels textos que se'ns ofereixen, cosa que, de fet, fa que ens trobem davant d'una edició quasi crítica d'alguns dels treballs més importants de Jean Piaget.

Els textos que componen el volum *Ecrits per a educadors* poden agrupar-se en quatre blocs. En el primer bloc, Piaget tracta una de les qüestions que més li van interessar: la fonamentació biològica de la teoria del coneixement. Enfront de les teories atomista (segons la qual el tot és format per l'associació d'elements preexistents) i gestaltista (que creu en l'existència d'uns elements diferenciats, però interdependents, en l'interior d'una realitat present en el mateix acte de la percepció) dominants

JEAN PIAGET, RENOVADOR DE LA PEDAGOGIA

a l'època, Piaget proposa la teoria genètica, segons la qual l'individu construeix el coneixement tot interrelacionant-se amb el món mitjançant l'experiència. Per donar raó de com es construeix el coneixement, comptem amb un segon bloc de textos. En aquests textos Piaget enuncia la seva coneguda teoria de les etapes en el desenvolupament de la intel·ligència: l'etapa sensorio-motora (des del naixement fins 2 anys, en la qual l'infant construeix la seva primera estructura intel·lectual arran de la dissociació de la vida mental respecte a l'orgànica), l'etapa representativa (des de 2 anys fins a 11, en què s'arriba a construir estructures operatòries concretes) i l'etapa conceptual o formal (que arriba fins a 16 anys, en la qual es construeixen estructures formals i alhora es té accés al raonament hipotètic-deductiu). Cal no oblidar que per Piaget aquestes etapes, que no esgoten els estadis evolutius, tenen un caràcter progressiu i universal com a conseqüència de l'estructura biològica de l'ésser humà. En un tercer bloc de textos se'ns posa a l'abast, des del punt de vista de la teoria genètica, una sèrie de reflexions sobre diversos aspectes com l'aprenentatge (on es recalca la importància dels factors endògens), la memòria (que no s'entén com a record del que s'ha après, sinó com a conservació d'esquemes), la intel·ligència (de naturalesa lògico-biològica, que està en «solidaritat fonamental» i «comunitat de naturalesa» amb la memòria), etc. En el darrer bloc, el quart, Piaget ens ofereix un conjunt d'orientacions generals sobre l'educació: necessitat de la interdisciplinarietat, caràcter constructiu i progressiu de l'aprenentatge («comprendre és inventar», diu Piaget), necessitat de revisar la tradicional divisió entre ciències humanes i naturals (amb «l'obertura de múltiples portes laterals que permetin als alumnes el pas lliure d'una secció a una altra amb possible elecció de múltiples combinacions»), necessitat de revalorar el cos primari i secundari, funció orientadora i coordinadora del professorat, etc.

Malgrat que no es dedicà mai a feines directament pedagògiques o educatives, Jean Piaget és un dels autors preferits en els cercles de pedagogs i educadors. Davant les freqüents cabòries, embolics, bajanades i cavil·lacions de què fan gala alguns educadors, tot invocant en va el nom de Piaget, no seria mala idea d'anar directament a la font. La publicació dels *Escrits per a educadors* ens en dona una bona oportunitat.

MIGUEL PORTA PERALES

Enginyer i llicenciat en Filosofia i lletres

«El coneixement humà»

BERTRAND RUSSELL (dos volums)

TRADUCCIÓ DE JORDI CIVIS I POL. EDICIÓ A CURA D'ORIOI CASTELLEVI.

PRÒLEG DE JOSEP LLUÍS BLASCO.

Col·lecció «Clàssics del pensament modern»

Edicions 62/Diputació de Barcelona, 1985.

297 pàgines (I volum) i 329 pàgines (II volum).

Bertrand Russell: L'abast i els límits del coneixement

Una de les acusacions més sovintejades contra la filosofia com a gènere o, més bendit, contra els filòsofs com a professionals, és la que els retreu que, tot i ocupar-se, en principi, de qüestions que interessin o haurien d'interessar qualsevol persona mínimament preparada culturalment, gairebé mai no es molesten en salvar la distància —a vegades l'abisme— que hi ha entre les seves especulacions tècniques i les preocupacions de la vida quotidiana; com a molt, deixen aquesta feina a aquesta mena d'intermediaris del pensament que són els autors de manuals. Segons aquesta crítica, als filòsofs professionals els manca aquell mínim de claredat que, en paraules d'Eugeni D'Ors, seria la cortesia del filòsof. Naturalment, però, hi ha excepcions. I una de les més notables és Bertrand Russell.

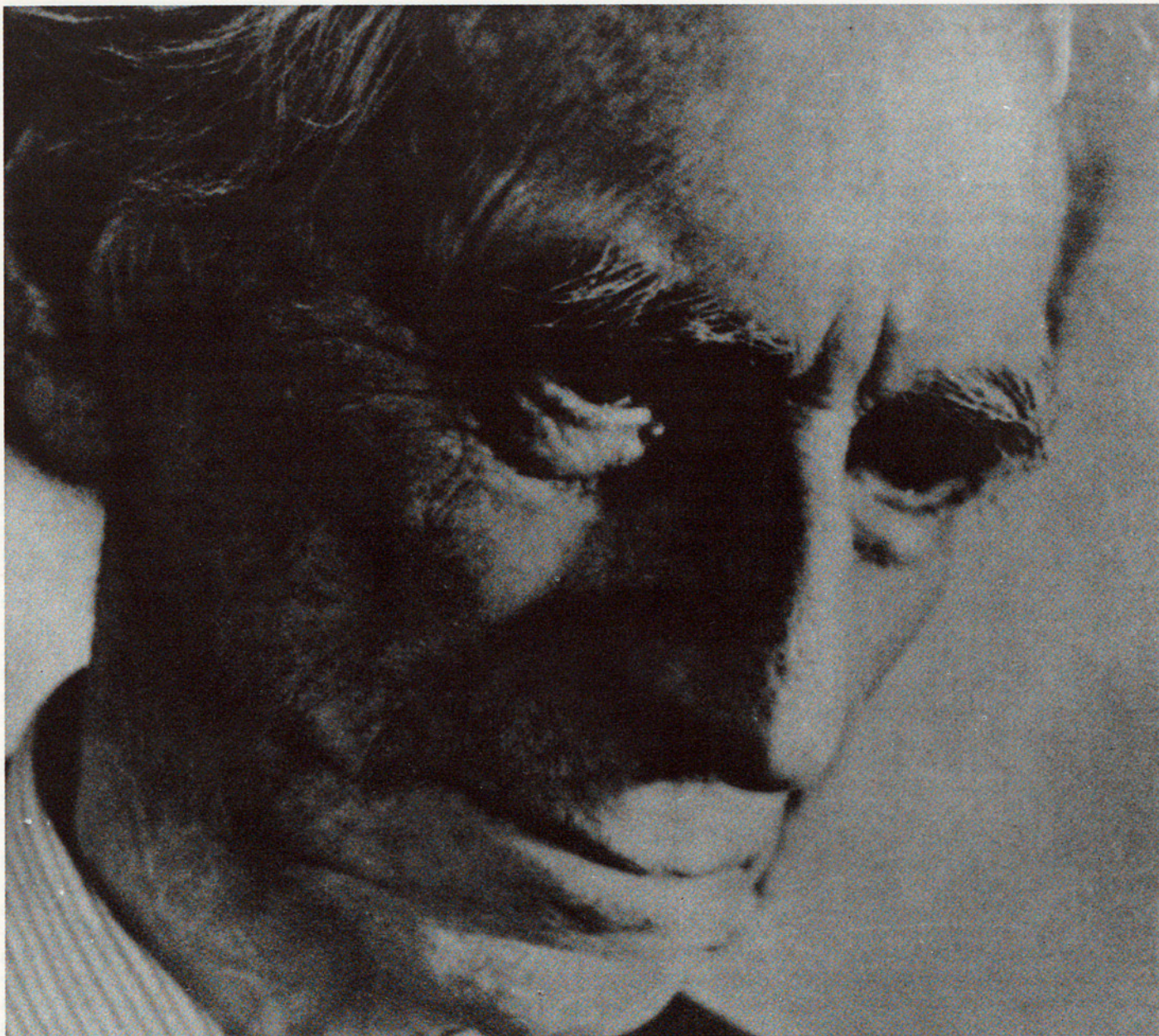
En aquest sentit, la vocació diguem-ne pedagògica de Russell, el seu especial interès de fer-se entendre per un públic no especialitzat es manifestà, sobretot, en el desplegament d'una activitat divulgadora multifacètica al llarg d'una trajectòria fecundíssima com a professor, assagista, conferenciant, polemista (pensem, per exemple, en les seves cèlebres discussions radiofòniques amb Coppleston sobre temes alhora filosòfics i d'interès popular com el de la no existència de Déu), però també en el llenguatge, l'estil i els mètodes expositius que emprà en el tractament dels seus textos més específicament tècnico filosòfics, com el llibre objecte d'aquesta resenya *El coneixement humà, el seu abast i els seus límits* que, en una molt acurada traducció de Jordi Civís i Pol, acaba de ser incorporat a la col·lecció «Clàssics del pensament modern», editada per la Diputació de Barcelona.

Russell sempre es negà a considerar la comunicació filosòfica com una mena d'intercanvi de misteris entre iniciats. J.B. Priestley creu que aquesta actitud l'emparenta amb la gran tradició de la filosofia antiga no acadèmica. En el prefaci de *El coneixement humà*, Russell es lamentà que la filosofia sigui considerada com una disciplina gairebé tan tècnica com les matemàtiques i ex-

plicita que els principals destinataris de la seva reflexió no són els seus col·legues de professió, sinó el públic cult en general. Aquest capteniment li valgué la crítica dels qui consideraven que divulgar la filosofia és una forma de vulgaritzar-la, però Russell, reaccionant amb la seva proverbial ironia, contestà així en el pròleg del seus *Assaigs impopulars*: «No vull exposar-me de nou al mateix càrrec; confessaré, doncs, que hi ha diverses frases en el present volum que alguns infants de deu anys inusualment estúpids trobaran una mica confuses».

El coneixement humà, escrita entre 1944 i 1948 en plena maduresa creadora de Russell, quan era professor al Trinity College, i publicada el 1948, és la més sistemàtica i omnicomprensiva de les seves obres filosòfiques. Si deixem de banda el que puguin tenir d'estrictament filosòfic textos com *Els principis de la matemàtica* o *Principia mathematica*, i, segons que manifestà ell mateix en diverses ocasions, és l'obra que conté l'expressió més cabdal de les seves opinions teòriques, encara que, en un sentit més ampli, les dues obres de lògica matemàtica esmentades representen, sens dubte, la seva principal contribució al pensament contemporani.

Com el títol indica, *El coneixement humà* és una investigació epistemològica sobre les possibilitats i les fronteres del coneixement. Possibilitats, perquè el coneixement humà (tant el derivat de l'experiència individual com l'acumulat en el cos general de la ciència) és un fet, i la negació radical d'aquest fet —l'escepticisme absolut— bé que «lògicament sigui impecable, psicològicament és impossible: tota filosofia que pretengui acceptar-lo evidència un element de frívola insinceritat». Fronteres, perquè, si bé és evident que la ment de l'home pot reflectir el món —de fet Russell considerava, com Spinoza, que la missió del filòsof és la d'esdevenir un mirall fidel de la realitat— no podem oblidar les mancances, els defectes i les infidelitats derivades de la naturalesa humana d'aquest mirall. Ni dogmatisme, doncs, ni escepticisme: realisme

BERTRAND RUSSELL

crític o empirisme contingut, conscient de les seves limitacions. Russell reconeix que la seva teoria del coneixement pateix d'una certa subjectivitat essencial; el punt de partida del coneixement és l'experiència individual, el domini egocèntric de les dades sensibles, però, d'altra banda, el coneixement no es queda reduït a aquest domini subjectiu, sino que el transcendeix gràcies als mecanismes de la inferència lògica. L'experiència és l'esfera del coneixement directe, però més enllà del coneixement directe hi ha el coneixement inferencial.

Les motivacions personals de les reflexions gnoseològiques de Russell cal buscar-les en la seva biografia intel·lectual, en la seva passió quasi religiosa per l'objectivitat i la veritat impersonal, en el seu anhel de certesa absoluta, un anhel que el portà finalment a consi-

derar la filosofia com una activitat inferior i subsidiària respecte a les ciències, sobretot a la matemàtica.

Temes, mètodes i conceptes científics són, en definitiva, els objectius prioritaris de les anàlisis contingudes en les sis parts de què es compon *El coneixement humà*. A la primera, s'ocupa de les relacions entre el coneixement individual i el social, i del llarg camí que han recorregut les ciències —física, astronomia, biologia, psicologia— en la seva progressiva eliminació de les rèmores de la subjectivitat. La segona part tracta del llenguatge i dels seus usos, així com de la relació entre experiències empíriques i conceptes teòrics, i hi examina també alguns conceptes epistemològics fonamentals, com els de «fet», «veritat», «creença», etc. La tercera tracta de la percepció i de la inferència deductiva com a motor del coneixement i hi por-

ta a terme una lúcida crítica del solipsisme, una teoria que l'arribà a temptar per la seva gairebé impecable coherència lògica, però a la qual va saber resistir-se. La quarta part analitza alguns dels conceptes bàsics de l'utilatge científic, com són ara els de «temps», «espai», «lleï» i «causa». La cinquena examina les diverses interpretacions que s'han donat al llarg de la història del pensament del concepte de probabilitat i de la seva relació amb el coneixement inductiu. I finalment, la sisena part és una recapitulació de la investigació sobre els diferents tipus de coneixement, incloent-hi el coneixement que transcendeix l'experiència, així com sobre els límits de l'empirisme.

JOSEP SARRET
Llicenciat en Filosofia i Lletres.
Ex-director de les revistes «El viejo Topo» i «EL MÓN»

DICCIONARI CASTELLÀ-CATALÀ. Director editorial: JORDI VIGUÉ I VIÑAS. Cap de redacció: JOSEP TORRAS I RODERGAS. Redactors: MARIA LLOPIS I FREIXAS, MERCÈ ROBERT I ANDREU, MARC SAGRISTÀ I ARTIGAS, PILAR SERRA I LLIMONA, CARLES TEBÉ I SORIANO. Col·laboradors: XAVIER CARRASCO I NUALART, MARTA HERNÁNDEZ I PIBERNAT, EMILI PASCUAL I FERRANDO, JOSEP SUBIRATS I BALLÚS, MARTA TRIAS I PUIG-SUREDA. Revisió de l'original per Manuel Seco, de la Real Academia de la Lengua Española. Presentació per Antoni Dalmau i Ribalta, President de la Diputació de Barcelona. Enciclopèdia Catalana, S.A. Barcelona, 1985. 1341 pàgs. 2.500 pessetes.

El més reixit diccionari castellà-català que tenim a l'abast

La col·lecció de diccionaris de l'Enciclopèdia Catalana acaba d'incorporar un element, i no pas un element qualsevol: si fins ara cada un dels diccionaris publicats té motius especialíssims d'interès, ¿quin, si no aquest castellà-català, podia suscitar tanta expectació? Per pocs diccionaris entre aquestes dues llengües que s'hagin manejat, tothom sap prou que en cap cas no trobàvem plena satisfacció, que no n'hi havia cap de complet ni de realment reeixit. El que ara ens ofereix la col·lecció de l'Enciclopèdia, editat amb una generosa ajuda de la Diputació de Barcelona i amb una justa presentació del president d'aquesta corporació, senyor Antoni Dalmau, respon a un plantejament molt més ambiciós i, tot i les mancances i decantaments que tota obra, la que sigui, arrossega, no sembla pas imprudent de dir que per primera vegada tenim un diccionari castellà-català capaç de resoldre la majoria de qüestions, dificultats i dubtes.

Subratllem primer de tot que el volum que comentem se cenyeix exclusivament a l'itinerari que va de la llengua castellana a la catalana, i que això omple més de mil tres-cents pàgines presentades amb una bona tipografia i sense atapeïments que en dificultin la lectura. Tanta extensió es justifica per l'amplitud de tractament que hi troben les veus que presenten més varietat semàntica. Així, si en els millors diccionaris anteriors un verb com ara *llevar* no rebia més de sis o set ratlles d'una columna normal, en aquest mereix més de dues columnes senceres, amb una gran profusió d'accepcions, exemples i frases fetes —un dels màxims encerts del Diccionari. En això, doncs, els autors han tingut la bona pensada d'inspirar-se en un model tot altre que el que s'havia seguit fins ara entre aquestes dues llengües i ens han donat una mena d'equivalent bilingüe dels repertoris in-superats de Pompeu Fabra o de Maria Moliner (*Diccionari General de la Llen-*

gua Catalana i Diccionario de uso del Español, respectivament). El Diccionari, doncs, s'adiu amb la concepció que, amb les distàncies corresponents i en un nivell més o menys semblant, n'ha presidit altres de la mateixa col·lecció.

norma i ús

Per no fer excessiva aquesta nota —que d'altra banda preparem només havent pogut ensumar superficialment el Diccionari—, aconsellem als interessats una lectura sense presses d'alguns articles tan suggeridors com és ara els dedicats a *para, jefe, jefatura, alcance, pedir, tras, estar, etc.*, i amb això només consignem unes mostres de l'espigolada que hi hem pogut fer.

Els editors, a les instruccions de maneig de l'obra, ens fan ainent que la replega de lèxic en la llengua de partida s'ha fet principalment a la vista del ja esmentat *Diccionario de uso del Español*, de Maria Moliner, i, pel que fa a la nostra llengua, amb el *Diccionari de la Llengua Catalana* de la GEC; naturalment, no s'han ignorat els diccionaris normatius de la Real Academia de la Lengua Española (20.ª ed.) i de Pompeu Fabra, amb les modificacions i addicions de la Secció Filològica de l'IEC. Tot i que el volum que comentem no és sinó mitja part d'un replantejament total en el camp de les equivalències entre el castellà i el català i que, per tant, no en podem analitzar totalment el fruit fins que en veurem la segona part (català-castellà), que almenys ha de tenir tant d'interès com aquesta, ja podem avançar alguns principis que semblen guiar la feina dels autors.

La tria dels repertoris de partida confirma que s'ha optat pels reculls més moderns. Això, però, topa amb certes limitacions en la translació de mots castellans a la nostra llengua, i trobem, per exemple, que en tot de casos el criteri continua essent més academicista que no pas realista en certes tries o exclu-

sions (si no és que s'hi ha esmunyit algun descuit, alguna ommissió involuntària). Posem-ne uns quants exemples.

— *barbada*. Es tracta d'un peix que no apareix entrat en castellà (tot i figurar entre les accepcions que en dona Maria Moliner) i que en francès rep el nom de *barbue*. El Diccionari francès català-català francès de la mateixa col·lecció tradueix *barbue* per *rèmol*. *Rèmol*, però, és el mot català que segons el Diccionari tradueix *rodaballo*, peix que el mateix diccionari francès-català fa correspondre a *turbot*, forma equivalent a la francesa, d'altra banda ja admesa al diccionari normatiu però omesa al diccionari de la GEC. Aquí, doncs, la llacuna és evident, per manca de traducció d'un dels dos peixos i per ommissió positiva de *barbada*.

— *ambos*. Aquest adjectiu i pronom és traduït per *ambdós-dues, els dos, les dues i tots dos, totes dues*. És evident que això és indiscutible i correcte, però trobem francament massa en darrer lloc allò que més ha fructificat i que més ens agermana amb altres llengües romàniques com l'italià o el francès. *Ambdós* no deixa de ser una forma més acadèmica que real, almenys en la gran majoria del domini lingüístic, i només n'entem la preferència per la simple semblança amb la forma castellana del mot equivalent. Més que l'ús, doncs, aquí venç el llenguatge de to elevat o, més que elevat, diferent de l'oral.

— *cuero - ciervo - molde - cuadro*. El criteri del Diccionari davant les terminacions en *o àtona* —aquesta mena de fals problema, d'escrúpul atàvic— sembla vacil·lant. Així com *cuero* admet les correspondències *cuir* i *cuiro* (per aquest ordre), *ciervo* només és traduït per *cèrvol* (amb accent greu), tot i les indicacions positives de Fabra de donar entrada preferent a *cervo* (vegeu J. Coromines, *Diccionari etimològic i complementari* i també *Lleures*). *Molde*, segons l'equivalència proposada pel Diccionari, no pot ser *motllo*, la forma més estesa i no pas suspecta de castellanisme. Sobre *cuadro*, ens remetem a les observacions de F.B. Moll al DCVB, s.v. *quadro*.

Contra això, ja veiem més «normalitat» en *fiord*, que segons la GEC havia de ser un estrany *fjord* (pl. *fjorder!*), ço que ens emmenaria a parlar en cursiva.

Al costat d'aquest criteri d'un formalisme més aviat restrictiu i no sempre obert a realitats que caldria no haver de discutir, el Diccionari obre un panorama tan ample com cal en certs casos que ho exigeixen i ho justifiquen. Semblen excel·lents i ben detallades les correspondències de *hablar, jefe* i *jefatura, algo, algún, alguno*, on la diversitat de solucions no ha d'obviar a l'exacti-

castina

castina *f* (*fundente*) castina.

castizo -za *adj* (*puro*) castís -issa, pur -a, genuí -ina. *Estilo castizo*, estil castís. || *p fr* (*muy fecundo*) fecund -a, fèrtil. || *amer* (*mestizo*) quarteró -ona.

• *m f* (*chulo*) pinxo *m*, perdonavides *m*. | (*divertido*) trempat -ada *adj*; barrilaire *adj*, tabolaire *adj*. ¡Eres un castizo!, ets molt barrilaire!

casto -ta *adj* cast -a.

castor *m* zool (*Castor sp*) castor. || (*piel, tela*) castor.

Càstor *n pr m astr* Càstor. || **Càstor y Pólux** mit Càstor i Pòl·lux. | (*géminis*) Càstor i Pòl·lux. | (*fuego de Santelmo*) foc de Sant Elm.

castoreño *m* barret de castor.

castóreo *m* castori.

castra *f* (*en las colmenas*) brescadura.

castración *f* castració.

castradera *f* (*de apicultor*) brescador *m*, crestador *m*.

castrado -da *adj* [*pp de castrar*]. || *fig* frustrat -ada.

castrador *m* castrador.

castradura *f* castració.

castrar *v tr* (*al hombre*) castrar. || (*a los animales*) capar, castrar, sanar. || (*una colmena*) brescar, crestar. || *agr* (*podar*) caponar, coronar. || (*una llaga*) cicatritzar. || *fig* (*debilitar*) enervar, debilitar.

castrazón *f* (*de las colmenas*) brescadura.

castrense *adj* castrense. *Disciplina castrense*, disciplina castrense.

casual *adj* casual, venturer -a.

casualidad *f* casualitat. || **dar la casuali-**

314

catanga

cata *f* (*acción de catar*) tast *m*, tastament *m*. || (*porción*) tast *m*, tatx *m*. || *amer ornit* (*cualquier psitaciforme*) papagai *m*. | *min* (*calicata*) sondatge *m*, prospecció.

catabejas *m* ornit (*paro carbonero*) malle-renga *f* carbonera.

catabolismo *m* biol catabolisme.

catabre (o **catabro**) *m* amer (*vasija*) carbassot.

catacaldos *m inv fig fam* tastaolletes. || (*entrometido*) manefla.

cataclismo *m* cataclisme.

catacresis *f* (*extensión del sentido de una palabra*) catacresi.

catacumbas *f pl* (*cementerio*) catacumbes.

catadiòptrico -ca *adj f* catadiòptric -a.

catador *m* (*que prueba alimentos*) tastador, degustador. || **catador de vino** tastador de vins, tastavins.

catadura *f* tast *m*, tastament *m*. || *fig fam* (*apariencia*) aspecte *m*, pinta, fila.

catafalco *m* cadafal.

catafracta *f* (*armadura*) lloriga.

catalán -ana *adj m f* català -ana. *Los Países Catalanes*, els Països Catalans.

catalanidad *f* catalanitat.

catalanismo *m* catalanisme.

catalanista *adj m f* catalanista.

catalàunico -ca *m f hist* catalàunic -a.

cataldo *m* mar (*vela triangular*) floc.

cataléctico -ca *adj* (*verso*) catalèctic -a.

catalecto -ta *adj* = **cataléctico**.

• *m* vers catalèctic.

catalejo *m* ullera *f* de llarga vista.

catalepsia *f med* catalèpsia.

tud de la traducció. Igualment, sembla exemplar l'aclariment als usos dels equivalents de la preposició *para*. És així, mateix immillorable la traducció d'un adjectiu aparentment tan inofensiu com *diario -a*, que en l'ús que hem cercat és traduït per allò que s'ha dit sempre i que no pot ser superat: *de cada dia*. L'elogi s'aflaqueix en algun cas, com ara *cuarto de hora*, que, contra la tradició i el diccionari normatiu, deixa de ser *quart*, ras i curt, a favor d'un *quart d'hora*, comprensible però innecessari i contrari als bons usos actuals (v. GEC i Fabra).

Aquesta nota, volem repetir-ho, ha estat escrita amb un temps insuficient perquè les nostres paraules puguin ser una crítica com caldria. Però com a usuaris constants i per professió d'aquesta mena de llibres eina, creiem poder afirmar que el Diccionari ve a fer un bon servei, que estalviarà molts passos inútils a altres repertoris i que, si les circumstàncies hi ajuden, encara podrà ser millorat en aquestes petites coses que hem apuntat, en què l'acord hauria de ser universal —ja no entrem en trencacolls més espinosos com és ara *barco, entregar*, etc. El destí del Diccio-

nari és de contribuir a la normalitat, i creiem que tots els qui hem convertit el maneig de la llengua en professió convinguem que el camí a la normalitat no ens ha d'obligar mai a fer marrades inútils. El Diccionari ve a obrir fines-tres en el contacte entre totes dues llengües. És el millor que en podem dir, i és el millor dels que hem vist.

Ramon Torrents

Oficina de Català
de la Diputació de Barcelona

* Editat amb una generosa ajuda de la Diputació de Barcelona i amb una justa presentació del president d'aquesta corporació, senyor Antoni Dalmau

EL PRESIDENT DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA, SENYOR ANTONI DALMAU EN L'ACTE DE LLIURAMENT DELS PREMIS I EN EL CURS DEL PARLAMENT QUE VA ADREÇAR ALS ASSISTENTS A L'ACTE ENTRE ELS QUALS ES POT VEURE ALGUNS MEMBRES DELS JURATS.

Premis "Tasis-Torrent" i "Rosalia Rovira"

Sis emissores del Baix Llobregat i ràdio Vilafranca, les revistes "Quadern", "El Pati", "Paraules al Vent" i "Terrall", juntament amb el periodista Vicenç Batalla han estat els guadornats d'enguany

ELS PREMIS "Tasis-Torrent" de premsa comarcal, en la cinquena edició, i el "Rosalia Rovira" per a ràdios municipals, en la primera, ambdós instituïts per la Diputació de Barcelona, van ser atorgats el propassat dia 6 de desembre a Sabadell (Vallès Occidental) dins el marc del Museu d'Art (Casa Turull) de la capital vallesana i en el curs d'un acte que presidí el President de la Corporació, senyor Antoni Dalmau, acompanyat de l'alcalde de Sabadell, senyor Antoni Farrés.

El jurat del premi "Tasis-Torrent", format pels senyors Josep M.ª Cadena, Jaume Guillamet, Josep Pernau, Josep M. Figueres, Jaume Fabra i Joan Brunet i Mauri i presidit pel diputat del Servei de Cultura de la Diputació de Barcelona, senyor Jordi Labòria, després de celebrar les darreres votacions entre les publicacions finalistes, va emetre el veredictes següent.

Pel que fa a l'apartat a), destinat a premiar la millor publicació local o comarcal editada en nuclis de població superior a 10.000 habitants i dotat amb 600.000 pessetes, es va decidir d'atorgar-lo "ex-aequo" a les revistes QUADERN de Sabadell i EL PATI de Valls. Quant a l'apartat b), destinat a premiar la millor publicació local o comarcal editada en nuclis de població inferior als 10.000 habitants, el premi va ser compartit entre les revistes PARAULES AL VENT del Gironès i TERRALL de Borges Blanques. Finalment, i tocant a l'apartat c), destinat a premiar la millor informació o conjunt d'informacions sobre un determinat tema d'àmbit local o comarcal elaborat per un mateix autor o autors, el jurat va decidir d'atorgar-lo a Vicenç Batalla pels seus treballs ANEM PELS BARRIS, publicats a El Vent de Terrassa.

Per la seva banda, el jurat del premi "Rosalia Rovira" format pels senyors Rafael Jorba, Antoni Esteve, Antoni Serra, Agustí Farré, Emili Pardo i Joan Brunet i Mauri i presidit, també en aquest cas, pel diputat del servei de Cultura de la Diputació de Barcelona, senyor Jordi Labòria, després

d'escollar els programes que accediren a la nominació dels apartats a) i c) del premi, acordà, per unanimitat i sense votació previa, el veredictes següent: l'apartat a), destinat a premiar el programa o programació més original i creativa, dotat amb 600.000 pessetes, declarar-lo desert atorgant, però, dos accessits de 200.000 pessetes als programes "L'ESTIU AL BAIX" i "TINTA INVISIBLE" de sis emissores de ràdio del Baix Llobregat i d'Olesa respectivament; l'apartat c), destinat a premiar el programa que millor reculli el tarannà local o comarcal, dotat amb 300.000 pessetes, va ser adjudicat al programa de ràdio Vilafranca, "JORNADA FOLKLÒRICA I CASTELLERA"; finalment, i pel que fa l'apartat b), destinat a premiar la millor programació o programa musical i dotat amb 300.000 pessetes, va ser declarat desert.

ABCDEFG
HILMNO
PQVRS
TXYZ
JKUW

AQUEST NÚMERO DE L'ARREL S'HA ACABAT D'IMPRIMIR A SABADELL EL MES DE DESEMBRE. PER A LA COMPOSICIÓ TIPOGRÀFICA DE LES CAPITALS S'HA EMPRAT LA Romana clàssica.

RESPECTE A LES FOTOGRAFIES, LES DE LA TAULA RODONA SOBRE LA JOVENTUT I LES QUE SURTEN A "LA PROBLEMÀTICA DELS NENS ABANDONATS" HAN ESTAT FETES PER PILAR VILADEGUT.

LES FOTOGRAFIES QUE ACOMPANYEN EL DOSSIER SOBRE "L'ANY INTERNACIONAL DE LA JOVENTUT DE CATALUNYA ESTANT", PERTANYEN ALS ARXIS DE LES REVISTES *ENTRE JÓVENES* (ABANS *PAPERS DE JOVENTUT* I *CUADERNOS DE PEDAGOGIA*). LES FOTOGRAFIES QUE IL·LUSTREN L'ARTICLE DE JORDI VILA-ABADAL I VILAPLANA SÓN DE L'ARXIU DE LA REVISTA *L'AVENÇ*

PEL QUE FA A LES IMATGES QUE ACOMPANYEN L'ARTICLE SOBRE LA CAMPANYA "CONEGUEM ELS NOSTRES PARCS", HAN ESTAT FETES PER JAUME SOLER I TAMBÉ N'HI HA DE L'ARXIU DEL SERVEI DE PARCS NATURALS DE LA DIPUTACIÓ DE BARCELONA. TAMBÉ SÓN DE JAUME SOLER LES QUE PODEM VEURE A L'ARTICLE "LES CAMPANYES DE MÚSICA I ESCENA A L'ABAST" I A LA INFORMACIÓ SOBRE ELS PREMIS "TASIS-TORRENT", DE PREMSA COMARCAL, I "ROSALIA ROVIRA, DE RÀDIO MUNICIPALS.